ARHEOLOŠKA ZBIRKA
BURNUM

ARHEOLOŠKA ZBIRKA

BURNUM

KRKA

Nacionalni park • National park

ARHEOLOŠKA ZBIRKA BURNUM

BURNUM – KATALOZI I MONOGRAFIJE BURNUM VI

NAKLADNIK:
Javna ustanova „Nacionalni park Krka“

ZA NAKLADNIKA:
Damir Dunđer

GLAVNI UREDNIK:
Joško Zaninović

UREDNIŠTVO:
Frederik Levarda, Drago Marguš, Nataša Zaninović

AUTORI:
**Igor Borzić, Nenad Cambi, Miroslav Glavičić,
Željko Miletić, Ivana Jadrić Kučan, Joško Zaninović**

FOTOGRAFIJE:
**Stanko Ferić, Miroslav Glavičić, Željko Miletić,
Svjetlana Olujić Tomaić, Joško Zaninović**

CRTEŽI:
Svjetlana Olujić Tomaić

LEKTOR:
Antonia Tomić

KOREKTORI:
Joško Zaninović, Nataša Zaninović

GRAFIČKO OBLIKOVANJE I PRIJELOM:
Ante Filipović Grčić

TISAK:
Tiskara Zelina d.d.

NAKLADA:
500 primjeraka

ISBN 978-953-7406-32-5

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 895600.

ARHEOLOŠKA ZBIRKA
BURNUM

ŠIBENIK, 2014.

Kameni cvijet - detalj s kamene grede antičkog hrama iz Burnuma

SADRŽAJ

UVOD	11
BURNUM	15
RIMSKA VOJSKA U BURNUMU	16
KULT I RELIGIJA U BURNUMU	20
AMFITEATAR U BURNUMU	24
IGRE I GLADIJATORI	34
SKULPTURA	40
RIMSKI NOVAC PRONAĐEN TIJEKOM ARHEOLOŠKOG ISTRAŽIVANJA AMFITEATRA U BURNUMU OD 2003. DO 2009. GODINE	44
METALNI PREDMETI SVAKODNEVNE UPORABE	48
KOŠTANI NALAZI	52
KERAMIKA	56
STAKLO	60
VESPAZIJAN	66
SKRIBONIJAN	68

KATALOG NALAZA 70

SOBA 1 72
SOBA 1 | VITRINA 1 73
SOBA 1 | VITRINA 2 76
SOBA 1 | VITRINA 3 82
SOBA 1 | VITRINA 4 96

SOBA 2 136
SOBA 2 | VITRINA 1 138
SOBA 2 | VITRINA 2 162
SOBA 2 | VITRINA 3 174

SOBA 2 | VITRINA 4 190
SOBA 2 | VITRINA 5 207
SOBA 2 | VITRINA 6 222

SOBA 3 236

SOBA 4 248
SOBA 4 | VITRINA 1 250

ARHEOLOŠKA ZBIRKA BURNUM 274
LITERATURA 282

Zračni snimak aglomeracije Burnum iz 2008. godine

Fra Lujo Marun, Mihovil Abramić, Emil Reisch i nepoznata osoba u Burnumu 1912. ili 1913. godine

UVOD

Narodi uz istočni Jadran razmjerno kasno su upoznali antičku civilizaciju. Put je vodio preko sporadičnih dodira grčkih moreplovaca s ilirskim domorocima, trgovačkim vezama i obostranim gospodarskim interesima. Kasnije su posredničku ulogu igrale grčke kolonije na Jadranu (Korkira, Issa, Faros, Heraklea i neke manje). Rimljani su se počeli uplitati u odnose na istočnom Jadranu tek u doba kad je ilirska država na južnom Jadranu svoju ekspanzionističku politiku protegla i na grčke kolonije (Issa i Faros). Kako je ilirska država pod Agronom i Teutom bila saveznik Makedonaca s kojima su Rimljani bili u neprijateljskim odnosima u borbi za prevlast na Sredozemlju, to su se grčki kolonisti s pouzdanjem mogli Rimu obratiti za pomoć. Rimljani su to iskoristili da se obračunaju i s piraterijom koju su Iliri smatrali svojim egzistencijalnim pravom. U tri rimsko-ilirska rata Rimljani su skršili ilirsku državu kralja Gencija godine 168. prije Kr. Poslije toga Rimljani su tu do 135. prije Kr održavali vazalnu državu pod Balejem koji se na novcu još služi kraljevskom titulom. Poslije Baleja nema više autonomne vlasti na istočnom Jadranu. Rimljani su nominalno držali vlast, ali su ilirski narodi još uvijek bili dosta slobodni od dubljih spona s Rimom. U Istri su Histri nakon rata s Rimljanima izgubili samostalnost još godine 177. prije Kr.

Poslije toga je situacija na istočnom Jadranu tada bila sljedeća: grčke kolonije su saveznici i prijatelji rimskog naroda, a Iliri dio Rimljanima podloženog teritorija s odgovarajućim obvezama. U grčkim gradovima, a i drugdje u Iliriku kao trgovci razmilili su se Italici. Rimski novac postaje platežno sredstvo. Time su svi narodi pod zajedničkim imenom - Iliri potisnuti u drugi plan. Neizmijenjena situacija trajala je tijekom dramatičnih događaja krajem rimske republike i građanskih ratova. Međutim, u burnim događajima u doba rata između Cezara i Pompeja s obzirom na važnost istočnog Jadrana u njihovim ratnim operacijama, grčki gradovi i Iliri morali su se opredijeliti ili na jednu ili drugu stranu, što je za poraženu stranu bilo kobno. Issa je, stavivši se na stranu Pompeja, od statusa slobodnog polisa postala rimsko naselje. Suprotnim određenjem profitirali su gradovi Pula, Salona i Epidaurum.

Salona, rimska kolonija najvjerojatnije još od Cezarova doba, postala je glavni grad provincije Dalmacije koja je nastala podjelom golemog teritorija Ilirika. Istra je priključena Italiji (X. regija), a panonski prostor i krajevi istočno od Drine organizirani su u zasebne provincije Panoniju, odsnosno Meziju. U doba Oktavijana unutrašnjost Ilirika bila je poprište ratova rimskih legija i naroda Japoda. Tek poslije taj je dio područja čvršće povezan s Rimom. Rimsku vlast teško su podnosili Delmati i Panonci koji su se pobunili pod dvojicom Batona u razdoblju od 6. do 9. godine poslije Kr. Poslije pobjede 12. godine vojskovođe rimske vojske Tiberije i Germanik proslaviše trijumf. Rimljani su poučeni pobunama shvatili da je u Dalmaciji neophodna nazočnost većih vojnih jedinica. Legijski tabori su utemeljeni na rijeci Krki (Burnum) i Cetini (Tilurium). U Andetriju i Bigeste bile su smještene manje (pomoćne) jedinice. U njima su se smjenjivale legije sukladno događajima u rimskom carstvu. Vojnici su se sučeljavali više s posljedicama rimskih unutrašnjih turbulencija (Skribonijanova pobuna) nego ilirskim pobunama. Vojska i veliki gradovi odigrali su veliku ulogu u romanizaciji čitavog prostora od mora do Dunava.

Latinski jezik, rimski običaji kao i način života su prevladali i stvorila se jedna iliro-rimska civilizacija. Autohtona religija stopila se s rimskom u svojevrsnu mješavinu poznatu kao fenomen *interpretatio Romana*, jer su se stari korijeni još osjećali. Postupno prodiru orijentalni utjecaji, osobito religijski (kultovi Magnae Matris i Mitrae). Dalmacija i Panonija, krajevi nekadašnjeg Ilirika, svojim ljudskim potencijalom davale su brojne vojnike i mornare. Gradovi su postali visoko razvijena središta rimske civilizacije, ali se ipak i u njima osjećaju ilirski prežitci. Kasnije I. i čitavo II. st. je vrijeme pune afirmacije rimske političke vlasti i prihvaćanja rimskog načina življenja. U III. st. izredali su se i mnogi carevi koji su potekli iz ovih krajeva koji su potjecali iz najviših vojničkih struktura. Kršćanstvo se počelo snažnije osjećati od III. st. U Burnumu zasada još nema brojnijih kršćanskih tragova, ali nedvojbeno je da je do sumraka antičke civilizacije nova monoteistička religija prodrla i u taj nekadašnji vojnički centar.

ARCHI detti SVPPLIACERQVA, dalle rovine della CITTÀ di BVRNVM
a destra del FIVME KERKA.

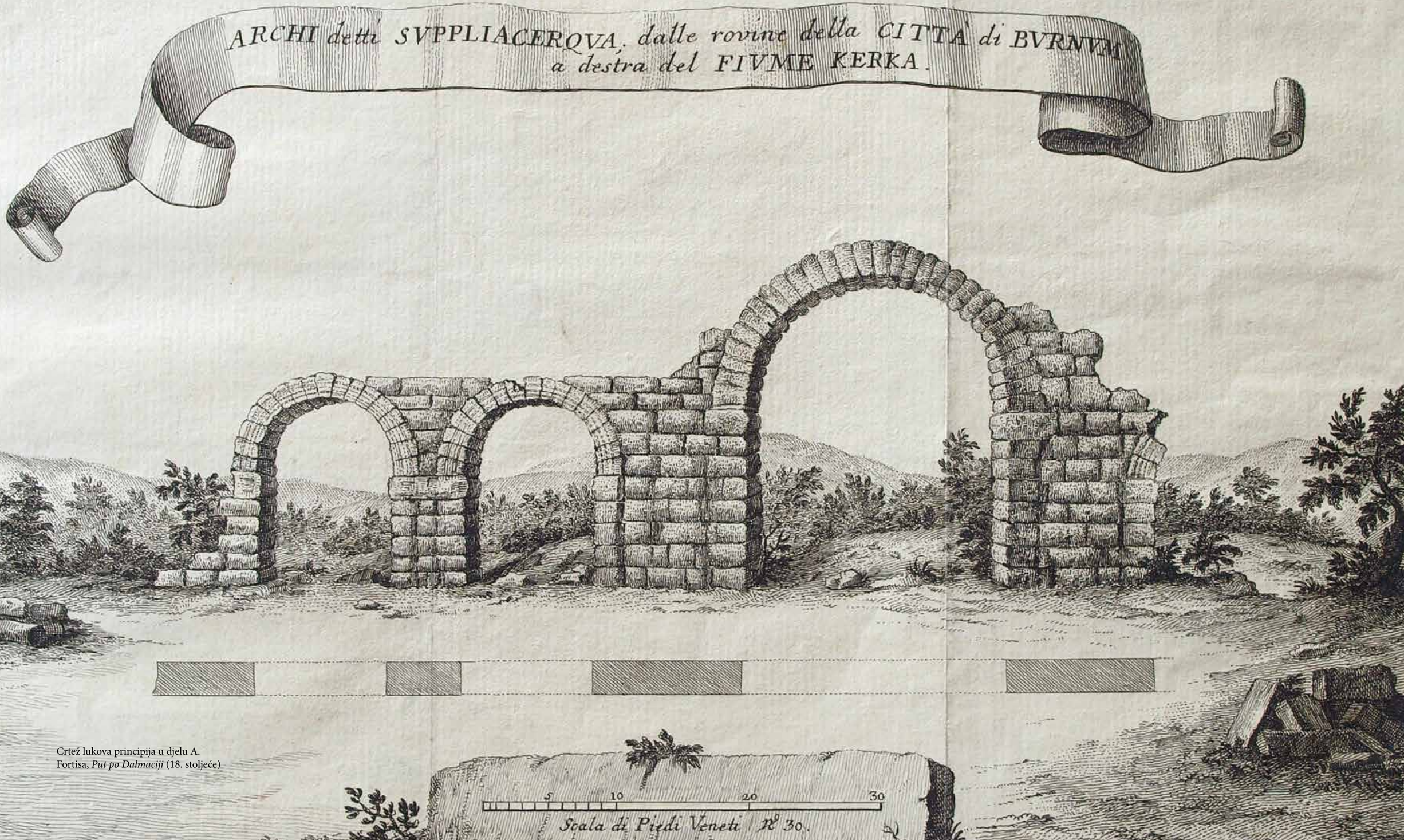

Crtež lukova principija u djelu A. Fortisa, *Put po Dalmaciji* (18. stoljeće)

Zračni snimak Burnuma iz 1943. godine iz zrakoplova britanskog RAF-a

BURNUM

Burnistae su liburnska zajednica na granici prema ratobornom narodu Delmata, Središte im je na Gradini kod Puljana, na lijevoj obali rijeke Krke (*Titius flumen*). Prapovijesno naselje nastavilo je živjeti nakon što je u Burnumu, tijekom Oktavijanovih ratova u Iliriku (35.-33. godine) podignut privremeni rimski legijski logor. U Augustovo doba tu je tijekom ljetne sezone ratovanja boravila XX. legija. Iza golemog panonsko-delmatskog rata od 6. do 9. godine, «najvećeg poslije punskih ratova», pred kraj života Augusta i početkom Tiberijeve vladavine, na desnoj obali Krke, na položaju Šuplja crkva nedaleko sela Ivoševci podignut je stalni kameni logor (*castra legionis*). Tek izgrađene legijske logore Burnum i Tilurij 17. godine posjetio je princ Druz mlađi. U Burnumu prva stacionira XI. legija, koja je zajedno sa VII. legijom u Tiluriju 42. godine odbila sudjelovati u pobuni guvernera provincije Dalmacije protiv cara Klaudija. Lojalne trupe dobile su počasni naziv *Claudia pia fidelis*, a nagrađene su podizanjem amfiteatra i rekonstrukcijom logora. Zaokupljenost vojnika zidanjem ujedno je umanjivala mogućnost pobune. XI. legija CPF otišla je 69. u Italiju u građanski rat nastao zbog smrti Nerona, zadnjeg cara iz julijevsko-klaudijevske dinastije. Pobjednik, car Vespazijan, utemeljio je flavijevsku dinastiju. On je formirao novu legiju IIII. Flavia felix i poslao je u Burnum 70. godine. Legija je proširila i dovršila amfiteatar. Nju oko 86. zamjenjuje jedno odjeljenje VIII legije Auguste, koja je tijekom kratkog boravka zidala zgradu za vježbanje i rekreaciju (*campus*). Odlaskom ove jedinice, u cijeloj provinciji Dalmaciji ostaju samo pješačke i konjaničke pomoćne postrojbe. Jedan njihov logor (*castellum*) nedavno je otkriven u Burnumu. Otkriven je velik broj nadgrobnih spomenika vojnika, koji potječu sa nekropola koje su nastale duž cesta koje vode iz Burnuma. Nekoliko imena veterana navodi se na spomenicima uklesanim u živu stijenu na prijelazu rijeke kod Roškog slapa. Vetranski posjedi i vojni objekti dio su velikog legijskog teritorija, na kojem se nalaze i vojne livade, akvedukt dug skoro 33 km, mostovi, svetišta, radionice, tvrđave i stražarnice.

Sa zapadne i južne strane strane logora razvile su se *canabae*, naselje čije stanovništvo čine uglavnom italski trgovci, oslobođenici trgovačkih porodica i obitelji vojnika. Kameni natpisi sa spomenom domaćeg liburnskog stanovništva vezani su uz domorodački Burnum. Rimski pisac Plinije stariji (N.H. 3, 139) kaže da on pripada liburnskim zajednicama, koje nisu raspolagale autonomijom, tj. u prvom stoljeću još nema status grada. Međutim, kao nagradu za gotovo stoljetno služenje legijama Burnistae su dobile gradsku autonomiju, najkasnije 118. g. u doba cara Hadrijana. Legijski logor sada je preuređen za potrebe novog municipija. U prostoru principija podignuta je bazilika, a uz središnje svetište carskog kulta dograđuje se edikule za metroački kult. Stanovništvo tog kasnijeg razdoblja čine romanizirane domaće obitelji, potomci italskih doseljenika i veterana, te orijentalci.

Od drugog stoljeća u Burnumu, kao važnom cestovnom raskrižju, postoji postaja beneficijarija, koji se brinu za red i mir i nesmetano odvijanje prometa. Dio legijskog teritorija ostao je i dalje pod carskom kontrolom, o čemu svjedoči natpis viteškog prokuratora. Preostatak je dan gradu na upravljanje. Burnum se zadnji put spominje u povijesnim izvorima 536/537. g., tijekom gotsko-bizantskih ratova Čini se da je u kasnoj antici prestao postojati.

Austrijski arheološki institut iskapao je prostor rimskog logora 1912.-1913. g. i, zajedno s Arheološkim muzejom u Zadru, 1973.-1974. Od 2003. na poziv NP Krka istražuju ga Gradski muzej u Drnišu, Odjel za arheologiju Sveučilišta u Zadru i Dipartimento di Archaeologia – Università di Bologna.

RIMSKA VOJSKA U BURNUMU

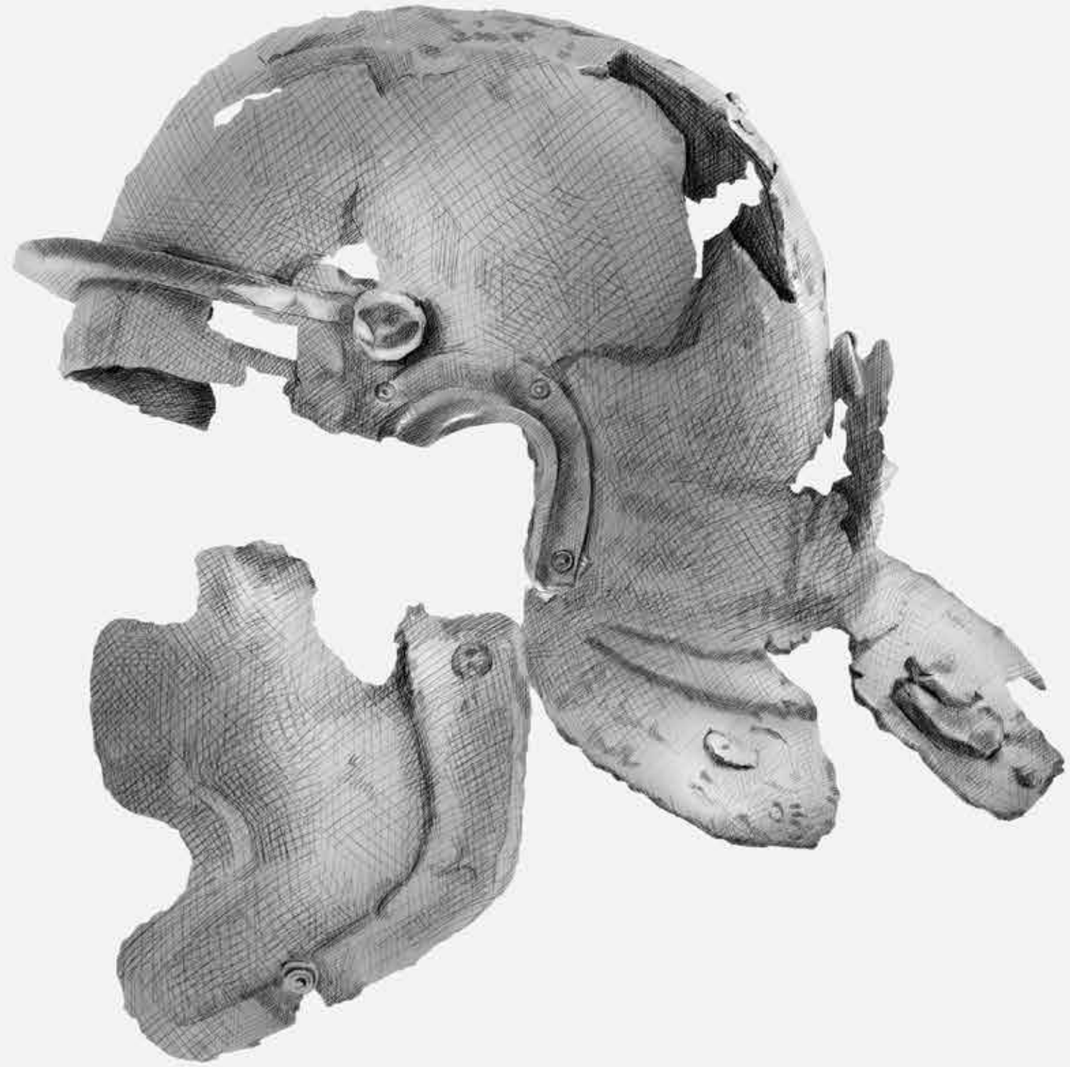

Zajednice liburnskih Burnista smještena je na granici prema ratobornim Delmatima. Za Rimljane je bio od strateškog značaja. Taj strateški položaj Burnum je odredio kao jedan od dva mostobrana iz kojih su Rimljani od sredine drugog stoljeća pr. Kr. pa do početka 1. st. vodili ekspedicije i ratovali s Delmatima i drugim narodima u unutrašnjosti Ilirika. Drugi je bio Narona na suprotnoj, južnoj delmatskoj granici, odakle je krenuo konzul P. Kornelije Scipion Nazika kad je 155. g. pr. Kr. spalio delmatski glavni grad Delminij. Prostor rimske provincije Ilirik bio je tijekom građanskog rata između Pompeja i Cezara ratno poprište. Domorodački Liburni i rimski građani u Jaderu bili su na Cezarovoj strani. Njegov vojskovođa Aulo Gabinije krenuo je 48. g. pr. Kr. iz Liburnije, preko Burnuma, s petnaest kohorti i 3000 konjanika u središte teritorija Pompejevih pristaša Delmata koji su ga dočekali i strahovito porazili u zasjedi kod Sinodija. August u svojim Res Gestae, memoarima koji su uklesani u kamene natpise diljem Carstva, hvali se da je uspio vratiti tada zarobljene rimske bojne znakove.

Krajem Republike i u Augustovo doba zimski legijski logor (*castra hiberna*) za legije koje su ratovale u Iliriku bio je Aquileia u sjevernoj Italiji, a u Burnumu je postojao samo povremeni ljetni logor (*castra aestiva*). Njega je koristio i Oktavijan, budući car August, koji je od 35. do 33. pr. Kr. pokorio Ilirik i rimske granice povukao sve do Dunava. Na prijelazu era u Burnumu je boravila XX. legija. Ona je bila jedna od petnaestak legija i nekoliko desetina kohorti, gotovo cijela rimska vojska, koja je sudjelovala u gušenju golemog ilirskog ustanka dva Batona (*bellum Batonianum*) koji je trajao od 6. do 9. godine. Rimski pisac Svetonije naziva ga najvećim vanjskim (negrađanskim) ratom poslije punskih. Glavni Augustov vojskovođa bio je budući car Tiberije. Žestoki delmatski otpor doveo je do toga da je dio Ilirika nazvan provincija Dalmacija.

Poslije rata trebalo je iznova izgraditi provinciju. Mir je osiguran podizanjem dvaju stalnih legijskih logora: na rijeci Cetini *Tilurium* i na Krki *Burnum*, u kojem su arheolozi dosad istražili samo zgradu stožera (*principia*). Legijskim logorima pripadali su i manji pomoćni (castella) u Promoni, Andetriju i Bigestama, kao i u Burnumu koji je nedavno otkriven, te niz utvrda, kula i stražarnica koje su se pružale kroz cijeli delmatski prostor. XI. i VII. legija izgradile su nekoliko stotina milja cesta koje su Salonu povezale s Burnumom, Tilurijem i unutrašnjošću provincije Dalmacije. Legije su posjedovale velike teritorije, da bi što uspješnije kontrolirale prijelaze preko rijeka i ceste kojima su se trupe mogle brzo transportirati u potencijalno neprijateljsko područje. Sigurno zaleđe logora činili su lojalni Liburni i rimski građani u koloniji Jader (danas Zadar). Dodatnu sigurnost pružali su veterani koji su dobili posjede na legijskom teritoriju. Otkriven je velik broj nadgrobnih spomenika aktivnih vojnika, koji potječu sa nekropola koje su nastale duž cesta koje vode iz Burnuma. Nekoliko imena veterana navodi se na spomenicima uklesanim u živu stijenu na prijelazu rijeke Krke kod Roškog slapa. Legijski teritorij bio je potreban i radi izgradnje vojničkih radionica, opskrbe vodom pomoću akvedukta, kao i za ispašu stoke i prikupljanja drva za ogrjev. Opskrba oružjem, opremom i hranom, naročito žitom, odvijala se i prekomorskim putem preko riječno-morske luke u susjednoj Skardoni (danas Skradin). Tu je izgrađena duga obala na koju se mogao istovremeno privezati veliki broj brodova. 42. godine XI. legija u Burnumu i VII. legija u Tiluriju stekle su počasni naziv *Claudia pia fidelis*, jer su ostale vjerne i privržene caru Klaudiju kada je namjesnik provincije Dalmacije Skribonijan htio uzurpirati vlast. Posljedica toga bila je obnova logora i početak gradnje amfiteatra u Burnumu. Nakon smrti Nerona, zadnjeg cara iz julijevsko-klaudijevske dinastije nastao je građanski rat. U njemu je 69. sudjelovala XI. legija CPF, koja je nakon toga otišla na germanski limes u Strasbourg. Pobjednički car Vespazijan utemeljio je flavijevsku dinastiju, formirao je novu legiju *IIII. Flavia felix* i poslao je u Burnum 70. godine. Legija je proširila i dovršila amfiteatar. Nju oko 86. zamjenjuje jedno odjeljenje VIII. legije Auguste koje je sagradilo zgradu za vježbanje i rekreaciju (*campus*). Odlaskom ove jedinice, u cijeloj provinciji Dalmaciji ostaju još samo pješačke i konjaničke pomoćne postrojbe. U Burnumu tijekom 1 st. boravile su redom: *Ala I Hispanorum, Cohors II Cyrrhestarum sagittaria, Cohors III Alpinorum i Cohors I Montanorum civium Romanorum*.

Početkom II. st. u doba cara Hadrijana Burnum je stekao gradski status. Vojni objekti namijenjeni su za civilne potrebe. Dio vojničkih dužnosti, osobito osiguranje nesmetanog prometa po cestama preuzeli su beneficijari koji su u Burnumu imali svoju postaju.

KULT I RELIGIJA U BURNUMU

Predrimska zajednica Burnista pripada rubnom prostoru naroda Liburna, na granici prema moćnim Delmatima. Gotovo sasvim su nam nepoznati njihovi kultovi i vjerovanja, o kojima više nagađamo usporedbom sa susjednim liburnskim zajednicama. Vjerojatno su bila popularna ženska božanstva, osobito Latra čiji je kult bio štovan na širem liburnskom prostoru, dok su druge božice bile ograničene na jednu ili dvije zajednice. Posvete Latri, koje podiže domaća romanizirana aristokracija pronađene su kod Roškog slapa, Krkom nizvodno od Burnuma, na području koje je nekad pripadalo Varvarinima. Iz delmatskog prostora među susjedne liburnske zajednice, pa i na teritorij Burnuma, prodro je kult Silvana, muškog božanstva sličnog grčkom Panu. Taj bog plodnosti boravio je između kultiviranog prostora i šumske divljine, te je, sasvim prikladno, prikazivan kao jarac.

Već na prijelazu era, dok u Burnumu postojao samo privremeni vojni logor, podignut je hram posvećen rimskom Jupitru. U njemu je bio postavljen i mali zavjetni žrtvenik, koji je imao neobičnu posvetu tipičnu za Kampaniju u Italiji. Kad je sagrađen stalni legijski i pomoćni logor, cijeli prostor je dobio snažan državni pečat i intenzivno je romaniziran. Glavni je bio kult kapitolijske trijade (Jupiter, Junona i Minerva), o kojem svjedoče brojni zavjetni spomenici, skulpture i ostaci arhitektonske plastike. Štovan je i riječni Neptun, Genij mjesta, Herkul koji je možda božanski patron Burnuma, vinsko božanstvo Liber i Nebeska Božanstva. U samom logoru, najsvetiji je bio prostor edikule u principiju (zgradi zapovjedništva) gdje su se čuvali legijski znakovi i carski lik. Kroz drugo stoljeće, u cijelom Carstvo snažno se mijenja rimska religija, naročito pod utjecajem misterijskih i orijentalnih kultova. Tako se i u Burnumu obožava i Mitra, božanstvo koje je omogućavalo da se duša vjernika nakon smrti uzdigne među zvijezde. U prostoru principija bivšeg logora izrađeno je svetište Kibele - Velike Majke Bogova i ukrašeno reljefima s prizorima iz života njenog ljubavnika Atisa. Vjernice te božice podrijetlom iz Frigije u Maloj Aziji «krstili» su se krvlju ubijenog bika.

U Burnumu poganstvo je u kasnoj antici propalo. Premda još nisu otkriveni materijalni ostaci crkava, sigurno možemo reći da se zajednica uklopila u rimsku kršćansku državu.

ARHEOLOŠKA ZBIRKA

AMFITEATAR U BURNUMU

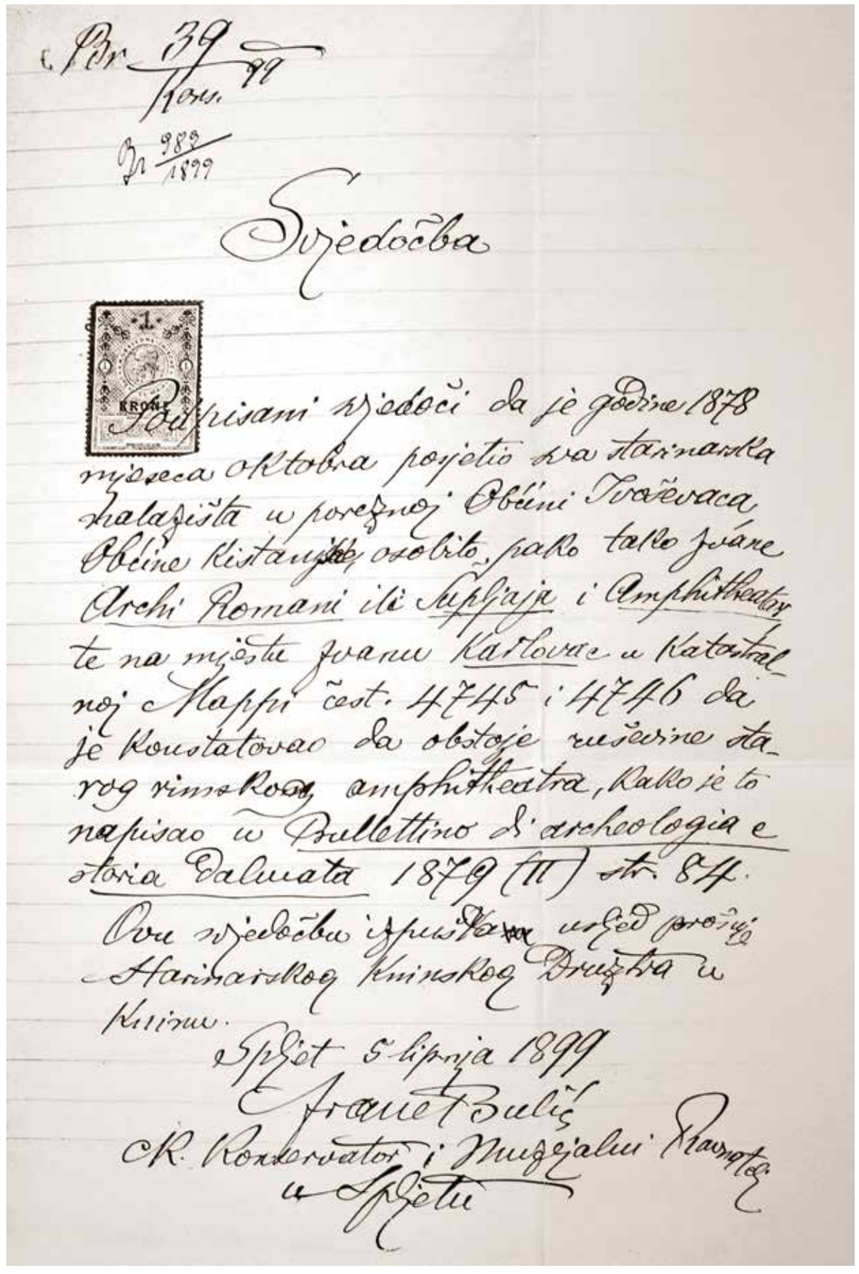

Br. 39/99
Kons.

Br. 989/1899

Svjedočba

Podpisani svjedoči da je godine 1878 mjeseca oktobra posjetio sva starinarska nalazišta u poreznoj Občini Ivoševaca, Občine Kistanjske, osobito, pako tako zvane Archi Romani ili Supljaja i Amphitheatar te na mjestu zvanu Karlovac u Katastralnoj Mappi čest. 4745 i 4746 da je konstatovao da obstoje ruševine starog rimskog amphitheatra, kako je to napisao u Bullettino di archeologia e storia Dalmata 1879 (II) str. 84.

Ovu svjedočbu izpuštam uslijed prošnje Starinarskog Kninskog Družtva u Kninu.

Spljet 5 lipnja 1899

Frane Bulić
C.K. Konservator i Muzejalni Ravnatelj
u Spljetu

Svjedočanstvo don Frane Bulića koje potvrđuje da se u Burnumu nalazi amfiteatar

Na jugozapadnoj periferiji kompleksa rimskog vojnog logora u Burnumu oko 500 m od principija i u blizini ceste koja je vodila u pravcu Varvarije i Aserije, izgrađen je rimski vojni amfiteatar. Amfiteatar u Burnumu tipološki pripada amfiteatrima sa četiri ulaza (dva glavna u tjemenu elipse i dva bočna), a tijekom arheoloških istraživanja, koja su se odvijala u godišnjim istraživačkim kampanjama od studenoga 2003. do listopada 2009., istraženi su južni, istočni i sjeverni ulazi s nadsvođenim prolazima te arena s perimetralnim zidom, u građevinskom šutu urušenog svoda južnog prolaza otkriven je monumentalni natpis cara Vespazijana, pronađeni su arhitektonski ulomci i velika količina sitnog arheološkog materijala. Dokumentirana su arhitektonska rješenja koja su usklađena s konfiguracijom terena, tj. za potrebe gradnje priklesavanjem je adaptirana litica vrtače.

Amfiteatar u Burnumu dobio je svoju definitivnu formu godine 76./77. kada je na pročelju južnog ulaza podignut Vespazijanov natpis koji je označio dovršetak gradnje. Međutim, raznovrni arheološki materijal pronađen u sloju nivelacije terena za gradnju, a napose nalazi kasnorepublikanskih i ranocarskih kovanica, dokazuju da je gradnja burnumskog amfiteatra započeta u ranim godinama vladanja cara Klaudija. Sve potrebne predradnje glede pripreme i nivelacije terena i potom gradnje amfiteatra izvršili su pripadnici XI. legije, koja od godine 42. nosi počasni naziv *legio XI Claudia pia fidelis*. Radove koje je financirao Vespazijan izvršili su pripadnici IV. legije (*legio IIII Flavia felix*), a mogu se okarakterizirati kao rekonstrukcija ili dogradnja amfiteatra. Tada su presvođeni prolazi i dodani zidovi lijevaka na ulazima, povećano gledalište i pravilnim klesancima od bijeloga vapnenca obzidana arena. Tijekom boravka legijskih i pomoćnih postrojba amfiteatar je služio za potrebe vojske. Međutim nakon godine 86. kada iz Burnuma odlazi IV. legija jamačno je bio korišten za civilne potrebe. U kasnije su doba bile izvedene još neke rekonstrukcije. Najuočljivija je izgradnja svetišta u plaštu arene na mjestu ranijeg stubišta u osi zapadnog prolaza, a vjerojatno ih je bilo još. Do kada je amfiteatar u Burnumu imao svoju funkciju, nije poznato, ali je očito da se urušio zbog trošnosti.

Tijekom istraživanja vođena je precizna arhitektonska dokumentacija, koja je omogućila egzaktnu rekonstrukciju istraženih dijelova i izradu 3D modela amfiteatra, te je valjana podloga za konzervaciju koja je izvršena na južnom i istočnom ulazu, a obnovljen je i cjelokupni kameni plašt arene. U sljedećoj fazi prolazi će biti nadsvođeni, a na pročelje južnog ulaza postavit će se replika Vespazijanova natpisa. Provedena arheološka istraživanja i radovi na konzervaciji amfiteatra dio su projekta uređenja arheološkog parka na prostoru aglomeracije Burnum kojega u partnerskom odnosu provode JU "Nacionalni park Krka", Gradski muzej Drniš i Katedra za antičku arheologiju Odsjeka za arheologiju Sveučilišta u Zadru.

2002. godina

Zračni snimak amfiteatra prije početka sustavnih arheoloških istraživanja

2002. godina

Unutrašnjost amfiteatra prije početka sustavnih arheoloških istraživanja

2002. godina

Arena amfiteatra prije početka sustavnih arheoloških istraživanja

2003. godina

Pogled na arenu i južni ulaz amfiteatra na početku sustavnih arheoloških istraživanja

2004. godina

Istraživanje južnog ulaza amfiteatra u Burnumu

2004. godina

Dokumentiranje lijeve strane natpisa sa južnog ulaza amfiteatra neposredno nakon pronalaska 14. veljače

2004. godina

Desna strana natpisa s južnog ulaza amfiteatra odmah nakon pronalaska 19. ožujka

2005. godina

Zračni snimak amfiteatra nakon završene prve faze arheoloških istraživanja

2004. godina

Detalj urušenog kamenog rebra iz svoda južnog prolaza amfiteatra (dokumentiranje ostataka kamenog rebra)

2014. godina

Rekonstruirani svod južnog prolaza amfiteatra

2014. godina

Pogled na južni ulaz amfiteatra s istočne tribine

2014. godina

Pogled na arenu i rekonstruirani južni prolaz amfiteatra

IGRE I GLADIJATORI

Znanstvenici drže da su gladijatorske borbe u Rim mogle doći iz tri kulturna kruga: iz Etrurije, Kampanije i grčkih gradova na jugu Italije. U etruščanskim i grčkim grobnicama otkrivene su freske s prizorima borbi iznad grobnica, a Livije navodi da su rimski saveznici iz Kampanije nakon pobjede nad Samnićanima priredili ceremonijalne borbe. Krajem 4. ili početkom 3. st. pr. Kr. Rimu su se održavale gladijatorske borbe upriličene kao dio pogrebne ceremonije (*ludi funebri*). Prva zabilježena je iz 264. pr. Kr. Vremenom je broj parova boraca stalno rastao. Kako se u bogatih aristokratskih obitelji u Rimu kroz 2. i 1. st. pr. Kr. akumuliralo golemo bogatstvo zbog naglog širenja države na nove provincije, priljev robova je bio stalan, a gladijatorskih parova u igrama bilo je već stotine. Unatoč tome što je Senat morao njihov broj ograničiti, borbe su postajale sve važnije političko sredstvo pridobivanja ljudi. Nisu samo robovi u njima sudjelovali nego se su borili i građani, čak poneki iz uglednih senatorskih obitelji. Prvi stalni, kameni amfiteatri gradili su se na jugu Italije, gdje su osnovane i prve škole kojima su upravljali majstori (*lanistae*). Iz najpoznatije škole, one u Kapui, 73. g. pr. Kr. krenula je Spartakova pobuna robova.

Od Augusta nadalje carevi su uviđali važnost gladijatorskih igara za unificiranje države i održavanje carskog kulta. Šefovi najvažnijih gladijatorskih škola bili su plaćani iz sredstava carske administracije. Borbe su nadmašile sve prethodne brojem, raznolikošću i ekstravagancijom i njihovo priređivanje postalo je ekskluzivno pravo imperatora. Troškom su daleko nadmašivali teatarske priredbe (*ludi scaenici*) i utrke zaprega (*ludi circenses*). Sudionici su bili ratni zarobljenici, osuđenici, ali i slobodni ljudi dragovoljci. Ključna točka u razvoju igara bila je izgradnja golemog amfiteatra u Rimu koju počinje 70. g. Vespazijan, a inauguriran je deset godina kasnije pod njegovim sinom Titom. Uz Kolsej, kako je taj amfiteatar kasnije nazvan, bile su četiri gladijatorske škole. U Burnumu vjerojatno nije postojala stalna gladijatorska grupa (*familia gladiatoria*) i škola za obuku (*ludus*). Ludi su se održavali povremeno, uz gostovanje putujućih gladijatorskih družina ili tijekom posebnih prilika poput priređivanja spektakala sa zarobljenicima iz ratova (Vespazijanov i Titov Judejski rat).

Brojni su i različiti tipovi gladijatora, pogotovo jer su se osim uobičajenih duela priređivale i predstave sa posebnim scenarijima, kao i borbe sa životinjama i lov na njih. *Samnis* (Samnićanin) i *Gallus* nestaju početkom Carstva, dok je *Thraex* (Tračanin) opstao zajedno sa likovima koji se nisu mijenjali stoljećima: *murmillo, hoplomachus, retiarius, secutor, eques, provocator*. *Essedarii* se bore na britanskim bojnim kolima, *bestiarii* su obučeni za borbe sa životinjama, a postoje čak i *gladiatrices* – žene gladijatori.

Lukovi principija u Burnumu
(snimak iz 2005. godine)

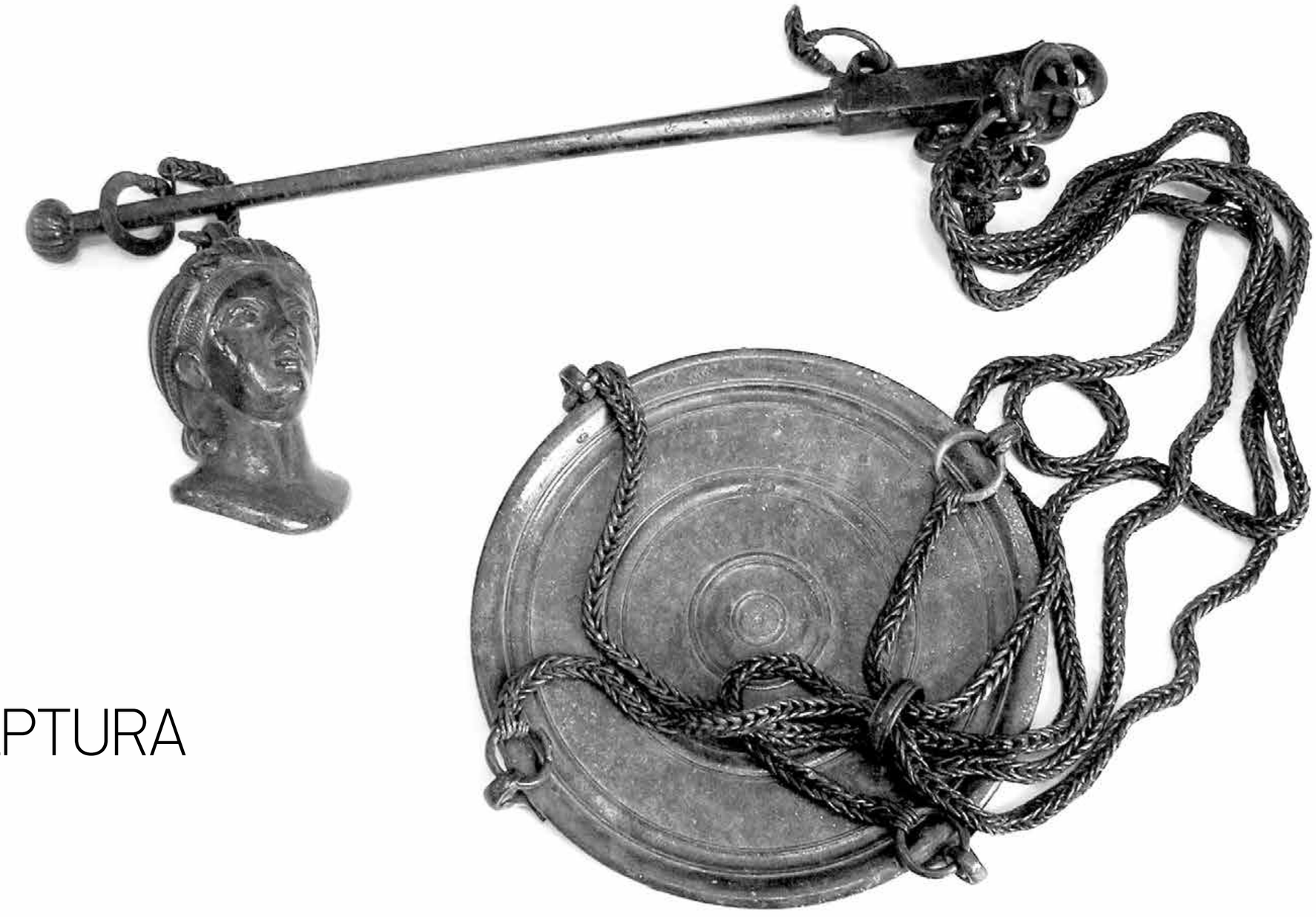

SKULPTURA

Sačuvane skulpture potvrđuju da je Burnum tijekom svoga razvitka bio važna aglomeracija, najprije vojnička pa gradska koja je jasno pokazivala vlastite kreativne potencijale, a bila je i potrošač znatnih vrijednosti koje su se mogle pribaviti jedino u drugim dijelovima antičkog svijeta pokazujući se tako sudionikom u civilizacijskim tokovima na Sredozemlju. Kameni spomenici samo su skromni ostaci ranijega sjaja grada. Spomenici su oštećeni, a mnogi su propali od vremena R. von Schneidera koji ih je opisao. Među tim kipovima spominje i jednu glavu s nimbusom za koju pretpostavlja da je pripadala kipu Heliosa. Najveći dio spomenika izrađen je od lokalnog vapnenca s karakterističnom bojom i patinom, što upućuje na zaključak da je u Burnumu postojala radonica koja se kontinuirano razvijala. Među njima se ističe monumentalni zaglavni blog nekih gradskih vrata s likom Herkula u dubokom reljefu. To bi mogla biti indicija da je grad bio posvećen Herkulu. Veoma vrijedan je reljef Junone s paunom koji je bio dio neke kultne građevine. Nekoliko reljefa mitološkog karaktera bilo je pronađeno pokraj hramova, među drugima i reljef s likom vučice koji upućuje na legendu o osnutku Rima.

Osim nadgrobnih spomenika ni jedna skulptura ne datira se u doba trajanja vojnog logora, što upućuje da se umjetnička i civilizacijska razina podigla u doba nastanka municipija u drugoj četvrtini II. st. Pogrešan bi, međutim, bio zaključak da u vojničkom logoru nije bilo kiparskih ostvarenja. Prije bi zaključak mogao biti da su ona uklonjena, prerađena ili izmještena u doba kad se počelo razvijati naselje gradskog tipa.

Sve skulpture su iz doba od kraja III. ili početka IV. st. Kiparska produkcija i rjeđe uvoz gotovih kipova potječe iz razmjerno kratkog razdoblja (približno stoljeće i pol). Za sada nema nikakvih kršćanskih ostataka arhitekture ili skulpture.

Vaga s likom neke ženske osobe iz carske obitelji s kraja II. st. svjedoči o visokoj razini standarda usluge i imetku trgovačkog sloja u Burnumu. Predmet je također pokazatelj potencijala arheološkog lokaliteta koji, nažalost, ugrožavaju neovlašteni tragači antikviteta.

RIMSKI NOVAC PRONAĐEN TIJEKOM ARHEOLOŠKOG ISTRAŽIVANJA AMFITEATRA U BURNUMU OD 2003. DO 2009. GODINE

RIMSKI NOVAC PRONAĐEN TIJEKOM ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA AMFITEATRA U BURNUMU OD 2003. DO 2009. GODINE

Pojava novca kao platežnog sredstva u svakodnevnoj razmjeni dobara na prostoru aglomeracije Burnum kolidira s dolaskom rimskih vojnih postrojbi i uspostavljanjem trajnog vojnog logora u kojemu tijekom 1. st. nakon Krista boravi posada koju čini legijska postrojba sa svojim pomoćnim jedinicama. Naime, vojska je morala dobivati stalnu plaću, što znači da su kontinuirano u Burnum dolazile pošiljke novaca koje su vojnici primali, a onda i trošili za svoje osobne potrebe koje nisu bile pokrivene redovitim vojničkim sljedovanjem.

U to doba glavna nominala bio je *denarius*, a zbog čistoće srebra iz kojega su kovani i postojane težine srebrne su kovanice bile dugo u optjecaju. To je razlog zbog kojega su u kompaktnom kulturnom sloju koji nastaje niveliranjem i nasipanjem terena za potrebe gradnje amfiteatra na sjeveroistočnoj periferiji vojnog logora pronađeno desetak denara i kvinara (*quinarius*, vrijednost ½ denara) koji su iskovani krajem 2. i tijekom 1. st. prije Krista. Zlatni novac (*aureus*), koji Rimljani u većem broju kuju tek od kraja Republike, njegovo redovito kovanje uvodi August a nastavljaju redom i ostali carevi, nije bio u svakodnevnom optjecaju, odnosno kako se drži *aureus* je zbog svoje velike vrijednosti (25 denara) bio više obračunska jedinica pri većim transakcijama, ili osobna dragocjenost koja se čuvala, nego platežno sredstvo koje se koristilo u svakodnevnom prometu. Zato kao posebnost treba izdvojiti *aureus* cara Augusta (kovan 19.-18. pr. Kr.) pronađen u sloju ispred južnog ulaza u amfiteatar. August je uveo kovanje brončanog/bakrenog novca, osnovna nominala bio je as, koji je vrijedio 1/16 denara. Od posebne brončane legure zvane *orichalcum* (mjed), koju su Rimljani držali vrjednijom od bronce i bakra, kovane su veće nominale, tj. *sestertius* (vrijednost 4 asa) i *dupondius* (vrijednost 2 asa). Najmanja brončana nominala bio je *quadrans*, koji je vrijedio ¼ asa.

U rimsko doba postojao je problem nedostatka sitnoga novca u optjecaju, odnosno onoga novca čiji je trošak kovanja premašivao njegovu stvarnu vrijednost. Taj su problem Rimljani jednostavno rješavali - lomili su veće nominale i dobivali *sitniš*. Tijekom istraživanja na prostoru amfiteatra pronađeno je nekoliko primjeraka brončanih asa koji su slomljeni na pola, a potom i na četvrtinu, da bi se dobile odgovarajuće vrijednosti za *semis* (½ asa) i *quadrans* (¼ asa). Sve navedene brončane nominale pronađene su tijekom arheoloških istraživanja na prostoru amfiteatra, a pri tom je iznimno važno naglasiti da su svi primjerci brončanog novca pronađeni u kulturnom sloju kovani od Augusta do Klaudija, dakle na temelju nalaza novca moguće je datirati početak gradnje amfiteatra u Burnumu u početak vladavine cara Klaudija (u godinu 42. ili neposredno nakon te godine).

Primjerci novca iz kasnijeg carskog razdoblja i dominata su rijetki, a budući da su nađeni pri površini, tj. u plitkom sloju koji je vremenom nastao iznad izvorne površine za hodanje, ne mogu biti relevantni pri određivanju kronologije gradnje amfiteatra. Najmlađi pronađeni novac su *folisi* koje su početkom 4. st. kovali carevi Dioklecijan, Galerije i Konstantin, ali nema dvojbe da će se u budućim arheološkim istraživanjima pronaći još mnoštvo kovanica koje će znatno upotpuniti repertoar rimskoga novca i naša saznanja o njegovoj upotrebi na prostoru legijskog vojnog logora i aglomeracije Burnum tijekom stoljeća.

METALNI PREDMETI SVAKODNEVNE UPORABE

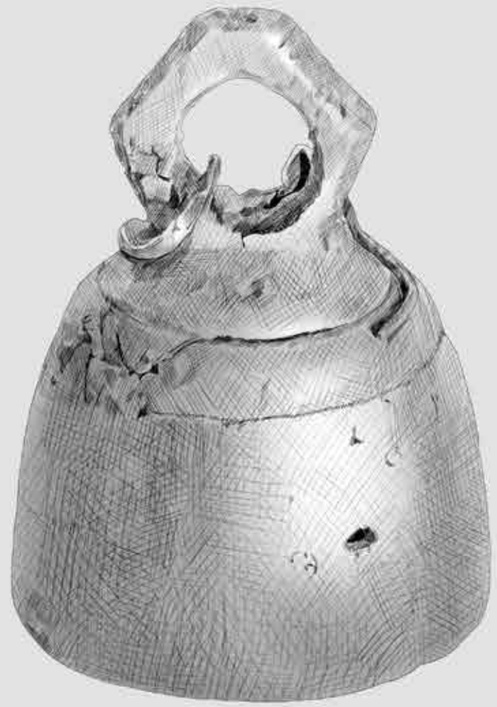

METALNI PREDMETI SVAKODNEVNE UPORABE

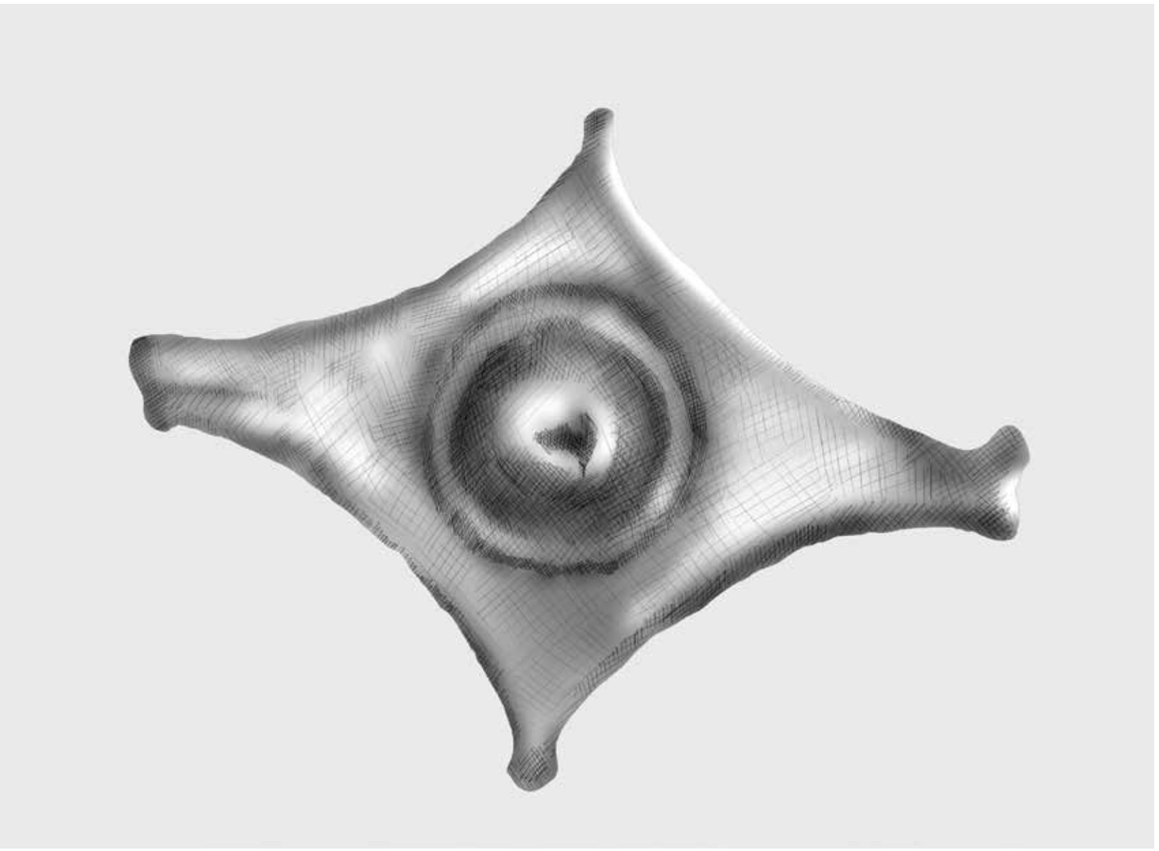

Na lokalitetu Burnum – amfiteatar otkrivene su stotine raznolikih metalnih predmeta svakodnevne uporabe, a najčešći su fibule, nakit, medicinsko - farmaceutski instrumenti, stilusi, zvončići (*tintinabula*), okovi, zakovice, čavli, klinovi, oplate raznih predmeta i dr. Izrađeni su pretežito do bronce, a manjim dijelom od željeza.

Fibule su osobito česte jer su služile za zakapčanje odjeće. Pronađen je veliki broj različitih tipova, ali daleko su najbrojnije tzv. aucissa, jer je sloj u kojem su nađene iz prve polovice 1. st. kada su one najviše u upotrebi. Gotovo sve su odlično sačuvane, postoje one polukružnog i trakastog luka. U golemoj zbirci iz Burnuma još nema aucissa fibula s pečatom proizvođača, što je, inače, česta pojava.

Medicinsko - farmaceutski instrumenti zastupljeni su s dvadesetak predmeta različite namjene (listolike sonde, spatule, žličice, pincete). Izrađeni su od bronce ili kvalitetnih brončanih legura. Osnovni kirurški instrumenti koji se danas koriste u medicini gotovo su identičnog oblika i iste funkcije kao rimski. Brojni, uglavnom cijeli predmeti ukazuju da su farmaceutika i kirurgija bile dobro razvijene u vojničkom središtu Burnumu.

Stilus je služio za pisanje na voštanim pločicama. Sa zašiljenim krajem predmeta se pisalo, a plosnatom lopaticom na drugom kraju vosak se zaglađivao i tako je tekst brisan. U Burnumu su češći željezni od koštanih stilusa.

Zvončići iz Burnuma (*tintinabula*) vješali su se u grupama na razne predmete da bi zvocali na vjetru. Te dekorativne šuškalice tjerale su zle duhove i sprječavale uroke i druge zle čini. Pronađeno je devet brončanih primjeraka, a neki od njih imaju sačuvan tučak od bronce ili željeza. Oni nam govore o vjerovanjima i magijskim postupcima stanovništva Burnuma početkom 1. st.

Okovi, zakovice, čavli i klinovi, oplate zastupljeni su većim brojem predmeta. Izrađeni su pretežito od željeza i bronce, a obrađeni kovanjem i lijevanjem. Služili su za spajanje i učvršćivanje raznih predmeta, od potplata obuće do drvenih greda u krovnim konstrukcijama.

U nasutom sloju zemlje ispod amfiteatra pronađeno je nekoliko stotina komada različitih metalnih predmeta za svakodnevnu upotrebu koji se mogu datirati u prvu polovicu 1. stoljeća. Potječu iz radionica s područja čitavoga Carstva, a dio se vjerojatno proizvodio i u burnumskim radionicama, o čemu svjedoče ostaci metalne troske pronađene prilikom arheoloških istraživanja.

KOŠTANI NALAZI

Među brojnim sitnim nalazima s lokaliteta Burnum –Amfiteatar izdvaja se manja skupina predmeta izrađena od životinjskih kostiju i parožaka. U prvu skupinu ulaze predmeti manjih dimenzija koji su oblikovani glačanjem i rezbarenjem. Najviše je manjih ili većih koštanih igala s različito izvedenim ukrasnim glavama koje su služile ili kao ukosnice ili pribadače. Određeni broj igala pripada šivaćim. Među rijetke nalaze spada valjkasti pečat od slonovače koji je vjerojatno služio za pečatiranje plombi službenih dokumenata XI. Legije. U tu svrhu on na jednoj kružnoj strani nosi zrcalno urezan natpis *LEG* (*io*) a na drugoj strani slovo D, možda oznaka za broj petsto, koliko je vojnika imala jedna kohorta.

Od ostalih koštanih nalaza mogu se izdvojiti poklopci piksida, koštani češalj, igraće kockice te određeni broj ulomaka pločica, kojima se izvorna namjena ne zna. Kockice pokazuju kako su vojnici bili strastveni kockari, te je igra imala važan dio u njihovom društvenom životu. To pokazuju i brojni astragali u vidu zglobnih košćica koji su također služili za igru. Igra s astragalima imala je u antičko doba vrlo komplicirana pravila, te se bez predznanja nije moglo sudjelovati u njoj.

Druga skupina ovih predmeta izrađena je od parožaka, jelenjih rogova. Njihova je obrada minimalna, a najčešće su služili kao drška za noževe ili pak kao ukrasni atributi na vojnim kacigama. Drške za noževe i mačeve radile su se i od drugih vrsta kostiju.

Osim koštanih predmeta pronađeni su i brojne neobrađene životinjske kosti, koje su izrazito fragmentarne radi prastare tehnike sječenja mesa koja je uključivala uporabu neke vrste teških metalnih sjekira. Sve kosti pripadaju životinjama koje su služile kao hrana, u čemu prevladava stoka sitnog zuba, među kojima se može sa sigurnošću prepoznati ovca i svinja, kao i lovne životinje srndać i vepar. Također je pronađen i velik broj kljova divljeg vepra. Neke od njih su urezane što znači da su mogle služiti i kao privjesci samih vojnika. Nije sigurno koji je amblem XI. legije, s obzirom na brojnost obrađenih kljova možda je to vepar (*aper*-latinski). Nisu pronađene kosti ekvida, životinja koje su se koristile isključivo samo za jahanje i prenošenje tereta.

KERAMIKA

Keramički predmeti korišteni u gotovo svim aspektima svakodnevnog života antičkog svijeta na većini arheoloških lokaliteta pa tako i Burnum-Amfiteatru spadaju među najbrojnije i tipološki najraznovrsnije nalaze. Oni ovdje zajedno s ostalim nalazima na najbolji način dočaravaju dinamičnost života u vojnom logoru, kao i njegov položaj u trgovačkim strujanjima tijekom prvih stoljeća rimskog Carstva.

Pronađene je keramičke predmete moguće podijeliti u nekoliko tipološko-funkcionalnih kategorija. Stolna keramika (*terra sigillata*, glazirano posuđe, keramika tankih stjenki i obično stolno posuđe) obuhvaća oblike namijenjene serviranju i konzumaciji, ali i čuvanju jela i pića (tanjuri, zdjele, čaše, vrčevi i sl.), a većinom dolaze iz italskih te u malim količinama i južnogalskih radionica prve polovice I. st. Oblici kuhinjske keramike (lonci, zdjele, tave i tarionici) namijenjeni su pripremi jela, a uz pretpostavljene lokalne proizvode, dio ove keramike dolazi i iz kampanskih (*Pompeian Red ware*) i egejskih radionica. U skladišno-transportne keramičke proizvode osim pitosa/dolija spadaju amfore koje svjedoče o dopremi vina, ulja, ribljih proizvoda i suhog voća iz svih vodećih poljoprivredno-proizvodnih regija (južna Hispanija, sjeverna i južna Italija, Istra, Egeja i istočni Mediteran). Vrlo često korišten keramički predmet bile su i svjetiljke među kojima su najčešće zastupljeni italski oblici s volutama i reljefnim vegetabilnim, te figuralno-scenskim motivima na disku, a kao posebno atraktivan se pojavljuje i primjerak svjetiljke u obliku teatarske maske.

Posebnu skupinu keramičkih predmeta čini građevinski materijal, od kojeg u konstruktivne elemente spadaju cigle, krovne ploče (*tegula*), kupe kanalice (*imbrex*) i pločice za oblaganje podova (*spica*), a u dekorativne antefiksi i akroteriji, ovdje izvedeni u obliku teatarskih maski. Potrebu za ovom vrstom materijala vojne jedinice u Burnumu od sredine I. st. namiruju vlastitom proizvodnjom u radionici (*figlina*) u Smrdeljima kod Skradina, gdje su osim keramičarskih peći otkrivene i tegule s legijskim pečatima (*Leg XI CP, Leg IIII FF i Leg. VIII AVG*).

STAKLO

Staklo je prvi umjetni stvoreni materijal nastao taljenjem smjese kvarcnog pijeska, sode ili potaše, vapna i za različite boje dodavanih metalnih oksida (bakar-crvena, zelena; željezo-zelena; mangan-ljubičasta, purpurno-crvena; kobalt-tamnoplava). Izum stakla veže se uz prostor Fenikije i Egipta, a okvirno se datira na kraj 3. i početak 2. tisućljeća prije Krista. Najranije korištene tehnike izrade staklenih predmeta (tehnika pješčane jezgre, tehnika lijevanja i prešanja u kalup) činile su proces proizvodnje sporim i teškim, a same predmete skupocjenim. Tek izumom lule za puhanje u 1. st. pr. Kr. dolazi do lakše i brže proizvodnje različitih vrsta staklenih proizvoda koji odsada primjenu nalaze u svakodnevnom životu. Usporedo s tim dolazi do nastanka novih radioničkih centara koje se tijekom vremena pojavljuju širom tadašnjeg rimskog svijeta (Rim, Pompeji i Akvileja u Italiji i središta u provincijma Galiji, Germaniji, Panoniji i Dalmaciji).

Stakleni materijal sa lokaliteta Burnum – Amfiteatar (Karlovac) dosta je brojan, a tipološki i funkcionalno može ga se podijeliti u više vrsta. Stolno posuđe (zdjelice, boce, vrčevi, čaše, skifosi) služilo je za konzumiranje i pohranu jela i pića. Najbrojnije među njim jesu staklene rebraste zdjelice različitih oblika i tehnika izrade (Isings 3a, 3b, te tzv. „*Zarte Rippenschalen*“). Posebno se izdvaja malobrojna skupina luksuznih reljefnih šalica izrađenih puhanjem u reljefno ukrašeni kalup a koje potpisuju majstori *ENNION* i *ARISTEAS*, te rebraste zdjelice rađene od mozaičkog stakla (ahat ili marmorizirajuće, *mille fiori*). Drugu skupinu čine stakleni predmeti korišteni u kozmetičke svrhe (balzamariji, aribali). Također su pronađeni stakleni predmeti ukrasne namjene od kojih se posebno ističu igle ukosnice, perle od mozaičkog stakla sa prikazima Gorgone, geme sa urezanim prikazima rimskih božanstva i portreta careva, te falera sa prikazom cara Tiberija. Nađen je i velik broj staklenih žetona za igru.

Stakleni materijal iz Burnuma prema kontekstu nalaza datira se uglavnom u prvu polovicu 1. st. potječu iz svih važnijih radioničkih središta onog doba, sjeverne Italije (Akvileja), sirijsko-palestinskog kruga (Sidon) i galsko-rajnskog područja.

Bilušića buk

VESPAZIJAN

Vespazijan (Titus Flavius Vespasianus) došao je na vlast godine 69. u razdoblju građanskog rata, nakon što su se kroz nekoliko mjeseci izmijenila trojica vladara (Galba, Oton i Vitelije). Smrt Nerona godine 68. zatekla je Vespazijana u Judeji gdje je u svojstvu zapovijednika rimske vojske pokušavao slomiti Židovski ustanak. Na poticaj trupa uključio se u borbu za vlast, zaputio se u Italiju, a zapovjedništvo trupa prepustio sinu Titu. Podržale su ga trupe u Panoniji. XI legija C(laudia) P(ia) F(idelis), do tada smještena u Burnumu, premještena je upravo 69. godine na Rajnski limes, otkuda je malo kasnije s Vitelijem krenula u Italiju protiv Marka Salvija Otona. Vitelije je pobijedio Otona, ali je u bitci kod Bedrijaka u Italiji, nakon što ga je napustila XI. legija, poražen od Vespazijana. Time je završio građanski rat.

Vespazijan vlada do 79. Osnivač je dinastije Flavijevaca. Reformirao je V. Makedonsku legiju (V legio Macedonica) i osnovao IV. Flavijevsku sretnu legiju (IV legio Flavia Felix). Upravo je potonja legija bila smještena u netom napušteni tabor u Burnumu. Car je toj legiji, kao i civilnom naselju darovao amfiteatar godine 76/77. Prigodom istraživanja u širokom prostoru južnih vrata amfiteatra nađen je monumentalni posvetni natpis koji glasi:

IMP(erator).CAESAR.VESPASIANUS.AVG(ustus).
PONT(ifex).MAX(imus)

/TRIB(unicia).POT(estate).VIII.IMP(erator).
XVIII.P(ater).P(atriae).

Caru je najvjerojatnije bio podignut kip u samom prostoru borilišta. Gradnja amfiteatara u doba Flavijevaca potaknuta je mišlju da spektakli doprinose civilizacijskoj koheziji provincijskog puka. Flavijevska legija boravi u Burnumu do 86.

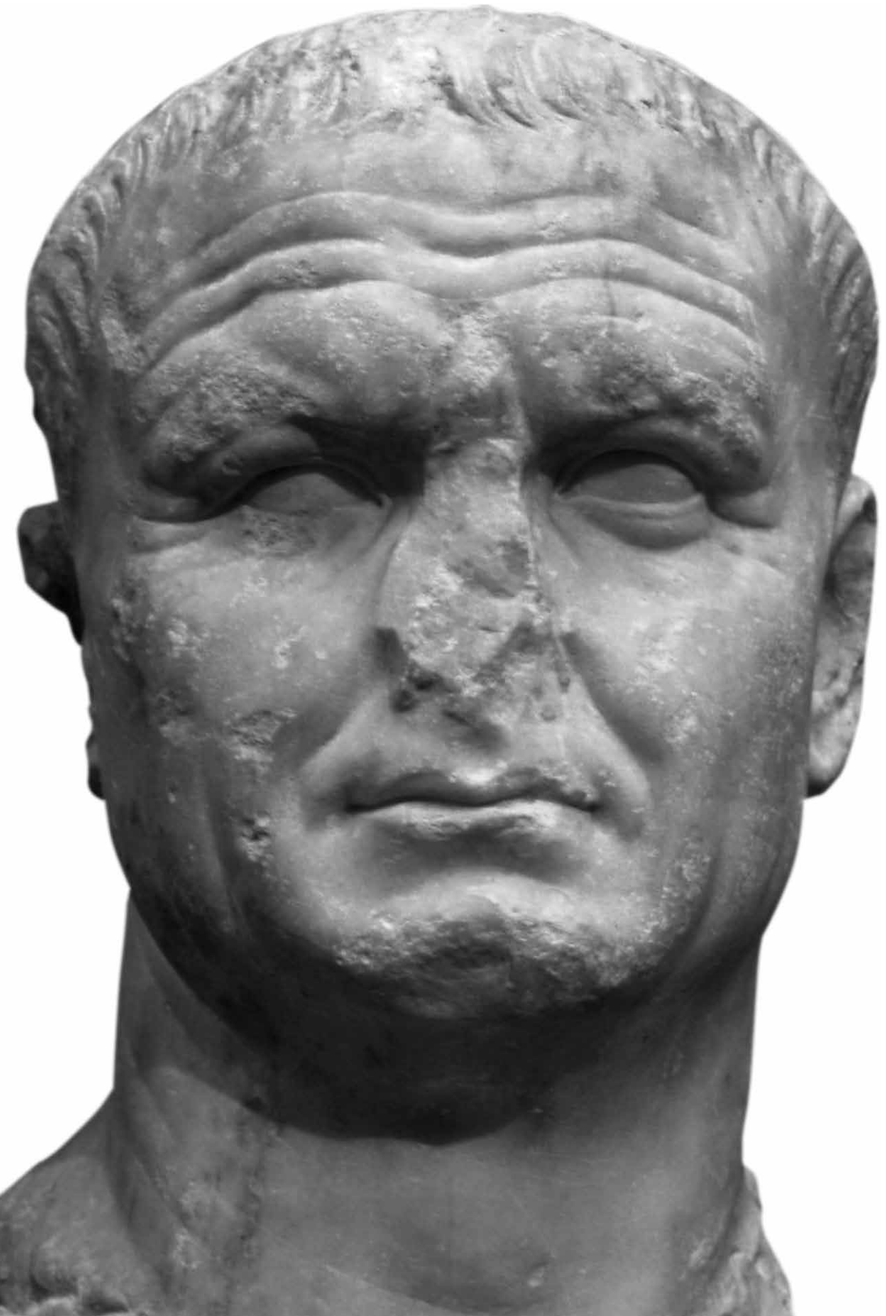

SKRIBONIJAN

Namjesnik (legat) rimske provincije Dalmacije *Lucius Arruntius Marcus Furius Camillus Scribonianus* (od oko 40. do 42. poslije Kr.) iznimno je važan lik rimske povijesti. Skribonijan je podigao ustanak protiv cara Klaudija pa, bez obzira što prevrat nije uspio, ipak je snažno odjeknuo u Rimu i prodrmao najviše rimske krugove, uglavnom senatskog podrijetla.

Nije znano kad je rođen, ali je vjerojatno bilo pri kraju stare ili početkom nove ere. Konzul je bio od 1. siječnja do 30. lipnja godine 32. Biološki otac mu je *Marcus Furius Camillus*, konzul iz 8., a usvojio ga je *Lucius Arruntius*, konzul iz 6. godine poslije Kr. I po jednoj i po drugoj liniji potječe iz uglednih senatorskih obitelji. U Dalmaciju je Skribonijan u svojstvu legata došao krajem Kaliguline vlasti namjesto prethodnika Lucija Volusija Saturnina (oko 29. do oko 40). Skribinijana je vijest o Kaligulinoj smrti (24. siječnja 41.) zatekla na službi u Dalmaciji. Navodno, kad je Skribonijan najavio trupama da će ponovno uspostaviti republiku i da će vojnicima vratiti njihovu raniju slobodu, vojska ga je napustila. Vojnici otkazaše poslušnost Skribonijanu, koju su mu dugovali kao namjesniku provincije. Skribonijan je pobjegao je na Isu, ali je uhvaćen i pogubljen. Ubio ga je obični vojnik imenom Volaginije. Sa Skribonijanom među urotnicima u Dalmaciji bio je i senator Caecina Paeto koji je brodom prebačen u Rim i suđen. Njegova žena Arria je samoubojstvom pokazala častan izlazak pa se i on ubio.

Nakon pobune namjesnikom Dalmacije imenovan je Lucije Salvije Oto, otac kasnijeg kratkotrajnog cara Marka, koji se okrutno, navodno protiv Klaudijeve volje, obračunao s vojnicima (VII. i XI. legija), umiješanim u ubojstvo časnika koji su bili na strani urotnika (Skribonijan i Paeto). Posljedice Skribonijanove pobune osjećale su se u Rimu još desetak godina kasnije, a završile su smrću Skribonijanove žene i sina.

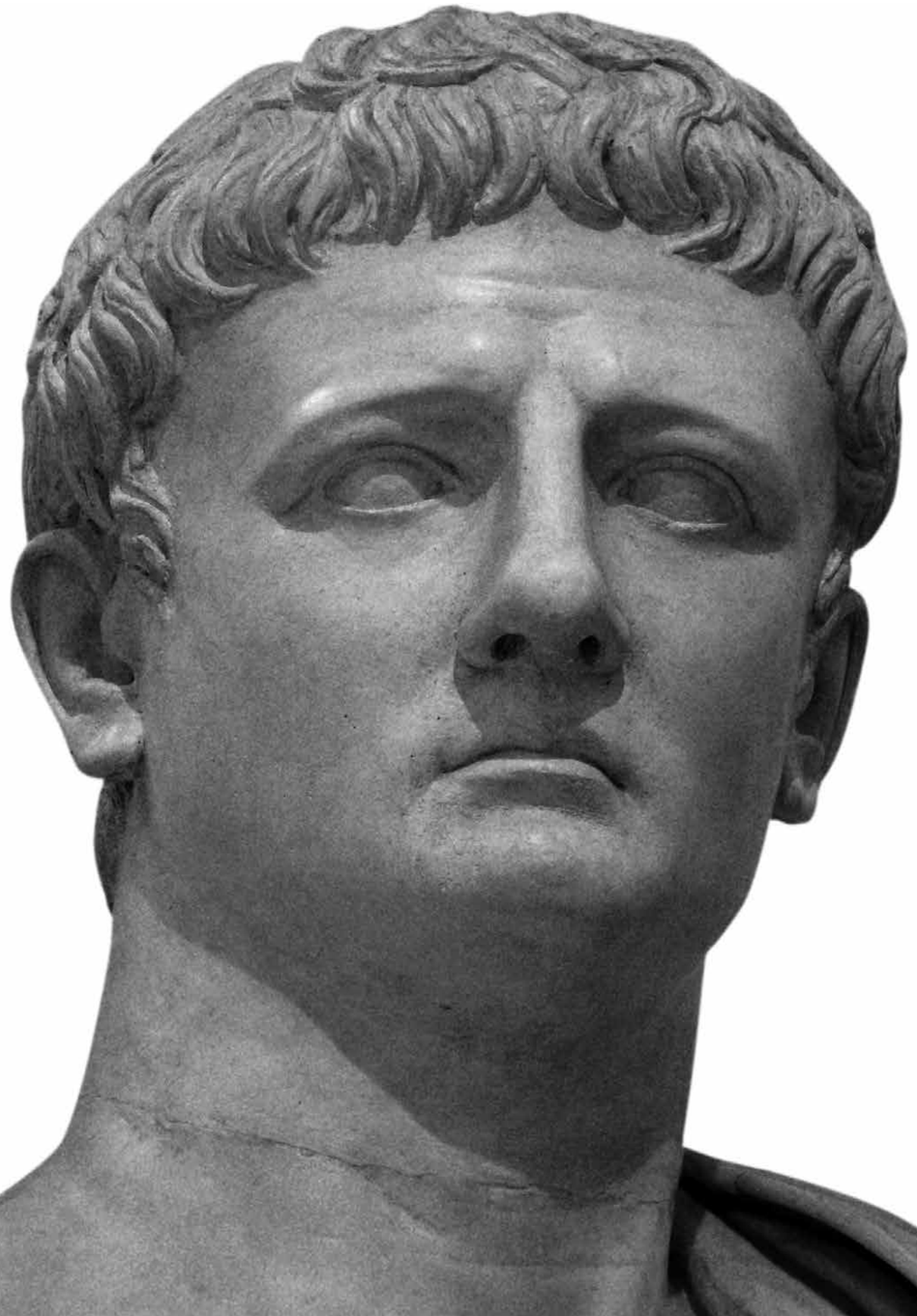

ARHEOLOŠKA ZBIRKA BURNUM

KATALOG NALAZA

Lukovi burnumske principije iz 1920. godine

SOBA 1

ARHEOLOŠKA ZBIRKA
BURNUM

1. |
Željezna kaciga tipa Wiesenau sa stiliziranim brončanim štitnicima za uši

1. stoljeće nakon Krista

2. |
Kameni balistički projektili

1. stoljeće nakon Krista

3. |
Keramička urna s prostora južne burnumske nekropole

1. stoljeće nakon Krista

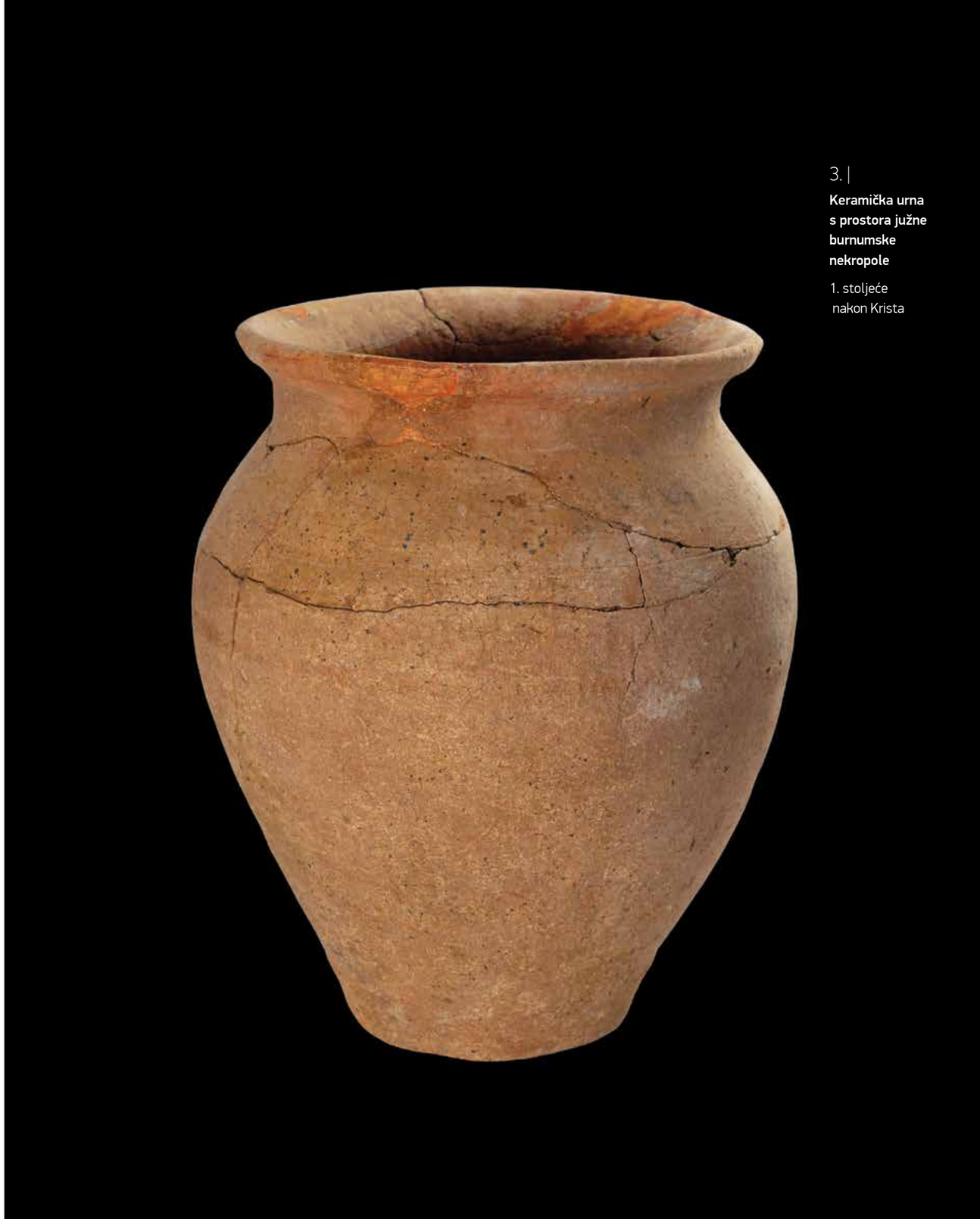

1. |

Ulomak kamenog reljefa

1. – 2. stoljeće nakon Krista

2. |

Kamena ruka s paterom (dio skulpture)

1. – 2. stoljeće nakon Krista

3. |

Ulomak kamene dekoracije (motiv palmete?)

1. stoljeće nakon Krista

4. |

Ulomak kamene reljefne kompozicije

1. stoljeće nakon Krista

1. |

Ulomak tegule s legijskim žigom

1. stoljeće nakon Krista

2. |

Keramički antefiks s krova vojnog vježbališta

1. stoljeće nakon Krista

3. |
Ulomak tegule sa žigom radionice Kvinta Klodija Ambrozija

1. stoljeće nakon Krista

4. |
Ulomak keramičkog antefiksa s krova vojnog vježbališta

1. stoljeće nakon Krista

5. |

Ulomak tegule sa žigom VIII. legije

1. stoljeće nakon Krista

6. |

Ulomak keramičkog antefiksa s krova vojnog vježbališta

1. stoljeće nakon Krista

7. |
Ulomak tegule sa žigom XI. legije

1. stoljeće nakon Krista

8. |
Ulomak keramičkog antefiksa s krova vojnog vježbališta

1. stoljeće nakon Krista

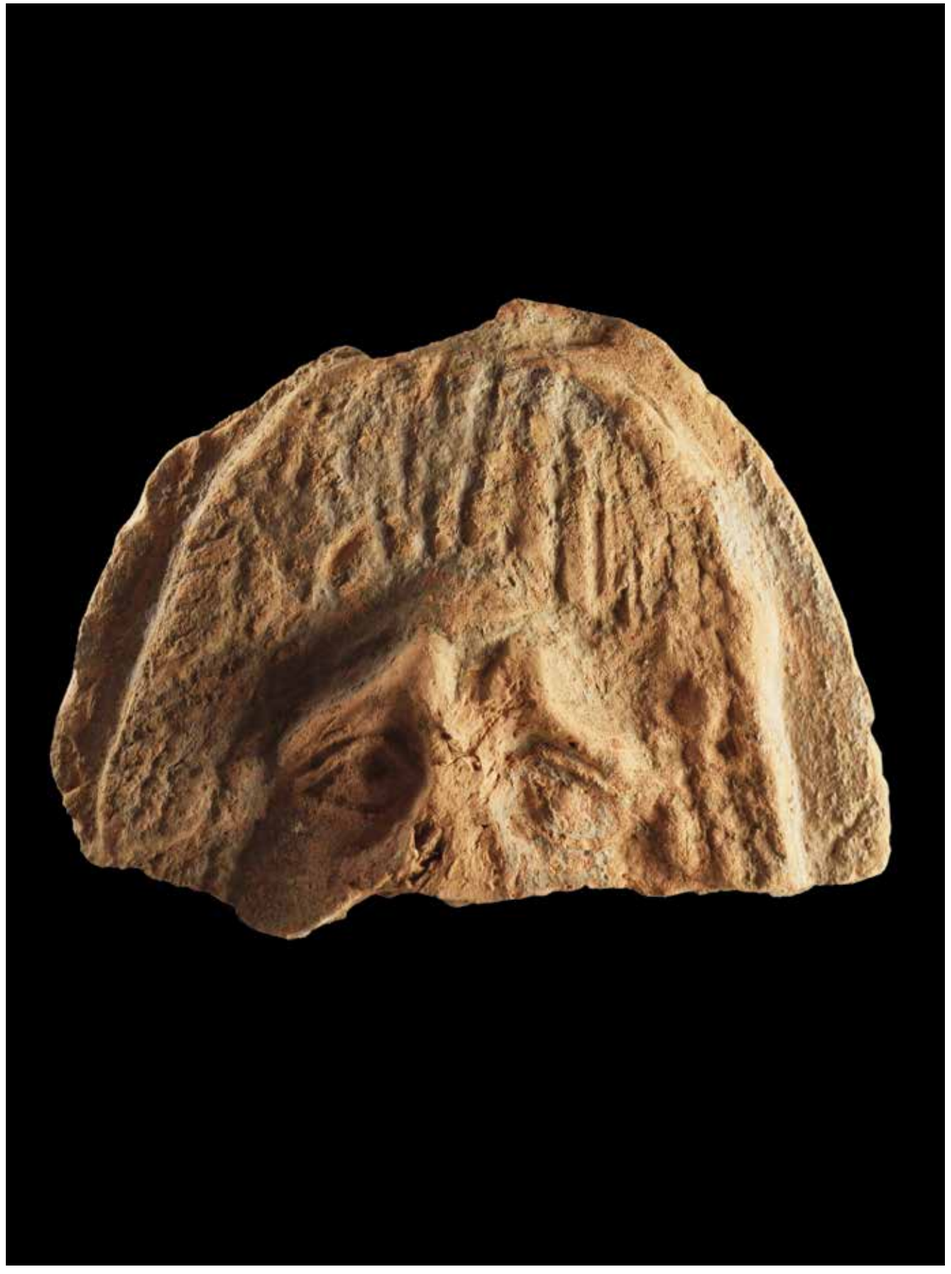

9. |

Ulomak tegule sa žigom radionice Kvinta Klodija Ambrozija

1. stoljeće nakon Krista

10 |

Ulomak keramičkog antefiksa s krova vojnog vježbališta

1. stoljeće nakon Krista

1. |

Zabatno polje s prikazom Vučice i blizanaca Romula i Rema – kopija

Spomenik je izrađen od vapnenca. Original se nalazi u Arheološkom muzeju u Zadru (antička zbirka).

2. stoljeće, vrijeme cara Antonina Pija (138. – 161.).

2. |

Ulomak friza Kibelinog svetišta iz Burnuma, s prikazom umirućeg Atisa - kopija

Spomenik je izrađen od vapnenca. Original se nalazi u Arheološkom muzeju u Zadru (antička zbirka).

2. stoljeće, vrijeme cara Antonina Pija (138. – 161.).

1. - 11. |

Spojnice (klamfe) kamenih blokova

Željezne spojnice (klamfe) za povezivanje kamenih blokova. Na krajevima su gotovo pravokutno zavrnute kako bi se dobio zub koji se umetao u rupu na kamenom bloku. Spoj kamena i željeza osigurao bi se lijevanjem tekućeg olova u rupu.

1. stoljeće nakon Krista

12. - 15. |

Željezne listolike alatke sa tordiranom ručicom i zakrivljenim plosnatim zatkom

1. stoljeće nakon Krista

16. |

Detalj na teguli - žig IV. legije

1. stoljeće nakon Krista

17. |

Ulomak tubula - stražnja strana s okomitim brazdama

1. stoljeće nakon Krista

18. |

Keramička pločica za oblaganje poda

1. stoljeće nakon Krista

19. |

Ulomak tegule s legijskim žigom

1. stoljeće nakon Krista

20. |

Ulomak tegule sa žigom VIII. legije

1. stoljeće nakon Krista

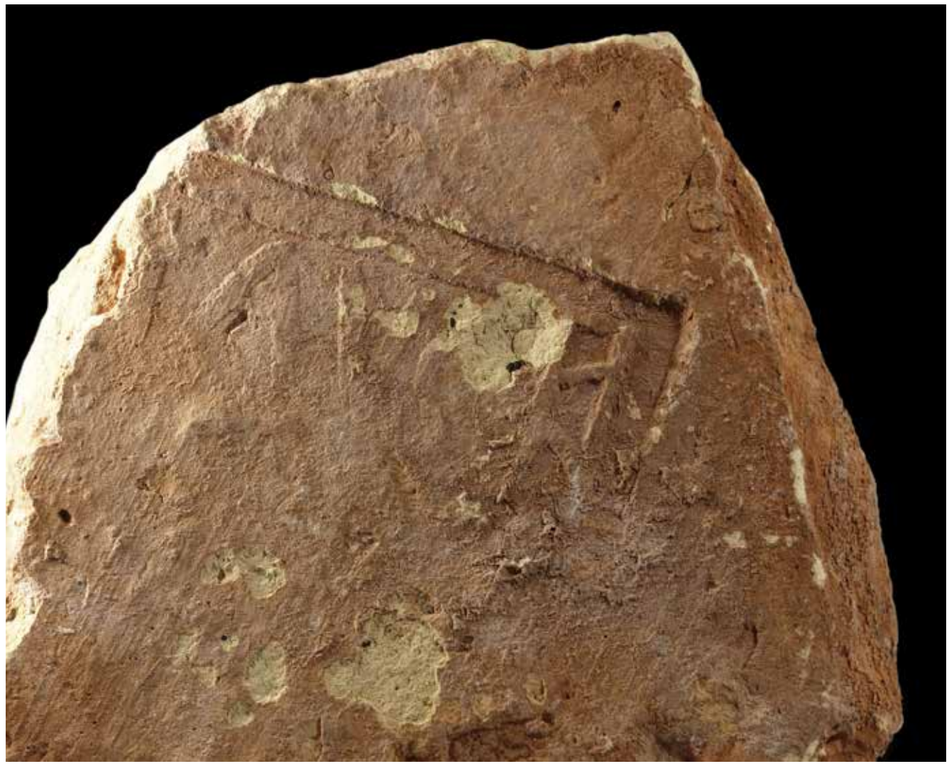

21. |

Ulomak tegule sa žigom VIII. legije

1. stoljeće nakon Krista

22. |

Ulomak tegule s legijskim žigom

1. stoljeće nakon Krista

24. |

Ulomak tegule s legijskim žigom

1. stoljeće nakon Krista

25. |

Ulomak tubula - stražnja strana s okomitim brazdama

1. stoljeće nakon Krista

26. |

Ulomak tegule s legijskim žigom

1. stoljeće nakon Krista

27. |

Ulomak tegule s legijskim žigom

1. stoljeće nakon Krista

28. |

Ulomak tubula - stražnja strana s valovitim brazdama

1. stoljeće nakon Krista

29. |

Ulomak tegule sa žigom XI. legije

1. stoljeće nakon Krista

30. |

Keramički zatvarač za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

31. |

Keramički zatvarač za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

32. |

Keramički zatvarač za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

31. |

Ulomak tegule s legijskim žigom

1. stoljeće nakon Krista

34. |

Ulomak tegule s legijskim žigom

1. stoljeće nakon Krista

35. |

Ulomak keramičkog zatvarača za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

36. |

Ulomak dna keramičke posude

1. stoljeće nakon Krista

37. |

Ulomak tegule sa žigom VIII. legije

1. stoljeće nakon Krista

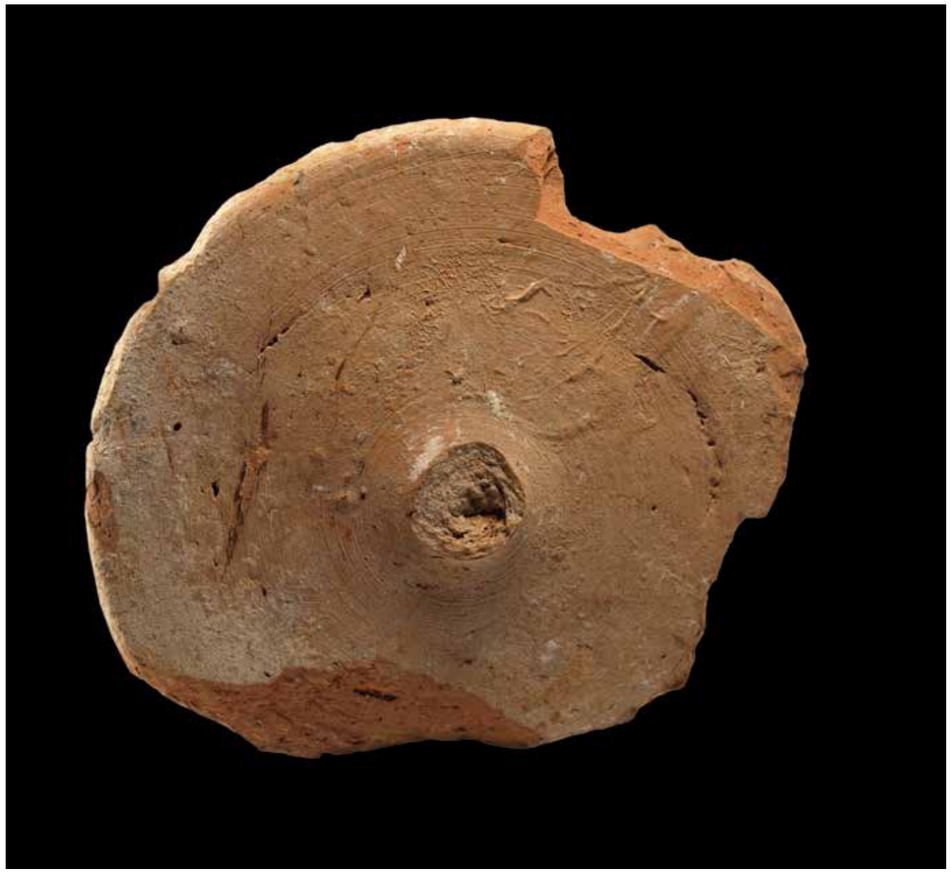

38. |

Ulomak keramičkog zatvarača za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

39. |

Keramički zatvarač za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

40. |

Keramički zatvarač za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

41. |

Ulomak keramičkog zatvarača za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

42. |

Keramički zatvarač za amforu - čep

1. stoljeće nakon Krista

43. |

Vrat amfore tipa DRESSEL 8 sa sačuvanim natpisom (titulus pictus)

U ovoj amfori nalazio se garum - tekući riblji umak koji se proizvodio u hispanskoj radionici Carteia kod Algericasa

1. stoljeće nakon Krista

44. |
Kovani željezni čavli i klinovi

1. stoljeće nakon Krista

45. |
Višestrano željezno dlijeto za obradu kamenih površina sa špicastim vrškom

1. stoljeće nakon Krista

46. |
Zadnje: Višestrano željezno dlijeto za izradu žlijebova

1. stoljeće nakon Krista

47. |
Nadgrobni spomenik - titulus - oslobođenika Gaja Larcija Aleksandra

Spomenik je izrađen od vapnenca. Original se nalazi u Arheološkom muzeju u Zadru (antička zbirka)

Kraj 1. ili početak 2. stoljeća

48. |
Stela Lucija Nonija Klementijana, dekuriona i edila Burnuma

Spomenik je izrađen od vapnenca. Original se nalazi u Arheološkom muzeju u Zadru (antička zbirka)

2. ili 3. stoljeće

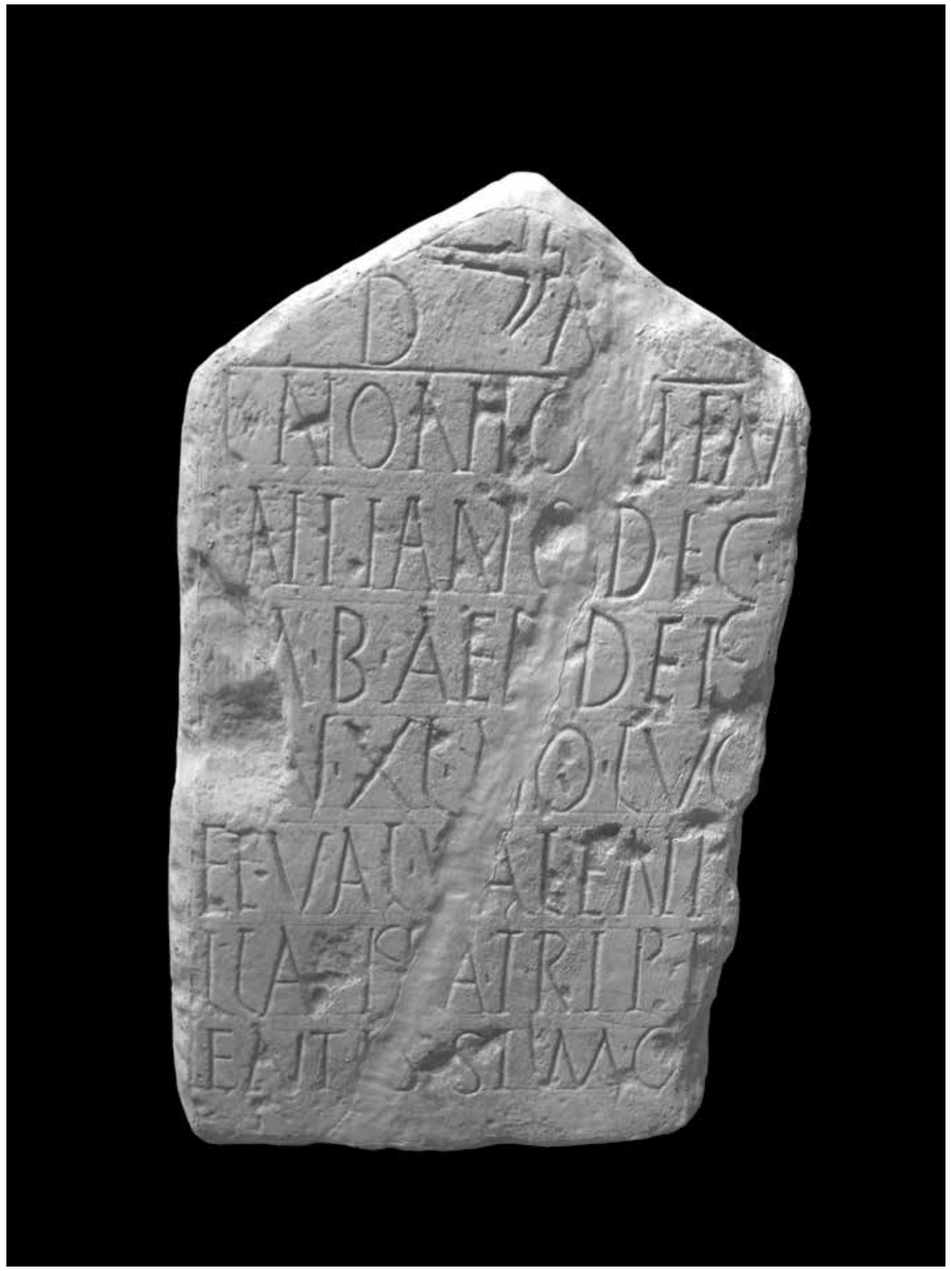

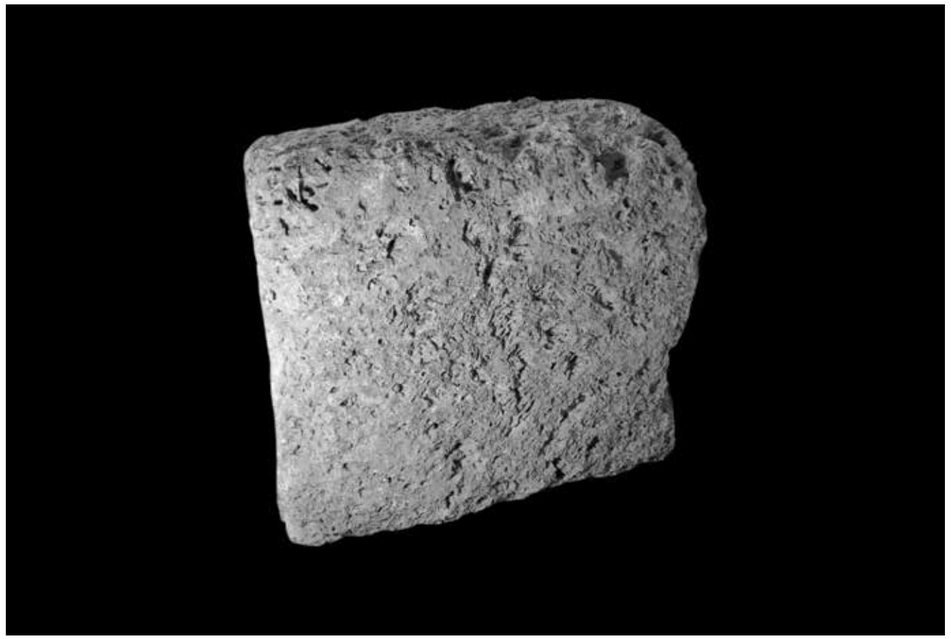

49. |
Stožasti blok od sedre iz svodne konstrukcije južnoga prolaza u amfiteatru

1. stoljeće nakon Krista

50. |
Gornji dio tijela amfore bez ručica i vratnog završetka

1. stoljeće nakon Krista

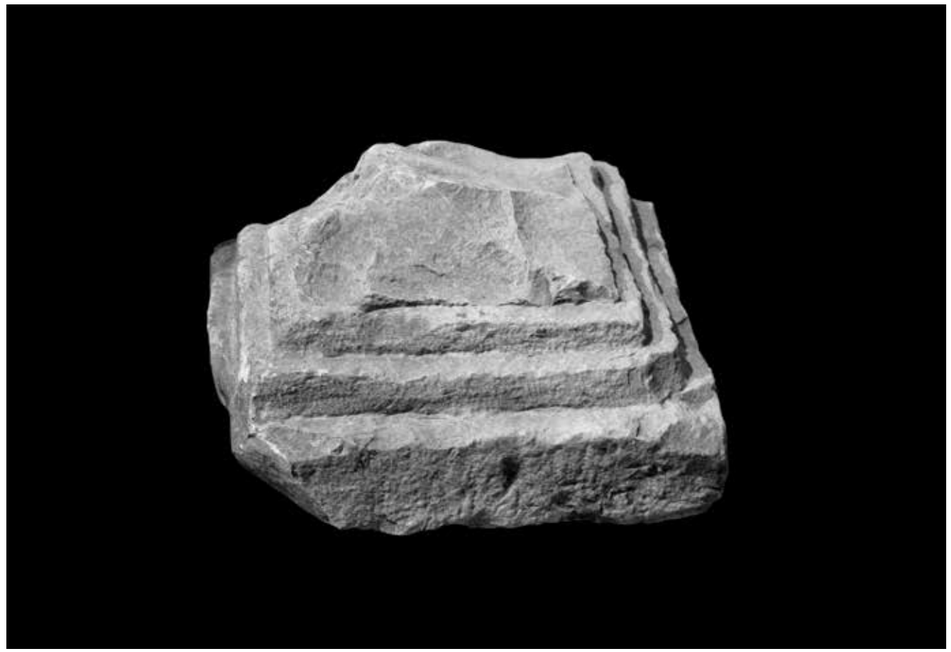

51. |

Ulomak četvrtasto profiliranog kamenog postamenta s odlomljenim stupićem

1. stoljeće nakon Krista

SOBA **2**

ARHEOLOŠKA ZBIRKA
BURNUM

1. |

Dno staklenog vrčića od tamnog stakla.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

2. |

Cjevasti (tubularni) balzamarij od prozirnog stakla plavičaste boje. Oštećen.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

3. |

Stožasti balzamarij od prozirnog stakla plavičaste boje. Oštećen.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

4. |

Stožasti balzamarij od prozirnog stakla plavičaste boje. Oštećen.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

5. |

Cjevasti balzamarij od prozirnog stakla plavičaste boje. Oštećen.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

6. |
Cjevasti balzamarij od prozirnog stakla plavičaste boje. Oštećen.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

7. |
Cjevasti balzamarij od prozirnog stakla plavičaste boje. Oštećen.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

8. |
Stožasti balzamarij od prozirnog stakla plavičaste boje.

1. stoljeće nakon Krista

9. |
Stožasti balzamarij od prozirnog stakla plavičaste boje.

1. stoljeće nakon Krista

10. |
Čaša na niskoj kružnoj stopi s tijelom ukrašenim urezanim paralelnim linijama (*forma Isings 34*)

Sredina 1. stoljeća nakon Krista

11. |
Ulomci polukružne zdjele izrađene od polikromnog stakla u mozaičkoj tehnici (*forma Isings 1*)

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

12. |
Gema od karneola s prikazom muške glave okrenute nalijevo (Apolon?).

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

13. |
Gema od karneola s prikazom Viktorije.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

14. |

Ulomci staklenog reljefnog skifa puhanog u kalup (majstor Aristeas ?). Sjeverna Italija (?).

Tiberijevsko-klaudijevsko doba (prva pol. 1. stoljeća nakon Krista)

15. |

Ulomci staklenog reljefnog skifa puhanog u kalup s vegetabilnom dekoracijom i natpisnim tabulama (ENNION / ΕΠΟΙΗ / CEN – Ennion napravio; ΜΝΗΘ / Η Ο ΑΓΟ / ΡΑΖΩ / Ν - *Neka se kupac upamti*). Sirija (Sidon) ili sjeverna Italija.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

16. |

Ulomak staklenog reljefnog skifa puhanog u kalup s vegetabilnom dekoracijom i natpisnim tabulama (ENNION / ΕΠΟΙΗ / CEN – Ennion napravio; ΜΝΗΘ / Η Ο ΑΓΟ / PAZΩ / N - *Neka se kupac upamti*). Sirija (Sidon) ili sjeverna Italija.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

17. |

Ulomci polukružne zdjeleizrađene od polikromnog, plavo-bijelog stakla u mozaičkoj tehnici - tzv. ahat staklo.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

18. |

Ulomak oboda staklenog vrča s trakastom ručkom. Sjeverna Italija.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

19. |

Ulomci posude izrađene od polikromnog, zeleno – žuto-crvenog stakla u mozaičkoj tehnici s tzv. millefiori uzorkom.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

20. |

Ulomak oboda rebraste zdjelice od prozirnog stakla kobalt plave boje (*forma Isings 3a*). Sjeverna Italija ili istočni Mediteran.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

21. |

Ulomak rebraste zdjelice od prozirnog stakla plavkaste boje (*forma Isings 3a*). Sjeverna Italija ili istočni Mediteran.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

22. |

Ulomak oboda duboke rebraste zdjelice od prozirnog stakla (*forma Isings 3b*). Sjeverna Italija ili istočni Mediteran.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

23. |

Ulomak oboda i tijela rebraste zdjelice od prozirnog stakla zelenkaste boje (*forma Isings 3a*). Sjeverna Italija ili istočni Mediteran.

Prva polovica 1. stoljeće nakon Krista

24. |

Ulomak dna rebraste zdjelice od prozirnog stakla plavkaste boje. Sjeverna Italija ili istočni Mediteran.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

25. |

Ulomci duboke rebraste zdjelice od prozirnog stakla plavkaste boje (*forma Isings 3b*). Sjeverna Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

26. |

Ulomak dna čaše ili zdjele na kružnoj stopi od kobaltno plavog stakla.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

27. |

Ulomak čaše na kružnoj stopi i s tijelom ukrašenim urezanim paralelnim linijama od prozirnog stakla kobalt plave boje.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

28. |

Ulomak oboda zdjelice ili plitice od prozirnog zelenog stakla.

Prva polovica 1. stoljeće nakon Krista

29. |

Ulomak zdjele izrađene od polikromnog stakla u mozaičkoj tehnici oker boje sa bijelim prugama tzv. ahat staklo

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

30. |

Ulomci dvije rebraste zdjelice od prozirnog stakla žuto smeđe boje.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

31. |

Ulomak posude od prozirnog stakla plavičaste boje s crvenim mrljama.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

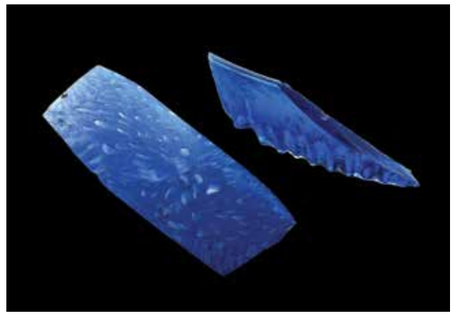

32. |

Ulomak posude izrađene od polikromnog stakla u mozaičkoj tehnici kobalt plavo-bijele boje sa bijelim mrljama - tzv. ahat staklo / ulomak oboda plitke rebraste zdjelice s gustim uskim rebrima od prozirnog kobalt-plavog stakla. Italija / Aleksandrija.

Prva polovica 1. st. / kraj 1. st. pr. Kr. – početak 1. st. nakon Krista

33. |

Ulomak rebraste zdjelice od prozirnog stakla smeđe boje s utisnutim bijelim nitima (*Zarte Rippenschale*) (*Isings 17*). Sjeverna Italija (Aquileia).

Tiberijevsko-klaudijevsko doba (1. stoljeće nakon Krista).

34. |

Ulomak duboke rebraste zdjelice izrađene od polikromnog neprozirnog stakla ljubičasto bijele boje u mozaičkoj tehnici s tzv. mramorizirajućim uzorkom (*Isings 3b*). Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

35. |

Ulomak donjeg dijela rebraste zdjelice od prozirnog kobaltno plavog stakla.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

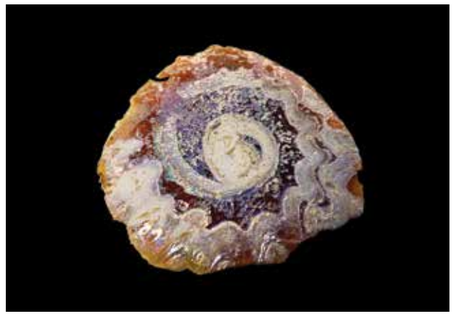

37. |

Ulomak dna rebraste zdjelice od prozirnog smeđeg stakla s utisnutim bijelim nitima (*Zarte Rippenschale*) (*Isings 17*). Sjeverna Italija (Aquileia).

Tiberijevsko-klaudijevsko doba (1. stoljeće nakon Krista).

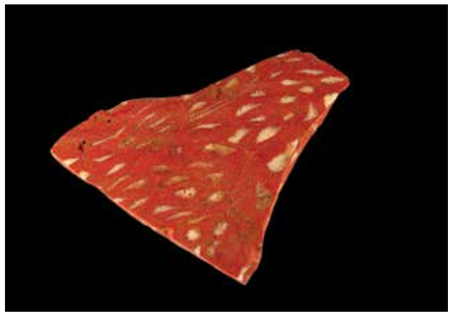

36. |

Ulomak poluloptaste zdjelice izrađene od neprozirnog polikromnog stakla crvene i bijele boje u mozaičkoj tehnici - tzv. ahat staklo

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

38. |

Ulomak duboke rebraste zdjelice izrađene od neprozirnog polikromnog stakla ljubičasto bijele boju u mozaičkoj tehnici s tzv. mramorizirajućim uzorkom (*Isings 3*b). Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

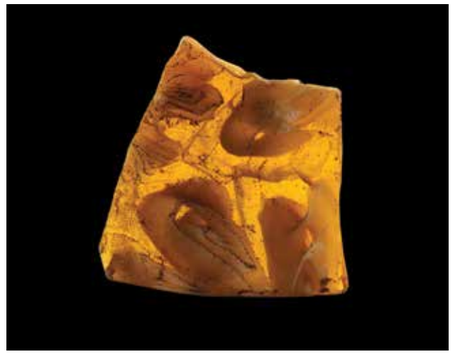

39. |

Ulomak posude izrađene od neprozirnog polikromnog stakla smeđe i bijele boje u mozaičkoj tehnici s tzv. mramorizirajućim uzorkom.

Prva polovica 1. stoljeće nakon Krista

40. |

Ulomak tijela rebraste zdjelice od prozirnog stakla ljubičaste boje s utisnutim bijelim nitima (*Zarte Rippenschale*) (*Isings 17*). Sjeverna Italija (Aquileia).

Tiberijevsko-klaudijevsko doba (1. stoljeće nakon Krista).

41. |

Ulomci trbušaste rebraste zdjelice od prozirnog plavičastog stakla /ulomak tijela rebraste zdjelice od prozirnog stakla plavkaste boje s utisnutim bijelim nitima (*Zarte Rippenschale*) (*Isings 17*).

Prva polovica 1. stoljeće nakon Krista

42. |

Ulomci duboke rebraste zdjelice izrađene od neprozirnog polikromnog stakla ljubičaste i bijele boje u mozaičkoj tehnici s tzv. mramorizirajućim uzorkom (*Isings 3b*). Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

43. |

Ulomak rebraste zdjelice od prozirnog stakla jantarne boje. Sjeverna Italija ili istočni Mediteran.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

44. |

Ulomak rebraste zdjelice od prozirnog stakla plavičaste boje. Sjeverna Italija ili istočni Mediteran.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

45. |

Ulomci duboke rebraste zdjelice izrađene od neprozirnog polikromnog stakla kobalt plave i bijele boje u mozaičkoj tehnici s tzv. mramorizirajućim uzorkom (*Isings 3b*). Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

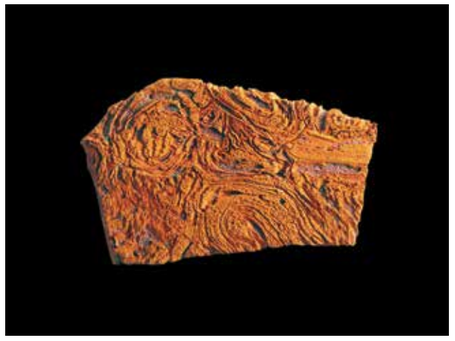

46. |

Ulomak posude izrađene od neprozirnog polikromnog stakla narančaste i crvene boje u mozaičkoj tehnici s tzv. mramorizirajućim efektom.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

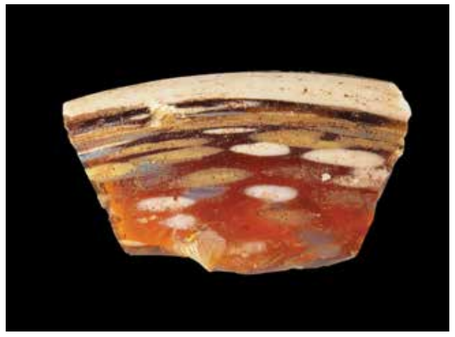

47. |

Ulomak oboda zdjelice od polikromnog stakla crvene i bijele boje.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

48. |

Ulomak oboda i trbuha rebraste zdjelice od prozirnog smeđeg stakla s utisnutim bijelim nitima (*Zarte Rippenschale*) (*Isings 17*). Sjeverna Italija (Aquileia).

Tiberijevsko-klaudijevsko doba (1. stoljeće nakon Krista)

49. |

Ulomak dna rebraste zdjelice od prozirnog smeđeg stakla s utisnutim bijelim nitima (*Zarte Rippenschale*) (*Isings 17*). Sjeverna Italija (Aquileia).

Tiberijevsko-klaudijevsko doba (1. stoljeće nakon Krista)

50. |

Koštana kocka za igru.

Koštana kockica za igru označena brojevima od 1 do 6. Brojeve na stranicama kocke čine dvije ugravirane kružnice i točka u njihovu središtu.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

51. |

Grupa žetona za igru od gagata i kamena (36 komada).

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

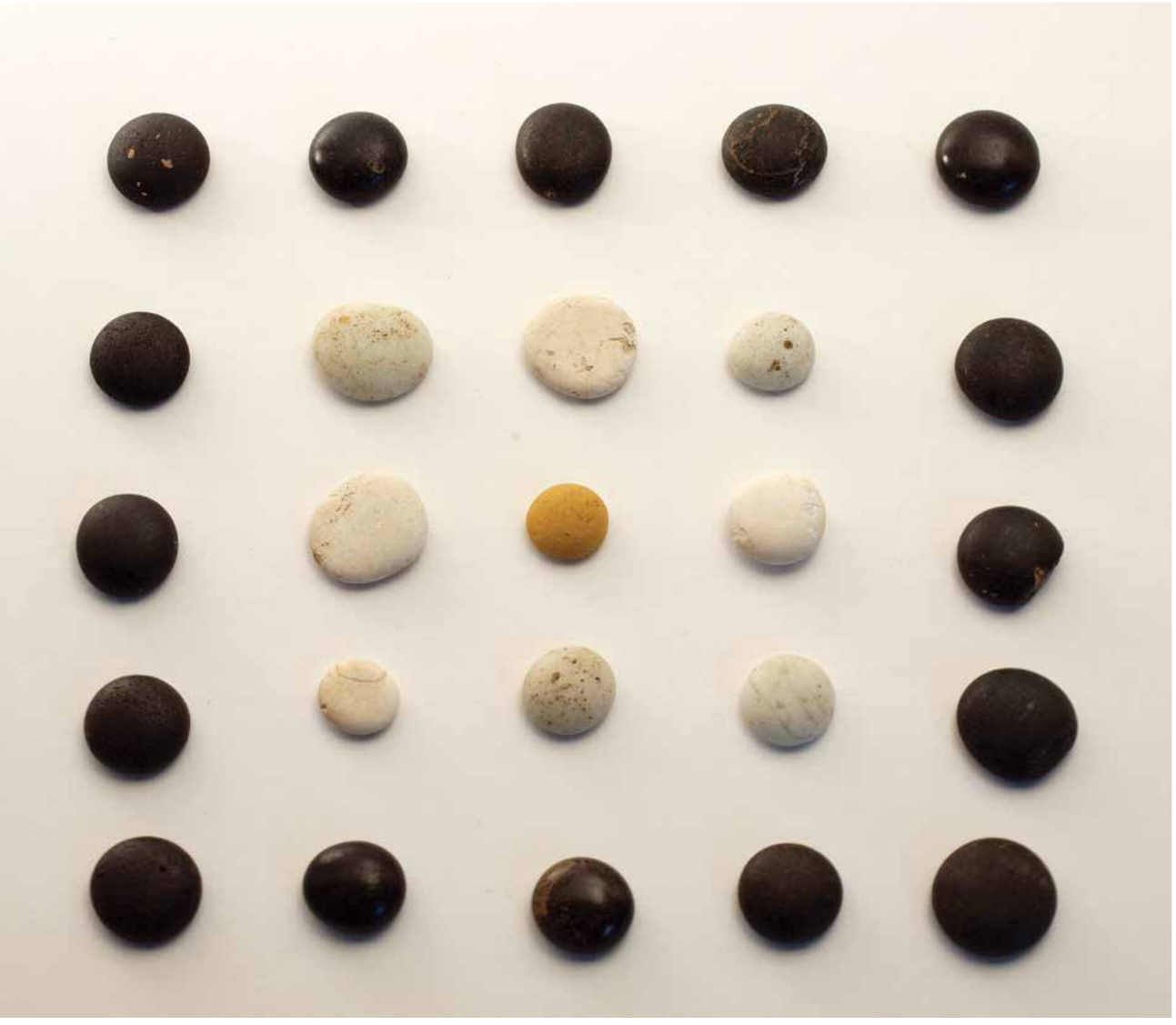

52. |

Grupa žetona za igru od gagata i kamena (25 kom).

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

53. |

Perle od modre staklene paste s bijelim staklenim umetcima.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista.

54. |

Perle od modre staklene paste s bijelim staklenim umetcima.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

55. |

Perla od staklene paste.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

56. |

Perla od staklene paste smeđe boje ukrašena vodoravnim linijama oker boje.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

57. |

Perla od staklene paste crvene boje.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

58. |

Višebojne perle od staklene paste: bijela, modra i smeđa. Bijele su ukrašene modrim, a modre bijelim mrljama. Smeđa perla ukrašena je bijelim vodoravnim linijama.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

59. |

Perla od staklene paste tamnosmeđe boje.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista.

60. |

Cjevasta perla smeđe boje ukrašena svijetloplavim linijama.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

61. |

Perla od staklene paste smeđe boje ukrašena vodoravnim bijelim linijama.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

62. |

Ulomak cjevaste staklene perle modre boje ukrašene crnim linijama.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

63. |

Višebojne perle od staklene paste: bijela, modra i smeđa.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

64. |

Višebojna staklena perla smeđe boje ukrašena mrljama od bijele, svijetloplave i tamnoplave boje.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

1. |
Stolno posuđe, reljefna terrasigillata, tzv. *Sarius* šalica – *Conspectus R13* (majstor *Clemens*. Sjeverna Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

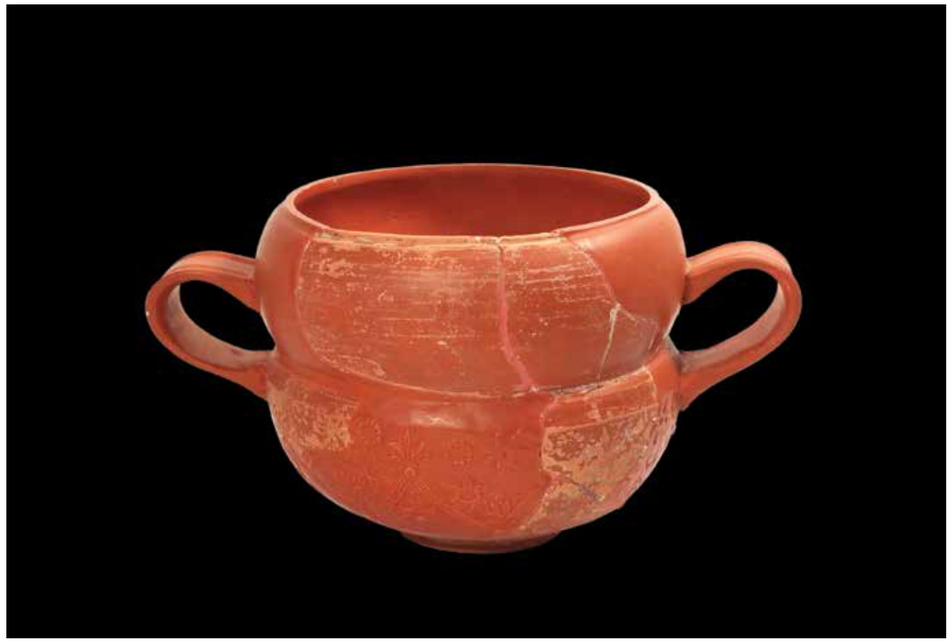

2. |
Stolno posuđe, terrasigillata, zdjelica tipa *Conspectus 32.* Sjeverna Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

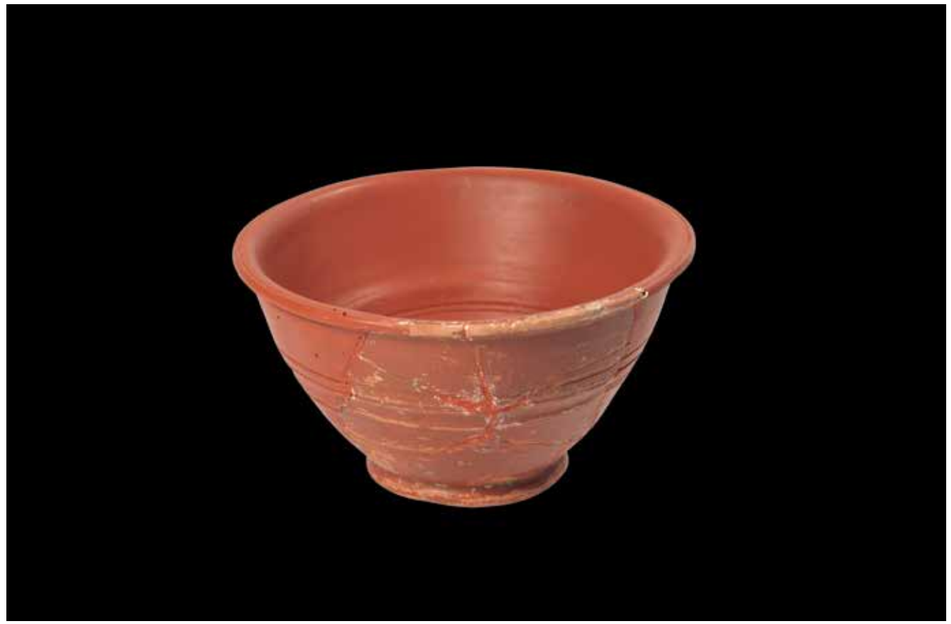

3. |
Vrsta posude: kuhinjsko posuđe, casserola tipa *Hayes 197.* Sjeverna Afrika.

Kasno 2. / prva polovica 3. stoljeća

4. |
Vrsta posude: kuhinjsko posuđe, lonac. Lokalna produkcija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

5. |

Vrsta posude: stolno posuđe, reljefna terrasigillata, tzv. *Sarius* šalica – *Conspectus R13.* Sjeverna Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

6. |

Vrsta posude: kuhinjsko posuđe, lonac

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

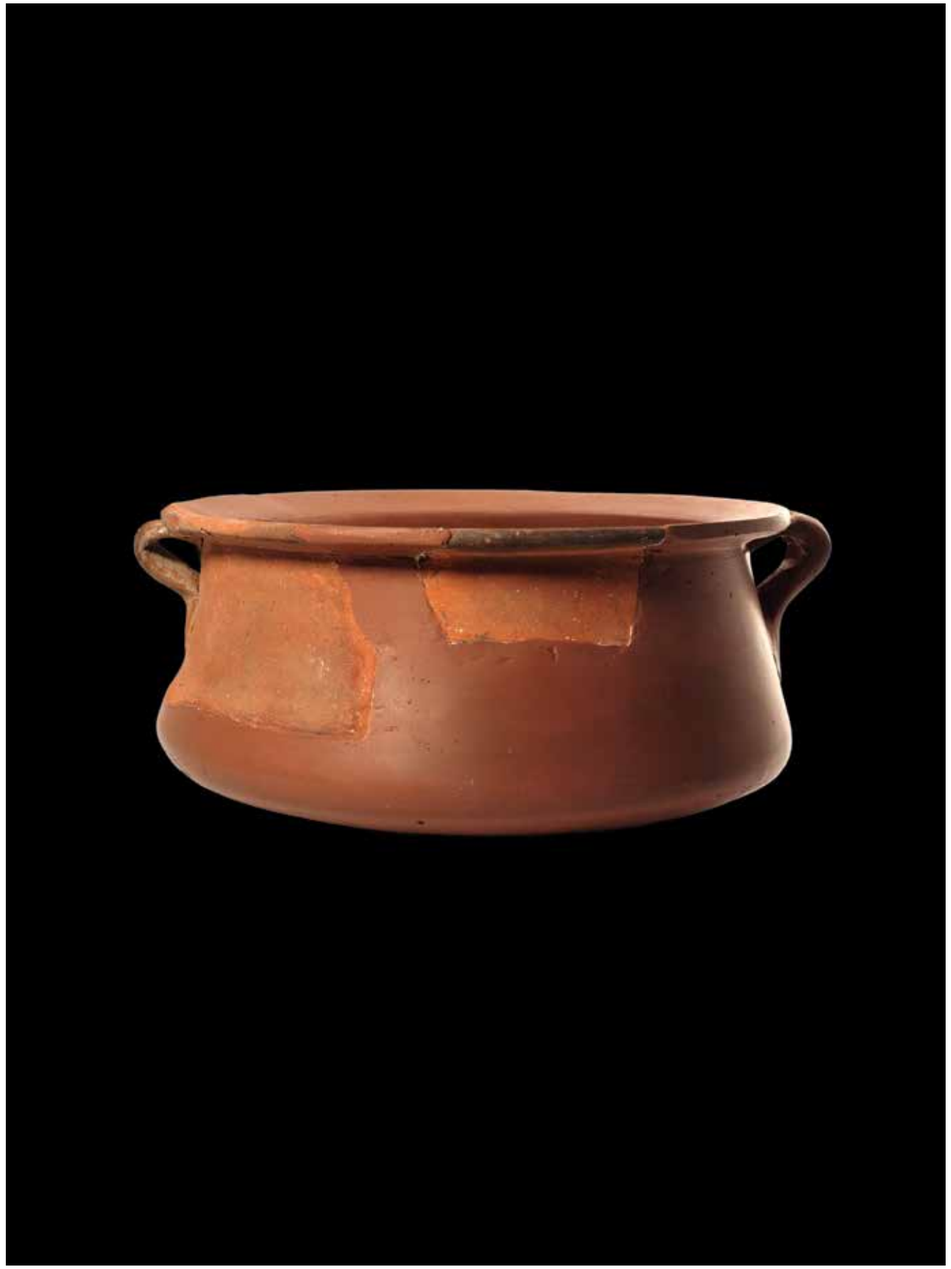

7. |

Vrsta posude: kuhinjsko posuđe, casserola. Egeja.

Druga polovica 1. / 2. stoljeća nakon Krista

8. |

Vrsta posude: stolno posuđe, vrč

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

9. |

Vrsta posude: stolno posuđe, terrasigillata, tanjur tipa *Conspectus 20.4.* (majstor *Gellius*). Arezzo (lat. *Arretium*), srednja Italija.

Tiberijevsko-klaudijevsko doba (1. stoljeće nakon Krista).

10. |

Vrsta posude: stolno posuđe, keramika tankih stijenki, zdjelica tipa *Magdalensberg 68c-e.* Sjeverna Italija.

Augustovsko-tiberijevsko doba (1. stoljeće nakon Krista).

11. |
Vrsta posude: stolno posuđe, terrasigillata, zdjelica tipa *Conspectus 27.1.2.* Sjeverna Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

12. |
Vrsta posude: stolno posuđe, vrčić. Sjeverna Italija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

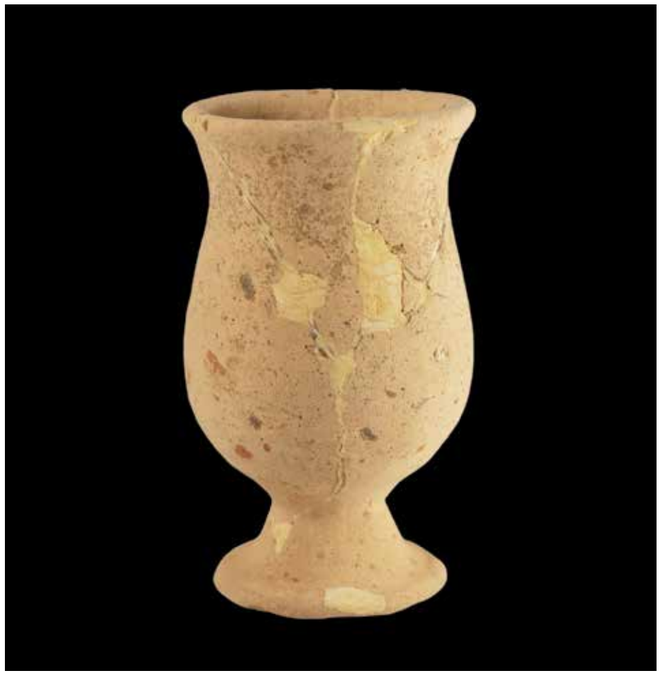

13. |
Vrsta posude: keramička posudica, keramički čep/čašica

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

14. |
Poklopac amfore

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

15. |
Vrsta posude: poklopac amfore

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

16. |
Vrsta posude: poklopac amfore

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

17. |
Vrsta posude: poklopac amfore

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

18. |
Vrsta posude: stolno posuđe, terrasigillata, pladanj tipa *Conspectus 20.4.3.* Sjeverna Italija.

Tiberijevsko-klaudijevsko doba (1. stoljeće nakon Krista)

19. |

Vrsta posude: kuhinjsko posuđe, Pompejanski tanjur. Južna Italija, Kampanija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

20. |

Vrsta posude: kuhinjsko posuđe, tanjur/ poklopac. Južna Italija, Kampanija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

21. |

Vrsta posude: kuhinjsko posuđe, zdjela tipa *orlobifido.* Južna Italija, Kampanija.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

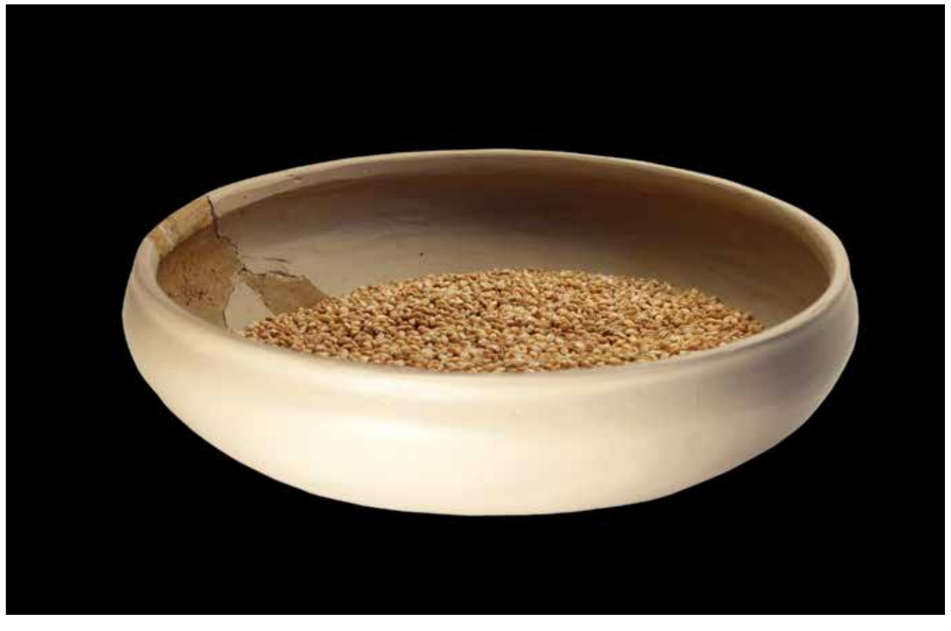

22. |

Vrsta posude: kuhinjsko posuđe, zdjela. Lokalna produkcija (?).

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

1. |

M. Baebius Q. f. Tampilus, AR, denarius, godina 137. prije Krista, Rim.

Av. Glava Rome s kacigom (s krilima) na lijevo, ispod vrata X (oznaka vrijednosti), desno TAMPIL.

Rv. Apolon u kvadrigi na desno, drži luk i strijelu, ispod ROMA, u odsječku [M B]AEBI Q [F].

Težina 3,6 g; promjer 19 mm. Crawford 236/1c

2. |

L. Flaminius Chilo, AR, denarius, godina 109.-108. prije Krista, Rim.

Av. Glava Rome s kacigom na desno, lijevo ROMA, ispod X (oznaka vrijednosti).

Rv. Viktorija s vijencem u dvopregu na desno, ispod konja legenda L FLAM[INI / CILO] (u odsječku).

Težina 3,7 g; promjer 18 mm. Crawford 302/1

3. |

L. Valerius Flaccus, AR, denarius, godina 108.-107. prije Krista, Rim.

Av. Poprsje Viktorije u draperiji na desno, ispod brade zvijezda (*).

Rv. Mars s kopljem u desnoj ruci stoji na lijevo, na lijevom ramenu nosi tropaeum, ispred apex, straga klas žita; legenda (lijevo, odozgo prema dolje) L VALERI / FLAC[CI].

Težina 3,7 g; promjer 18 mm. Crawford 306/1

4. |

L. Appuleius Saturninus, AR, denarius, godina 104. prije Krista, Rim.

Av. Glava Rome s kacigom (s krilima) na lijevo.

Rv. Saturn u kvadrigi na desno, iznad konja okomito i prema dolje okrenuto slovo R između dvije točke (kontrolna oznaka), u odsječku L•SATVRN.

Težina 3,7 g; promjer 19 mm. Crawford 317/3a, Sear 193

5. |

P. Vettius Sabinus, AR, quinarius, godina 99. prije Krista, Rim.

Av. Glava bradata Jupitera s lovorovim vijencem na desno.

Rv. Viktorija (lijevo) stavlja vijenac na tropej (*tropaeum*) (desno), u sredini (okomito odozgo prema dolje) legenda P SABIN, u odsječku Q.

Težina 1,5 g; promjer 14 mm. Crawford 331/1

6. |

D. Iunius Silanus, AR, denarius, godina 91. prije Krista, Rim.

Av. Glava Rome s kacigom na desno.

Rv. Viktorija u bigi na desno, u rukama drži uzde, iznad kontrolni broj XX, u odsječku D SILAN[VS L F / ROMA].

Težina 3,7 g; promjer 17 mm. Crawford 337/3

7. |

M. Porcius Cato, AR, quinarius, godina 89. prije Krista, Rim.

Av. Glava Libera s vijencem od bršljana na desno, lijevo legenda M [CAT]O.

Rv. Viktorija sjedi na desno, drži palmu i pateru, u odsječku VIC[TRIX].

Težina 1,4 g; promjer 15 mm. Crawford 343/2a (343/3b)

8. |

L Titurius L. f. Sabinus, AR, denarius, godina 89. prije Krista, Rim.

Av. Bradata glava sabinskoga kralja Tita Tacija na desno, lijevo [SABIN].

Rv. Boginja Pobjede (*Victoria*) s pobjedničkim vijencem u dvopregu na desno, ispod [L TITVRI], u odsječku [X].

Težina 3,1 g; promjer 18 mm. Crawford 344/3

9. |

Cn. Cornelius Lentulus Clodianus, AR, quinarius, godina 88. prije Krista, Rim.

Av. Glava bradata Jupitera s lovorovim vijencem na desno.

Rv. Viktorija (stoji na desno) stavlja pobjednički vijenac na tropej, u odsječku [C]N LENT.

Težina: 1,6 g; promjer 13 mm. Crawford 345/2

10. |

L. Rubrius Dossenus, AR, quinarius, godina 87. prije Krista, Rim.

Av. Glava Neptuna u profilu na desno, straga trozub, legenda [D]OS – SEN (lijevo, odozgo prema dolje).

Rv. Viktorija s uzdignutom desnicom i palminom grančicom na leđima u hodu na desno, ispred omphalos i žrtvenik oko kojega je omotana zmija, legenda L RVB[RI] (lijevo, odozgo prema dolje).

Težina 1 g; promjer 14 mm. Crawford 348/4

11. |

C Annius T. f. T. n. Luscus - C Tarquitius P. f., AR, denarius, godina 82.-81. prije Krista, Hispania.

Av. Glava žene (Anna Perenna) s dijademom u kosi na desno, uokolo legenda (desno) [C ANNI T F T N PRO] – COS EX SC (lijevo).

Rv. Viktorija s palminom grančicom u bigi na desno, iznad nečitak kontrolni broj [XXXXI(?)], ispod konja Q, u odsječku C TARQVITI [P F].

Težina 3,4 g; promjer 18 mm. Crawford 366/4

12. |

L. Roscius Fabatus, AR, denarius (serratus), godina 59. prije Krista, Rim.

Av. Glava Junone Spasiteljice (*Iuno Sospita*) s kozjom kožom na desno, lijevo X (oznaka vrijednosti), ispod [L ROSCI].

Rv. Djevojka stoji na desno i hrani ispred sebe uspravljenu zmiju, ispod u odsječku FABATI.

Težina 3,7 g; promjer 19 mm. Crawford 412/1

13. |

M. Aemilius Scaurus - P. Plautius Hypsaeus, AR, denarius, godina 58. prije Krista, Rim.

Av. Nabatejski kralj Aretas kleči ispred deve na desno, iznad [M SCAVR AED CVR], (desno) [REX ARETAS / EX SC] u odsječku.

Rv. Jupiter u kvadrigi na lijevo, ljevicom drži uzde, u desnici munje, ispod konja škorpion, iznad legenda [P HVPSAEVS] / AED C[VR], u odsječku [C HYPSAE COS / PREIVER / CAPTV].

Težina 2,7 g; promjer 16 mm. Crawford 422/1b

14. |

Q. Pompeius Rufus, AR, denarius, godina 54. prije Krista, Rim.

Av. Kurulska stolica flankirana strijelom (lijevo) i lovorovom granom (desno), iznad Q•POMPEI•Q•F• / RVFVS, ispod na pločici COS.

Rv. Kurulska stolica flankirana augurskim štapom (*lituus*) (lijevo) i vijencem (desno), iznad [SVLLA COS], ispod na pločici Q•POMPEI RVF.

Težina 3,6 g; promjer 18 mm. Crawford 434/2

15. |

Mn. Acilius Glabrio, AR, denarius, godina 49. prije Krista, Rim.

Av. Glava božice zdravlja (*Salus*) s lovorovim vijencem na desno, straga SALVTIS (odozdo prema gore).

Rv. *Valetudo* (*Salus*) stoji na lijevo oslonjena na stup i drži zmiju, legenda (desno) [MN AC]ILIVS – III VIR V[ALETV] (lijevo).

Težina 3 g; promjer 19 mm. Crawford 442/1a

16. |

Q. Sicinius - C. Coponius, AR, denarius, godina 49. prije Krista, kovan tijekom Pompejeve vojne na Istoku.

Av. Glava Apolona s dijademom na desno, ispod zvijezda (⁎), legenda (desno) [Q]. SICINIUS - IIIVIR (lijevo).

Rv. Lavlja koža prebačena na toljagu, sa strana luk (desno) i strijela (lijevo), legenda (desno) C. COPONIVS - PR S C (lijevo).

Težina 3,7 g; promjer 19 mm. Crawford 444/1b

17. |

M. Antonius, AR, denarius, godina 32.-31 prije Krista, Patrae(?).

Av. Bojni brod na desno, (iznad) [ANT AVG] / III VIR R P C (ispod.)

Rv. Legionarski orao (*aquila*) između dva bojna znaka (signa), LEG - XI (dolje).

Težina 3,6 g; promjer 18 mm. Crawford 544/25

18. |

Octavianus, AR denarius, Rim, godina 32.-29. prije Krista, Italija (Brundisium / Roma).

Av. Gola glava mladolikog Oktavijana na desno (nema legende).

Rv. *Tropaeum* s prekriženim kopljima (lijevo) i štitom (desno) nalazi se na provi broda (na desno), iznad broda prekriženi su veslo i sidro, legenda [I]M[P] – CAESAR.

Težina 3,4 g; promjer 20 mm. *RIC* I, 265a (Augustus)

19. |

Octavianus, AR, quinarius, godina 29.-27. prije Krista, Rim(?).

Av. Gola glava Oktavijana na desno, legenda (lijevo) [CAESAR] – IMP VII (desno).

Rv. Viktorija stoji (drži pobjednički vijenac i palmu) na "mističnoj škrinji" (*cista mystica*), koju flankiraju dvije zmije koje se uzdižu sa strana, (lijevo) RECEPTA – [ASIA] (desno).

Težina 1,6 g; promjer 13 mm. *RIC* I, 276 (Augustus)

20. |

Octavianus, AR, quinarius, godina 29.-27. prije Krista, Rim(?) (jako istrošen)

Av. Gola glava Oktavijana na desno, (lijevo) [CAESAR – IMP VII] (desno)]

Rv. Viktorija stoji (drži pobjednički vijenac i palmu) na "mističnoj škrinji" (*cista mystica*), koju flankiraju dvije zmije koje se uzdižu sa strana, (lijevo) [RECEPTA – ASIA] (desno)

Težina: 1,7 g; promjer 13 mm. *RIC* I, 276 (Augustus)

21. |

Augustus, AV, aureus, godina 19.-18. prije Krista, Caesaraugusta(?).

Av. CAESAR / AVGVSTVS između dvije lovorove grane.

Rv. OB / CIVIS / SERVATOS unutar vijenca od hrastova lišća.

Težina 7,8 g; promjer 20 mm. *RIC* I, 26/29 (Augustus) (*1st ed. *RIC* I, 249)

22. |

Augustus, AE, sestertius, godina 18. prije Krista, Rim.

Av. [OB / CIVIS] / SERV[ATOS] unutar vijenca od hrastova lišća flankiranog s dvije grane lovora.

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda Q AEL[IVS L F LAMIA IIIVIR A]AAFF.

Težina 22,8 g; promjer 35 mm. *RIC* I, 323 (Augustus)

23. |

Augustus, AE, as, godina 16.-15. prije Krista, Rim.

Av. Gola glava Augusta na desno, uokolo legenda [CAES] AR AVGVST[VS TRIBVNIC POTEST].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda [C PLOTIVS RVFV]S IIIVIR AAAFF.

Težina 7,5 g; promjer 27 mm. *RIC* I, 389 (378, 379) (Augustus)

24. |

Augustus, AR, denarius, godina 15.-13. prije Krista, Lugdunum.

Av. Gola glava mladolikog Augusta na desno, legenda (lijevo) AVGVSTVS DIVI F (desno).

Rv. Bik u napadu na desno, u odsječku IMP•X.

Težina 3,6 g; promjer 20 mm. *RIC* I, 167a (Augustus)

25. |

Augustus et Iulia, AR, denarius, godina 13. prije Krista, Rim.

Av. Gola glava Augusta na desno, straga *lituus*, desno [AVGV]STVS.

Rv. Glava Julije (s dijademom) prikazane poput božice Dijane na desno, legenda C MARIVS TRO III[VIR].

Težina 4,1 g; promjer 17 mm. *RIC* I, 403 (Augustus)

26. |

Augustus, AE, quadrans, godina 9. prije Krista, Rim.

Av. Dvije ruke se rukuju, između kaducej, uokolo legenda LAMIA SIL[IVS ANNIVS].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda [IIIVIR] AAA[FF].

Težina 2,8 g; promjer 18 mm. *RIC* I, 420 (Augustus)

27. |

Augustus, AE, quadrans, godina 9. prije Krista, Rim.

Av. U polju *simpulum* i *lituus*, uokolo legenda [L]AMIA SILIVS [ANNIVS].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda [IIIVIR AAAFF].

Težina 2,7 g; promjer 16 mm. *RIC* I, 421 (Augustus)

28. |

Augustus, AE, as, godina 7. prije Krista, Rim.

Av. Gola glava Augusta na lijevo, uokolo legenda [CAESAR AVGVST PONT MAX TR]IBVNI[C POT].

Rv. U polju [S] C, uokolo legenda M [M]AECILIVS TVL[LVS] IIIVIR AAAFF.

Težina 9,4 g; promjer 30 mm. *RIC* I, 436 (Augustus)

29. |

Augustus, AE, as, godina 11.-12. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Augusta na lijevo, uokolo legenda [IMP CAE] SAR DIVI F AVG[VSTVS IMP XX].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda PONTIF M[AXIM TR] IBVN POT XXXIIII.

Težina 9,8 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 471 (Augustus)

30. |

Augustus, AE, as, godina 11.-12. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Augusta na lijevo, uokolo legenda IMP CAESAR DIVI F AVGVSTV[S IMP] XX.

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda [PONTIF] MAXIM TRIBVN POT XX[IIII].

Težina 10,8 g; promjer 27 mm. *RIC* I, 471 (Augustus)

31. |

Augustus, AE, as, godina 11.-12. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Augusta na lijevo, uokolo legenda IMP CAESAR DIVI F AVGVSTVS IMP XX.

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda PONTIF MAXIM TRIBVN POT XXXIIII.

Težina 10,6 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 471 (Augustus)

32. |

Tiberius (kao cezar), AE, as, godina 10.-11. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Tiberija na desno, uokolo legenda [TI CAES] AR AVGVS[T F IMPERATOR V].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda PONTIFEX TRIBVN POTESTATE XII.

Težina 10,1 g; promjer 29 mm. *RIC* I, 469 (470) (Augustus)

33. |

Tiberius, AE, as, godina 15.-16. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Tiberija na lijevo, uokolo legenda TI CAESAR DIVI AVG F AVG[VST IMP] VII.

Rv. Žena (Livija) sjedi na tronu, drži pateru i žezlo, u polju S – C, uokolo legenda PON[TIF MAXIM TRIBVN PO]TEST XVII.

Težina 10,3 g; promjer 27 mm. *RIC* I, 34 (Tiberius)

34. |

Tiberius, AE, as, godina 22.-23. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Tiberija na lijevo, uokolo legenda TI CAESAR DIVI AVG F AVGVST IMP VIII.

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda PONTIF MAXIM TRIBVN POTEST XXIIII.

Težina 11 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 44 (Tiberius)

35. |

Tiberius, AE, as, godina 22.-23. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Tiberija na lijevo, uokolo legenda [TI] CAESAR DIVI AVG F AVGVST IMP VIII.

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda PONTIF MAXIM TRIBVN POTEST XXIIII.

Težina 10,4 g; promjer 31 mm. *RIC* I, 44 (Tiberius)

36. |

Livia (Tiberius), AE, dupondius, godina 22.-23. nakon Krista (kovan za Tiberija), Rim.

Av. Poprsje Livije kao personifikacije pravde (*Iustitia*) s plaštem i dijademom na glavi na desno, dolje [IVSTITIA].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda TI CAESAR D[IVI AVG F AVG P] M TR POT XXIIII.

Težina 14 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 46 (Tiberius)

37. |

Tiberius, AE, as, godina 34.-37. nakon Krista, Rim

Av. Glava Tiberija s lovorovim vijencem na lijevo, uokolo legenda [TI CAESA]R DIVI AVG [F AVGVST IMP VIII].

Rv. Kormilo okomito postavljeno preko globusa, sa strana veliko [S – C], legenda [P]ONTIF MAX T[R POT XXXVI].

Težina 10,6 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 52 (58, 64) (Tiberius)

38. |

Drusus Iunior (sin Tiberija), AE, as, godina 21.-22. nakon Krista (kovan za Tiberija), Rim.

Av. Gola glava Druza na lijevo, uokolo legenda [DRV]SVS CAESAR TI AVG F DIVI [AVG N].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda [PONTIF] TRIBVN POTE[ST ITER].

Težina 10,4 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 45 (Tiberius)

39. |

Drusus Iunior (sin Tiberija), AE, as, godina 21.-22. nakon Krista (kovan za Tiberija), Rim.

Av. Gola glava Druza na lijevo, uokolo legenda [DRVSVS CAES]AR TI AVG F DIVI A[VG N].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda PONTIF TRIBV[N POTEST ITER].

Težina 10,1 g; promjer 26 mm. *RIC* I, 45 (Tiberius)

40. |

Divus Augustus, AE, as, godina 15.-16. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Tiberija), Rim.

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, zvijezda (*) iznad, munja ispred, uokolo legenda [DIVVS AVGV-]STV[S PATER].

Rv. Žena (Livija) sjedi na tronu na desno, drži pateru i žezlo, u polju veliko S – C.

Težina 9,9 g; promjer 27 mm. *RIC* I, 72 (Tiberius)

41. |

Divus Augustus, AE, as, godina 15.-16. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Tiberija), Rim

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, zvijezda (*) iznad, munja ispred, uokolo legenda DIVVS AVGV-STVS PATER

Rv. Žena (Livija) sjedi na tronu na desno, drži pateru i žezlo, u polju veliko S – C

Težina: 10,5 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 72 (Tiberius)

42. |

Divus Augustus, AE, as, godina 15.-16. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Tiberija), Rim.

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, zvijezda (*) iznad, munja ispred, uokolo legenda DIVVS AVGV[-STVS] PATER.

Rv. Žena (Livija) sjedi na tronu na desno, drži pateru i žezlo, u polju veliko S – C.

Težina 10,2 g, promjer 27 mm. *RIC* I, 72 (Tiberius)

43. |

Divus Augustus, AE, as, godina 22.-30. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Tiberija), Rim.

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, uokolo legenda D[IVV]S AVGVSTVS [PATER].

Rv. U sredini veliki žrtvenik s prikazom zatvorenih vrata, sa strana veliko S – C, ispod [P]ROVIDENT.

Težina 9,6 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 81 (Tiberius)

44. |

Divus Augustus, AE, as, godina 22.-30. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Tiberija), Rim.

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, legenda [DIV]VS [AVGVSTVS P]ATE[R].

Rv. U sredini veliki žrtvenik s prikazom zatvorenih vrata, sa strana veliko S – C, ispod PROVIDENT.

Težina 10,6 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 81 (Tiberius)

45. |

Divus Augustus, AE, as, godina 22.-30. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Tiberija), Rim.

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, legenda [DIVV]S AVGVSTV[S PATER].

Rv. U sredini veliki žrtvenik s prikazom zatvorenih vrata, sa strana veliko S – C, ispod PROVIDENT.

Težina: 10,1 g; promjer 27 mm. *RIC* I, 81 (Tiberius)

46. |

Divus Augustus, AE, as, godina 34.-37. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Tiberija), Rim.

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, legenda DIVVS AVGVSTVS PAT[ER].

Rv. Snop munja između S – C.

Težina 10,2 g; promjer 30 mm. *RIC* I, 83 (Tiberius)

47. |

Divus Augustus, AE, as, godina 34.-37. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Tiberija), Rim.

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, legenda [DIV]VS AVGVSTVS PAT[ER].

Rv. Snop munja između S – C.

Težina 10,5 g; promjer 27 mm. *RIC* I, 83 (Tiberius)

48. |

Caligula, AE, quadrans, godina 39.-41. nakon Krista, Rim.

Av. U sredini *pilaeus* između S – C, uokolo legenda C CAESAR DIVI AVG PRON AVG.

Rv. U sredini veliko R C C, uokolo legenda [PON M TR P] III PP COS TERT.

Težina 2,8 g; promjer 17 mm. *RIC* I, 45 (Gaius)

49. |

Caligula, AE, as, godina 39.-40. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Kaligule na lijevo, uokolo legenda C CAESAR DIVI AVG PRON AVG P M TR P III P P.

Rv. Vesta sjedi na tronu na lijevo držeći pateru i žezlo, u polju S – C, iznad VESTA.

Težina 10,4 g; promjer 29 mm. *RIC* I, 47 (Gaius)

50. |

Caligula, AE, sestertius, godina 40.-41. nakon Krista, Rim.

Av. *Pietas* sjedi na lijevo, u desnoj ruci drži pateru, lijevom se rukom oslanja o mali kip (*Spes*) postavljen uz tron, uokolo legenda C CAESAR DIVI AVG PRON AVG P M TR P IIII P P, u odsječku PIETAS.

Rv. Scena prinošenja žrtve ispred girlandom ukrašenog heksastilog hrama Božanskog Augusta: Kaligula, odjeven u togu i glave pokrivene velom, stoji na lijevo i prinosi žrtvu izlijevajući pateru iznad žrtvenika, pomoćnik na lijevoj strani dovodi bika, pomoćnik na desnoj strani drži pateru. U polju DIVO – AVG / S – C.

Težina 28,5 g; promjer 37 mm. *RIC* I, 51 (Gaius)

51. |

Caligula, AE, as, godina 40. - 41., Rim.

Av. Gola glava Kaligule na lijevo, uokolo legenda C CAESAR DIVI AVG PRON AVG P M TR P IIII P P.

Rv. Vesta sjedi na tronu na lijevo držeći pateru i žezlo, u polju S – C, iznad VESTA.

Težina 10,8 g; promjer 27 mm. *RIC* I, 54 (Gaius)

52. |

Caligula, AE, as, godina 40.-41. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Kaligule na lijevo, uokolo legenda C CAESAR DIVI AVG PRON AVG P M TR P IIII P P.

Rv. *Vesta* sjedi na tronu na lijevo držeći pateru i žezlo, u polju S – C, iznad VESTA.

Težina 11,6 g, promjer 30 mm. *RIC* I, 54 (Gaius)

53. |

Nero et Drusus Caesares, AE (Orichalcum), dupondius, godina 40.-41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Cezari Neron i Druz jašu na konjima u galopu na desno, legenda NERO ET DRVSVS CAESARES.

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda C CAESAR DIVI AVG PRON AVG P M TR P IIII P P.

Težina 16,8 g, promjer 29 mm. *RIC* I, 49 (Gaius)

54. |

Nero et Drusus Caesares, AE (Orichalcum), dupondius, godina 40.-41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Cezari Neron i Druz jašu na konjima u galopu na desno, legenda NERO ET DRVSVS CAESARES.

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda C CAESAR [DIVI AVG PRON AV]G P M TR P IIII P P.

Težina 15,4 g; promjer 29 mm. *RIC* I, 49 (Gaius)

55. |

Germanicus (otac Kaligule), AE, as, godina 40.-41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Gola glava Germanika na lijevo, GERMAN[ICVS CAES] AR TI AVG F DIVI AV[G N].

Rv. U polju veliko S C, uokolo legenda C CAESAR DIVI AVG [PR]O[N] AVG P M TR POT IIII P P.

Težina 13 g; promjer 27 mm. *RIC* I, 50 (Gaius)

56. |

Germanicus (otac Kaligule), AE, dupondius, godina 37.-41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Germanik u trijumfalnom četveropregu na desno, iznad kvadrige GERMANICVS / CAESAR.

Rv. Germanik odjeven u tuniku stoji na lijevo, desnu ruku je podignuo, ljevicom drži stijeg s orlom (*aquilia*), u polju SIGNIS – RECEPT / DEVICTIS – GERM, ispod S – C.

Težina 12,8 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 57 (Gaius)

57. |

Germanicus (otac Kaligule), AE, dupondius, godina 37.-41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Germanik stoji u trijumfalnom četveropregu na desno, iznad kvadrige GERMANICVS / CAESAR.

Rv. Germanik odjeven u tuniku stoji na lijevo, desnu ruku je podignuo, ljevicom drži žezlo s orlom (*aquilia*), u polju SIGNIS – RECEPT / DEVICTIS – GERM, ispod S – C.

Težina 15,6 g; promjer 29 mm. *RIC* I, 57 (Gaius)

58. |

Divus Augustus, AE, dupondius, godina 37.-41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Glava Božanskog Augusta sa zrakastom krunom na lijevo, legenda DIVVS AVGVSTVS, u polju S – C.

Rv. August (Kaligula?), odjeven u togu i s lovorovim vijencem na glavi, sjedi u kurulskoj stolici na lijevo, u desnoj ruci drži grančicu, lijevom se oslonio o naslon, uokolo legenda CONSENSV SE[NAT] ET EQ ORDIN P Q R.

Težina 16 g; promjer 30 mm. *RIC* I, 56 (Gaius)

59. |

Agrippa, AE, as, godina 37.-41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Glava Agrippe s krunom (*rostra corona*) na lijevo, uokolo legenda M AGRIPPA L F COS III.

Rv. U sredini nagi Neptun stoji frontalno, glava na lijevo, preko ramena mu je prebačen plašt, na dlanu desne ruke drži maloga dupina, lijevom se oslonio o trozub; u polju veliko S – C.

Težina 11,2 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 58 (Gaius)

60. |

Agrippa, AE, as, godina 37.- 41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Glava Agrippe s krunom (*rostra corona*) na lijevo, uokolo legenda M AGRIPPA L F COS III.

Rv. U sredini nagi Neptun stoji frontalno, glava na lijevo, preko ramena mu je prebačen plašt, na dlanu desne ruke drži maloga dupina, lijevom se oslonio o trozub; u polju veliko S – C.

Težina 9,7 g; promjer 30 mm. *RIC* I, 58 (Gaius)

61. |

Agrippa, AE, as, godina 37.- 41. nakon Krista (komemorativni novac kovan za Kaligule), Rim.

Av. Glava Agrippe s krunom (*rostra corona*) na lijevo, uokolo legenda M AGRIPPA L F COS III.

Rv. U sredini nagi Neptun stoji frontalno, glava na lijevo, preko ramena prebačen mu je plašt, na dlanu desne ruke drži maloga dupina, lijevom se oslonio o trozub; u polju veliko S – C.

Težina: 11,2 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 58 (Gaius)

62. |

Pravokutna pokositrena brončana pojasna pločica, bez ukrasa.

1. stoljeće nakon Krista

63. |

Pravokutna brončana pojasna pločica s ostacima tauširanog srebra nekoć pokositrena.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

64. |

Pravokutna pokositrena brončana pločica s kružnim ispupčenim ukrasom u sredini.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

65. |

Pravokutna brončana pojasna pločica s ostacima tauširanog srebra nekoć pokositrena.

Prva polovica 1. stoljeća nakon Krista

66. |

Pravokutna pokositrena brončana pojasna pločica s ostacima tauširanog srebra.

1. stoljeće nakon Krista

67. |

Odlomak koštane pisaljke

1. stoljeće nakon Krista

68. |

Koštana pisaljka

1. stoljeće nakon Krista

69. |

Koštana pisaljka

1. stoljeće nakon Krista

70. |

Koštana pisaljka s profiliranom glavom

1. stoljeće nakon Krista

71. |

Koštana lopatica

1. stoljeće nakon Krista

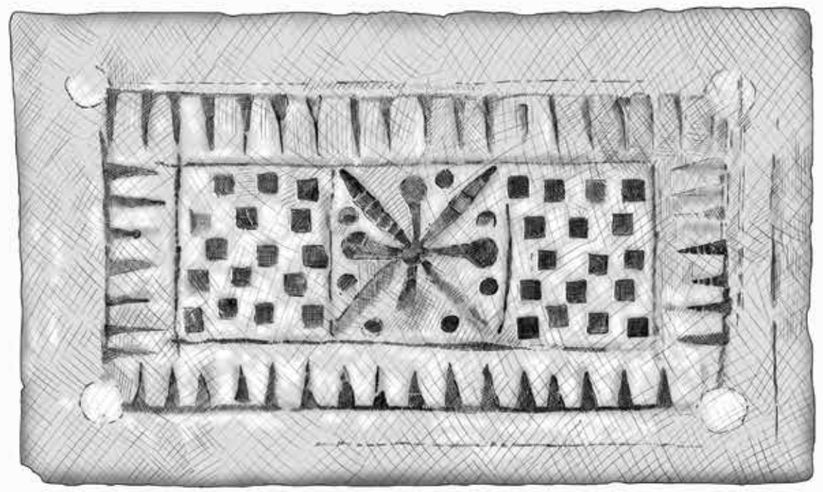

1. |

Željezna pisaljka

Pisaljka u obliku štapića. Vrh, kojim se pisalo je zašiljen, a zadak ima pločasto ili lopatičasto proširenje kojim su brisane pogreške tijekom pisanja na voštanim pločama.

1. stoljeće nakon Krista

2. |

Brončana medicinska žličica

Vrh je žličastog okruglog oblika, glatke i zašiljene drške.

1. stoljeće nakon Krista

3. |

Brončana medicinska sonda

Sonda s žličicom, tordiranim držačem i zašiljenim vrhom.

1. stoljeće nakon Krista

4. |

Brončana listolika sonda

Držač gladak, pri vrhu završava s više prstenova i listolikom žličicom. Na drugom kraju jedan prsten i vretenasto zadebljanje.

1. stoljeće nakon Krista

5. |

Brončana hvataljka ili pinceta

Dvodijelna alatka jednostavna završetka, krakovi pri dnu savinuti su prema unutra.

1. stoljeće nakon Krista

6. |

Brončana koljenasta fibula sa zglobnim mehanizmom za kopčanje igle

Fibula s lukom prislonjenim na valjkasti zglobni tuljac. Luk trokutastog presjeka je oštro zasječen kako bi se mehanizam za kopčanje igle mogao slobodno pokretati.

2. – 3. stoljeće

7. |

Željezni ključ

Ključ duguljastog ravnog plosnatog tijela sa zavijenom stopom s narezima. U gornjem dijelu nalazi se prstenasti otvor.

1. stoljeće nakon Krista

8. |

Brončana igla s omega alkom

Na gornjem dijelu igle nalazi se uvijena plosnata ušica kroz koju je provučen omega prsten. Nije spojen u jedinstvenu cjelinu. Lijevi i desni kraj prstena su izvijeni što prstenu daje omega oblik.

1. stoljeće nakon Krista

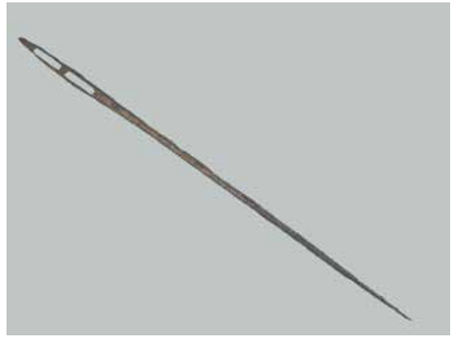

9. |

Brončana igla s dvostrukom ušicom

Dvostruke ušice na igli ukazuju da je služila za tzv. dvostruki ušitak kako bi šivani spojevi bili čvršći. Moguće da je služila za šivanje kože.

1. stoljeće nakon Krista

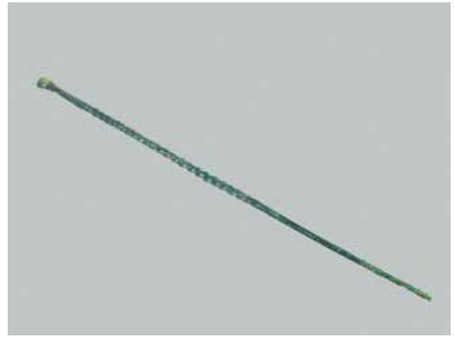

10. |

Brončana medicinska sonda

Sonda s žličicom, tordiranimdržačem i zašiljenim vrhom.

1. stoljeće nakon Krista

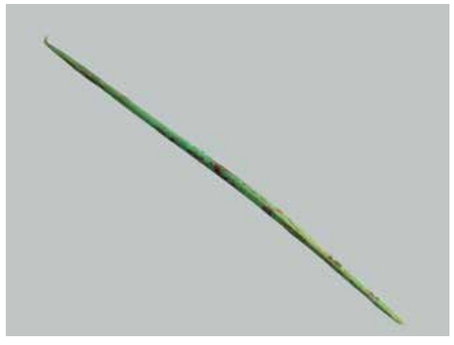

11. |

Brončana igla s dva oštra završetka

Igla trapeznog oblika i kvadratnog presjeka. Zašiljena s obje strane. Nije poznata njezina uporabna namjena. Moguće da je ovo medicinski instrument.

1. stoljeće nakon Krista

12. |

Brončana medicinska sonda

Sonda s žličicom, tordiranim držačem i zašiljenim vrhom.

1. stoljeće nakon Krista

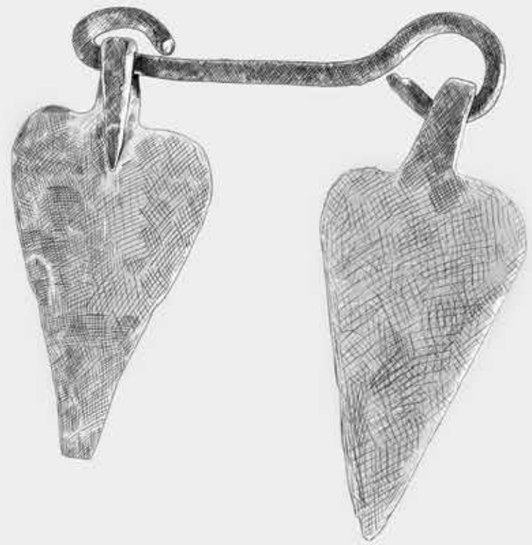

13. |

Brončana medicinska sonda

Sonda s žličicom, tordiranim držačem i zašiljenim vrhom.

1. stoljeće nakon Krista

14. |

Brončani listoliki privjesci

Dva listolika privjeska povezana brončanom spojnicom. Privjesci su pripadali ili jednoj većoj kompoziciji ili su služili kao ukras.

1. stoljeće nakon Krista

15. |

Rombolika fibula s ukrasom u sredini

U središnjem dijelu fibule, u oblikovanoj kaloti, nalazio se umetnuti komad jantara(?) kao ukras. Središnji ukras uokviren je stiliziranim kružnicama kako bi se istakao. Na vrhovima krakova su stilizirani završetci. Na drugoj strani nema ukrasa, nego samo ostaci iglenog mehanizma za kvačenje.

1. stoljeće nakon Krista

16. |

Brončana fibula tipa Aucissa

Tijelo fibule izliveno je iz jednog komada metala. Kroz luk su postavljena tri željezna trna koji čine rešetkasti ukras. Ima sačuvanu iglu za zapinjanje.

1. stoljeće nakon Krista

17. |

Brončana ručica posude (kaserole?)

Stilizirana brončana ručica plosnatog oblika s tragovima kositrenja. Ručica ima naglašen rub po čitavoj dužini. Površina je ukrašena utisnutim lunulastim ornamentom. Na donjem dijelu nalaze se rupice preko kojih je ručica bila učvršćena za posudu.

1. stoljeće nakon Krista

18. |

Brončano zvono

Zvono stožastog oblika s kružnom osnovom. Nedostaje mu udarni bat. Na vrhu je šesterokraka ušica kroz koju bi se tintinabul zakačio kao zasebno zvonce ili dio kompozicije.

1. stoljeće nakon Krista

19. |

Brončano zvono

Zvono piramidalnog oblika s pravokutnom osnovom s nožicama na rubovima. Nedostaje mu udarni bat. Na vrhu je šesterokraka ušica kroz koju bi se tintinabul zakačio kao zasebno zvonce ili dio kompozicije.

1. stoljeće nakon Krista

20. |

Brončani strugač

Tehnikom kovanja strugač je stanjen i savijen. Ručica ili držač mu je odlomljen. Vanjska površina višestruko je užlijebljena.

1. stoljeće nakon Krista

22. |

Brončani privjesak trokutaste forme s prikazom falusa

Privjesak je vjerojatno bio sastavni dio veće aplikacije i moguće da je pripadao konjskoj opremi.

1. stoljeće nakon Krista

21. |

Brončana fibula s dva diska na luku i perforiranim držačem igle

Jednočlana fibula s plitko svijenim jednim dijelom i ravnim drugim dijelom luka kojemu je presjek između diskova kružan. Ravni dio luka udvostručen je, sastoji se od dvije paralelne žičane profilacije. Gornja je dekorirana stiliziranim diskom, a donja je bez bez dekoracija i povija se prema zapinjaču igle. Ima trokutasto oblikovan držač sašupljinom u sredini. Spiralni mehanizam ima šest navoja i sačuvanu iglu za zapinjanje.

1. stoljeće nakon Krista

23. |

Brončani privjesak u obliku falusa

Privjesak u obliku falusa sa ušicom za vješanje. Vjerojatno se nalazio na ogrlici.

1. stoljeće nakon Krista

24. |

Brončana spojna kopča s jezičcem

Spojna kopča bila je aplicirana na kožni remen ili platnenu traku. Vjerojatno se radi o dijelu pješačke opreme ili konjske garniture.

1. stoljeće nakon Krista

25. |

Brončana kopča obručastog oklopa

Kopča obručastog oklopa s okvirom D – oblika. Na sredini pločice nalazi se dugmetasta zakovica. Pločica je bila zglobno povezana s drugom pločicom na oklopu koja je za njega bila pričvršćena zakovicom.

1. stoljeće nakon Krista

26. |

Brončana fibula tipa Aucissa

Luk fibule polukružnog je presjeka. Mehanizam za zakapčanje nije u funkciji. Igla je dijelom odlomljena. Na dnu nožice nalazi se profilirani dugmetasti završetak.

1. stoljeće nakon Krista

27. |

Brončana fibula tipa Aucissa

Luk se postupno sužava prema nozi i završava s dugmetastim ukrasom. Igleni držač je trokutast. Na zaglavnoj pločici nema ukrasa. Mehanizam za kopčanje igle je zglobni.

1. stoljeće nakon Krista

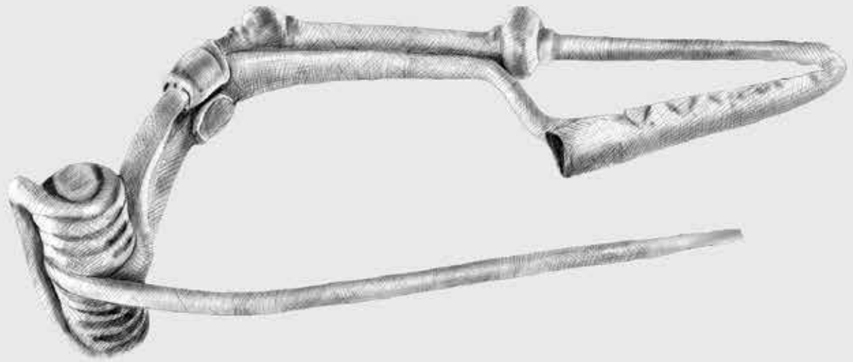

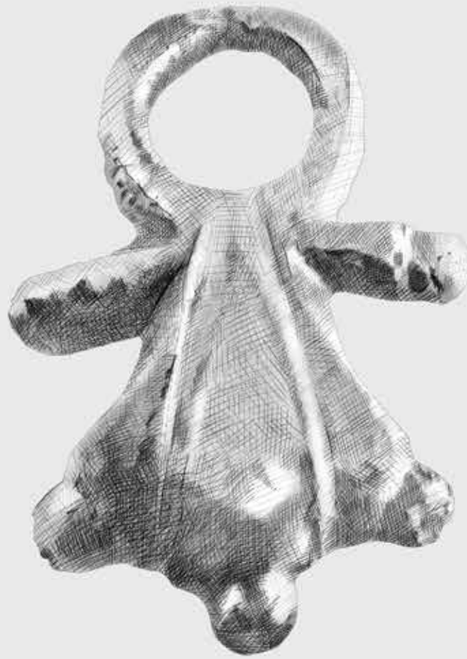

28. |

Brončana fibula tipa Aucissa

Fibula sa trakastim lukom s naglašenim srednjim rebrom. Luk se postupno sužava prema nozi i završava s dugmetastim ukrasom. Igleni držač je trokutast. Na zaglavnoj pločici nema ukrasa. Mehanizam za kopčanje igle je zglobni.

1. stoljeće nakon Krista

29. |

Brončana lunulasta fibula sa diskom na tjemenu

Na stiliziranoj plosnatoj lunuli vrhovi su zarezani i blago izvijeni. Na tjemenu lunule apliciran je disk s naglašenim utisnutim reljefnim kružnicama. U sredini diska je kružna perforacija koja je, vjerojatno, služila za apliciranje ukrasa.

1. stoljeće nakon Krista

30. |

Brončana fibula s dva diska na luku i perforiranim držačem

Jednočlana fibula s plitko svijenim jednim dijelom i ravnim drugim dijelom luka kojemu je presjek između diskova kružan. Ima trokutasto oblikovan držač s otvorom u sredini. Spiralni mehanizam ima šest navoja i sačuvanu iglu za zapinjanje. Izrađena je lijevanjem.

1. stoljeće nakon Krista

31. |

Brončana fibula kasnolatenskog tipa

Jednočlana fibula s iglenim mehanizmom na oprugu. Luk joj je spljošten, a nedostaje i držač igle.

1. st. pr. Kr. – 1. st. nakon Krista

32. |

Brončana jednočlana snažno profilirana fibula

Jednočlana snažno profilirana fibula s jednim dugmetastim zadebljanjem na luku i s tri rupice na držaču igle. Nedostaje dio igle i opruge. Pripada grupi noričko – panonskog tipa fibula.

1. stoljeće nakon Krista

33. |

Brončani privjesak u obliku diska

Sredina diska je perforirana, a na rubu je prstenasta istaka. Na gornjem dijelu nalazi se savijena zakačka. Na dnu je apliciran manji okrugli privjesak s brončanom zakovicom.

1. stoljeće nakon Krista

34. |

Brončani ključ

Ključ duguljastog ravnog plosnatog tijela sa zavijenom stopom s narezima. U gornjem dijelu nalazi se prstenasti otvor.

1. stoljeće nakon Krista

35. |

Prsten – ključ za drvene škrinjice

1. stoljeće nakon Krista

36. |

Prsten – ključ za drvene škrinjice

1. stoljeće nakon Krista

38. |

Brončani stilizirani odlomak gornjeg dijela kaserole

Ulomak vrha ručice kaserole sa žličastim završetkom. Vrat ručice je stiliziran i naglašen, a površina žličice je perforirana s pet rupica. Mogla je poslužiti i kao manje cjedilo.

1. stoljeće nakon Krista

37. |

Brončani odlomak gornjeg dijela kaserole

1. stoljeće nakon Krista

39. |

Brončana fibula s blagim trakastim lukom tipa Aucissa

Luk se postupno sužava prema nozi i završava izvijenim i stiliziranim završetkom labuđe glave ili neke druge ptice. Igleni držač je pravokutnog oblika i oštećen je. Na zaglavnoj pločici nema ukrasa, a mehanizam za kopčanje igle je zglobni. Igla je sačuvana u cijelosti.

1. stoljeće nakon Krista

40. |

Brončana fibula s trakastim lukom tipa Aucissa

Luk se postupno sužava prema nozi i završava s dugmetastim ukrasom. Igleni držač je trokutast. Na zaglavnoj pločici nema ukrasa. Mehanizam za kopčanje igle je zglobni, a igla je sačuvana u cijelosti.

1. stoljeće nakon Krista

41 |

Brončana alka s okova korica mača ili bodeža

Alka prstenastog oblika polukružnog presjeka. Spajala je kožni remen i okov korica mača ili bodeža.

1. stoljeće nakon Krista

42. |

Brončana fibula s trakastim lukom tipa Aucissa

Luk fibule rešetkastog je izgleda, izrađen od triju brončanih traka koje su međusobno odmaknute i povezane poprečnim osovinama. Sačuvana je igla za zapinjanje s zglobnim mehanizmom. Nožica završava profiliranim dugmetom.

1. stoljeće nakon Krista

43. |

Brončana fibula tipa Aucissa

Fibula sa trakastim lukom s naglašenim srednjim rebrom. Luk se postupno sužava prema nozi i završava s dugmetastim ukrasom. Igleni držač je trokutast. Na zaglavnoj pločici nema ukrasa. Igla za kopčanje nije sačuvana.

1. stoljeće nakon Krista

44. |

Brončana dvodijelna kutijica s rupicama.

Služila je za pečaćenje pošiljki. Kroz rupice se provlačio konop koji je bio isprepleten po pošiljci. U sredinu kutijice lijevao bi se vrući vosak, a potom kutijica zaklapala.

1. stoljeće nakon Krista

45. |

Koštana kocka za igru

1. stoljeće nakon Krista

46. |

Koštana kocka za igru

1. stoljeće nakon Krista

47. |

Ulomak koštane pisaljke

1. stoljeće nakon Krista

48. |
Ulomak cilindričnog predmeta od kosti

1. stoljeće nakon Krista

49. |
Ulomak koštane zviždaljke

1. stoljeće nakon Krista

50. |
Polovica cilindrične kozmetičke kutijice od bjelokosti

1. stoljeće nakon Krista

51. |
Koštana ukosnica) s neukrašenom kuglastom glavom

1. stoljeće nakon Krista

52. |
Ulomak cilindričnog koštanog predmeta s profiliranim užim krajem

1. stoljeće nakon Krista

53. |
Obrađeni rog s perforacijom

1. stoljeće nakon Krista

54. |
Koštani poklopac od cilindrične kozmetičke kutijice s reljefnim prikazom bika
1. stoljeće nakon Krista

55. |
Ulomak koštane pisaljke s profiliranom glavom
1. stoljeće nakon Krista

56. |
Ulomak češlja od bjelokosti s dva reda zubaca
1. stoljeće nakon Krista

57. |
Ulomak cilindrične koštane kutijice
1. stoljeće nakon Krista

58. |
Obrađeni rog
1. stoljeće nakon Krista

59. |
Obrađeni jelenji parožak
1. stoljeće nakon Krista

60. |
Obrađeni jelenji parožak

1. stoljeće nakon Krista

61. |
Ulomak koštane pisaljke od bjelokosti s izrazito profiliranom glavom

1. stoljeće nakon Krista

62. |

Claudius, AE, quadrans, 25. siječnja – 3. prosinca 41. nakon Krista, Rim.

Av. U sredini *modius*, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG.

Rv. U polju S C, uokolo legenda PON M TR P IMP COS DES IT.

Težina 2,9 g; promjer 17 mm. *RIC* I, 84 (Claudius)

63. |

Claudius, AE, quadrans, 25. siječnja – 3. prosinca 41. nakon Krista, Rim.

Av. U sredini *modius*, uokolo legenda TI CLAV[DIV]S CAE-SAR AVG.

Rv. U polju S C, uokolo legenda PON M TR P IMP COS DES IT.

Težina 2,3 g; promjer 18 mm. *RIC* I, 84 (Claudius)

64. |

Claudius, AE, quadrans, 25. siječnja – 3. prosinca 41. nakon Krista, Rim.

Av. U sredini *modius*, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG.

Rv. U polju S C, uokolo legenda PON M TR P IMP COS DES IT.

Težina 3,6 g; promjer 19 mm. *RIC* I, 84 (Claudius)

65. |

Claudius, AE, quadrans, 25. siječnja – 3. prosinca 41., Rim.

Av. Desna ruka drži vagu, ispod P•N•R, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG.

Rv. U polju S C, uokolo legenda PON M TR P IMP COS DES IT.

Težina 2,4 g; promjer 18 mm. *RIC* I, 85 (Claudius)

66. |

Claudius, AE, quadrans, 25. siječnja – 3. prosinca 41. nakon Krista, Rim

Av. Desna ruka drži vagu, ispod P•N•R, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG

Rv. U polju S C, uokolo legenda PON M TR P IMP COS DES IT.

Težina 2,8 g; promjer 17 mm. *RIC* I, 85 (Claudius)

67. |

Claudius, AE, as, godina 42.-43. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Klaudija na lijevo, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP P P.

Rv. *Constantia* (Minerva?) s kacigom na glavi stoji frontalno, glava na lijevo, držeći ljevicom dugo koplje, a desnica je podignuta u laktu, u polju S – C, legenda CONSTANTIA[E AV]GVSTI.

Težina 10,8 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 111 (Claudius)

68. |

Claudius, AE, as, godina 41.-50. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Klaudija na lijevo, uokolo legenda TI CL[AVDI]VS CAESAR AVG P M TR P IMP.

Rv. Personifikacija slobode (*Libertas*) stoji frontalno (glava na desno) držeći u desnoj ruci pileum, a lijeva je podignuta u laktu, u polju S – C, legenda LIBERTAS AVGVSTA.

Težina 10,5 g; promjer 29 mm. *RIC* I, 97 (Claudius)

69. |

Claudius, AE, as, godina 41.-50. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Tiberija na lijevo, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP.

Rv. Personifikacija slobode (*Libertas*) stoji frontalno (glava na desno) držeći u desnoj ruci pileum, a lijeva je podignuta u laktu, u polju S – C, legenda [LIBERTAS] AVGVSTA.

Težina: 12,2 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 97 (Claudius)

70. |

Claudius, AE, as, godina 41.-50. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Klaudija na lijevo, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP.

Rv. Božica Minerva korača na desno, zamahuje kopljem u desnici, ljevicom drži okrugli štit, u polju dolje veliko S – C.

Težina 11,3 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 100 (Claudius)

71. |

Claudius, AE, as, godina 41.-50. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Klaudija na lijevo, uokolo legenda [TI CL] AVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP.

Rv. Božica Minerva korača na desno, zamahuje kopljem u desnici, ljevicom drži okrugli štit, u polju dolje veliko S – C.

Težina 8,5 g; promjer 29 mm. *RIC* I, 100 (Claudius)

72. |

Claudius, AE, as, godina 41.-50. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Klaudija na lijevo, uokolo legenda [TI CL] AVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP.

Rv. Božica Minerva korača na desno, zamahuje kopljem u desnici, ljevicom drži okrugli štit, u polju dolje veliko S – C.

Težina 9,5 g; promjer 28 mm. *RIC* I, 100 (Claudius)

73. |

Claudius, AE, as, godina 41.-50. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Klaudija na lijevo, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP.

Rv. Božica Minerva korača na desno, zamahuje kopljem u desnici, ljevicom drži okrugli štit, u polju dolje veliko S – C.

Težina: 10,7 g; promjer 30 mm. *RIC* I, 100 (Claudius)

74. |

Claudius, AE, as, godina 50.-54. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Klaudija na lijevo, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP P P.

Rv. Personifikacija slobode (*Libertas*) stoji frontalno (glava na desno) držeći u desnoj ruci pileum, a lijeva je podignuta u laktu, u polju S – C, legenda LIBERTAS AVGVSTA.

Težina 11,4 g; promjer 29 mm. *RIC* I, 113 (Claudius)

75. |

Claudius, AE, as, godina 41.-50. nakon Krista, Rim.

Av. Gola glava Klaudija na lijevo, uokolo legenda TI CLAVDIVS CAESAR AVG P M TR P IMP P P.

Rv. Personifikacija slobode (*Libertas*) stoji frontalno (glava na desno) držeći u desnoj ruci pileum, a lijeva je podignuta u laktu, u polju S – C, legenda L[I]BERTAS AVGVST[A].

Težina 8,9 g; promjer 30 mm. *RIC* I, 113 (Claudius)

76. |

Nero, AR, denarius, godina 65.-66. nakon Krista, Rim.

Av. Glava Nerona s lovorovim vijencem na desno, uokolo legenda NERO CAESAR AVGVSTVS.

Rv. *Salus* sjedi na tronu na lijevo, drži pateru, u odsječku [SALVS].

Težina 2,9 g; promjer 18 mm. *RIC* I, 60 (Nero)

77. |

Vespasianus, AE, as, godina 76.-77. nakon Krista, Rim.

Av. Glava Vespazijana s lovorovim vijencem na desno, uokolo legenda IMP CAES VESP AVG P M T P COS VII.

Rv. Boginja pobjede (*Victoria*) stoji na pramcu broda na desno, drži pobjednički vijenac i palminu granu, u polju S – C, legenda VICTORIA AVGVSTI.

Težina 9,6 g; promjer 26 mm. *RIC* II, 897 (Vespasianus)

78. |

Titus, AE, as, godina 80.-81. nakon Krista, Rim.

Av. Glava Tita s lovorovim vijencem na lijevo, uokolo legenda [IMP T] CAES VESP AVG [P M TR P] COS VIII.

Rv. *Aequitas* stoji na lijevo, drži žezlo i vagu, legenda [AEQVITAS AVGVST], u polju [S] – C.

Težina 11,1 g; promjer 28 mm. *RIC* II, 121b (Titus)

79. |

Domitianus, AE, as, godina 90.-91. nakon Krista, Rim.

Av. Glava Domicijana sa zrakastom krunom na desno, uokolo legenda [IMP CAES DOMIT AVG] GERM COS XV CENS PER P P.

Rv. *Virtus* stoji na desno, drži bodež (*parazonium*) i koplje, u polju S – C, legenda (lijevo) [VIRTVTI AVGVSTI] (desno).

Težina 10,8 g, promjer 28 mm. *RIC* II, 393 (Domitianus)

80. |

Traianus, AE, as, godina 98.-99. nakon Krista, Rim.

Av. Poprsje Trajana s lovorovim vijencem na glavi na desno, uokolo legenda IMP CAES NERVA TRAIAN AVG [GERM P M].

Rv. *Pietas* stoji na lijevo, desnicu je podignula iznad žrtvenika (dolje lijevo), a ljevicu drži na prsima, u polju S – C, legenda TR POT – COS II.

Težina 10,2 g; promjer 28 mm. *RIC* II, 392 (Traianus)

81. |

Traianus, AE, dupondius, godina 103.-111. nakon Krista, Rim.

Av. Glava Trajana sa zrakastom krunom na desno, uokolo legenda IMP CAES NERVAE TRAIANO AVG GER DAC P M TR P [COS V P P].

Rv. Cerera, božica poljodjelstva, stoji na lijevo, u desnoj ruci drži klas žita iznad modija, lijevom se oslanja o baklju, legenda S [P Q R OPTIMO] – PRINCIPI, u polju S – C.

Težina 13,2 g; promjer 27 mm. *RIC* II, 481 (Traianus)

82. |

Antoninus Pius, AR, denarius, godina 145.-161 nakon Krista, Rim.

Av. Glava Antonina Pija s lovorovim vijencem na desno, legenda ANTONINVS AVG PIVS PP.

Rv. *Felicitas* (personifikacija sreće) stoji na lijevo, držeći na dlanu desne ruke zodijački znak jarca (*capricornus*) a u lijevoj ruci glasnički štap (*caduceus*), legenda COS IIII.

Težina 3 g; promjer 17 mm. P. L. Strack, 164

83. |

Antoninus Pius, AE, as, godina 145.-161. nakon Krista, Rim.

Av. Glava Antonina Pija s lovorovim vijencem na desno, legenda ANTONINV[S – AV]G PIVS P P.

Rv. Boginja Minerva korača na desno, zamahuje kopljem u desnici, ljevicom drži okrugli štit, u polju dolje S – C, legenda TR - PO[T]– COS IIII.

Težina 8,7 g; promjer 26 mm. *RIC* III, 831 (Antoninus Pius)

84. |

Faustina I., AE, as, nakon godine 141. (kovan za Antonina Pija), Rim.

Av. Poprsje Faustine u draperiji na desno, legenda [DIVA] FAVS[TINA].

Rv. Boginja Junona stoji na lijevo s podignutom desnom rukom, lijevom drži žezlo, legenda AET[E]-R – [NI]TAS. U polju [S – C].

Težina 11 g; promjer 25 mm. *RIC* III, 1155 (Antoninus Pius)

85. |

Lucilla, AE, sestertius, godina 164.-166. nakon Krista, Rim.

Av. Poprsje Lucille u draperiji na desno, legenda LVCILLAE AVG ANTONIN[I AVG F].

Rv. Boginja Junona sjedi na tronu na lijevo, držeći u naručju dijete uvijeno u skute haljine i cvijeće u desnoj ruci, u polju [S – C], legenda [IVNO]N[I LVCINAE].

Težina 21,6 g; promjer 31 mm. *RIC* III, 1747 (Marcus Aurelius)

86. |

Septimius Severus, AR, denarius, godina 204. nakon Krista, Rim

Av. Glava Septimija Severa s lovorovim vijencem na desno, legenda SEVERVS PIVS AVG

Rv. *Dea Caelestis* (Kibela) jaše na lavu na desno, drži žezlo i munju; ispod voda izvire iz stijene, iznad INDVLGENTIA AVGG, u odsječku IN CARTH

Težina 3,6 g; promjer 19 mm. *RIC* IV/1, 267a (Septimius Severus)

87. |

Iulia Mamaea, AE, sestertius, godina 230. nakon Krista, Rim.

Av. Poprsje Julije Mameje s dijademom u kosi na desno, legenda [IVLIA MAMA-EA A]VGVSTA.

Rv. *Felicitas* (personifikacija sreće) sjedi na tronu na lijevo, držeći rog obilja (*cornucopiae*) u lijevoj i glasnički štap (*caduceus*) u desnoj ruci, legenda [FEL]ICI-TAS PVB[LICA], u odsječku [S C].

Težina 17,5 g; promjer 28 mm. *RIC* IV/2, 679 (Iulia Mamaea)

88. |

Valerianus I., AR, antoninianus, godina 256.-257. nakon Krista, Rim.

Av. Poprsje (draperija) Valerijana sa zrakastom krunom na desno, uokolo legenda [IMP] C P LIC VALERIANVS P F AVG.

Rv. *Victoria* stoji na lijevo oslonjena desnom rukom o štit, u ljevici drži palminu grančicu, legenda VICTO[RIA] AVG[G].

Težina 2,8 g; promjer 20 mm. *RIC* V/1, 128 (Valerianus I.)

89. |

Tacitus, AR, antoninianus, godina 275.-276. nakon Krista, Rim (peta radionica).

Av. Poprsje Tacita u oklopu sa zrakastom krunom na desno, legenda IMP C M CL TACITVS AVG.

Rv. Personifikacija bogatstva (*Uberitas*) stoji na desno držeći rog obilja i vreću s novcem, legenda VBERTAS AVG, u odsječku XXI∈.

Težina 3,6 g; promjer 22 mm. *RIC* V/1, 95 (Tacitus)

90. |

Probus, AR, antoninianus, godina 276.-282. nakon Krista, Rim (šesta radionica).

Av. Poprsje Proba s oklopom i kacigom (i zrakastom krunom) na glavi (drži koplje i štit) na lijevo, legenda IMP PR-O – BVS AVG.

Rv. Boginja Pobjede (*Victoria*) hoda na desno noseći tropej (tropeum) u lijevoj i vijenac u desnoj ruci, legenda VICTOR – IA AVG, u odsječku R (munja) Σ.

Težina 3,8 g; promjer 21 mm. *RIC* V/2, 214g (Probus)

91. |

Probus, AR, antoninianus, godina 280. nakon Krista, Siscia (sedma radionica).

Av. Poprsje Proba s oklopom i zrakastom krunom na glavi na desno, legenda IMP PROBVS P F AVG.

Rv. Personifikacija sloge (*Concordia*) stoji na lijevo držeći u lijevoj ruci rog obilja (cornu copiae), a u desnoj pateru, legenda CONCORDIA AVG, u polju desno VII, u odsječku XXI.

Težina 4,01 g; promjer 22 mm. *RIC* V/2, 661f (Probus)

92. |

Galerius (kao cezar), AE, folis, godina 300.-303. nakon Krista, Ticinum (druga radionica).

Av. Poprsje Galerija s lovorovim vijencem na glavi na desno, legenda MAXIMIANVS NOB CAES.

Rv. *Moneta* stoji na lijevo držeći vagu i rog obilja, uokolo legenda SACRA MONET AVGG ET CAESS NOSTR, u odsječku ST•.

Težina 8,4 g; promjer 27 mm. *RIC* VI, 46b (Ticinum)

93. |

Licinius I., AE, folis, godina 312. nakon Krista, Siscia (četvrta radionica).

Av. Poprsje Licinija s lovorovim vijencem na glavi na desno, legenda IMP L[IC LI]CINIVS P F AVG.

Rv. Nagi Jupiter (preko lijevog ramena prebačen vojnički plašt) stoji na lijevo oslonjen o žezlo, u desnoj ruci munja, u polju dolje lijevo stoji orao s vijencem u kljunu, desno Δ, legenda IOVI C-ONS – [ERVA]TORI, u odsječku SIS.

Težina 7,5 g; promjer 26 mm. *RIC* VI, 227a (Siscia)

94. |

Maximinus II. (Daia) (kao august), AE, folis, godina 312. nakon Krista, Siscia (šesta radionica).

Av. Poprsje Maksimina s lovorovim vijencem na glavi na desno, uokolo legenda IMP MAXIMINVS P F AVG.

Rv. Nagi Jupiter (preko lijevog ramena prebačen vojnički plašt) stoji na lijevo oslonjen o žezlo, u desnoj ruci munja, u polju dolje lijevo vijenac (hrastov), desno grčko slovo ς, legenda IOVI CO-NS – ERVATORI, u odsječku SIS.

Težina 3,7 g; promjer 24 mm. *RIC* VI, 227b (Siscia)

95. |

Constantinus I., AE3, godina 313. nakon Krista, Siscia (druga radionica).

Av. Glava Konstantina s lovorovim vijencem na desno, legenda IMP CONSTANTINVS P F AVG.

Rv. Nagi Jupiter (preko lijevog ramena prebačen vojnički plašt) stoji na lijevo oslonjen o žezlo, na dlanu desne ruke globus na kojem stoji Viktorija pružajući pobjednički vijenac prema glavi božanstva, u polju dolje lijevo stoji orao s vijencem u kljunu, desno B, legenda IOVI CON - SERVATORI, u odsječku SIS.

Težina 3,2 g; promjer 20 mm. *RIC* VI, 229b (Siscia)

96. |

Constantinus I., AE3, godina 334.-335. nakon Krista, Siscia (prva radionica).

Av. Poprsje cara s dijademom na glavi na desno, legenda CONSTANTI – NVS MAX AVG

Lijevo i desno frontalno stoje dva vojnika (gledaju jedan prema drugom) u punoj bojnoj opremi s kopljem i štitom između dva stijega, legenda GLO – RIA EXERC – ITVS, u odsječku ASIS.

Težina 2,7 g; promjer 17 mm. *RIC* VII, 235 (Siscia)

1. |

Privjesak srcolikog oblika s konjske orme

Pokositreni brončani privjesak srcolikog oblika s konjske orme. Zakačna ušica na vrhu je odlomljena. Vanjski rub privjeska obrubljen je jednostavnim dvostrukim trakastim ukrasom.

1. stoljeće nakon Krista

2. |

Privjesak srcolikog oblika s konjske orme

Brončani privjesak srcolikog oblika s konjske orme. Zakačna ušica na vrhu stilizirana je u obliku ptičje glave (labud). Vanjski rub privjeska oštećen je po čitavom rubnom dijelu.

1. stoljeće nakon Krista

3. |

Privjesak pločastog oblika s konjske orme

Pokositreni brončani privjesak izrađen tehnikom lijevanja. S lijeve i desne strane gotovo je identična stilizacija falusa. U središnjem donjem dijelu nalazi se istaknut falus s testisima. Na gornjem rubu privjeska nalaze se volute. Lijeva je odlomljena. Na privjesku se nalaze tri rupice za apliciranje na kožu ili tkaninu.

1. stoljeće nakon Krista

4. |

Listoliki privjesak konjske orme

Privjesak u obliku lista, sa svake strane uz rub dva kružna otvora, na dnu stožasti završetak. Prednja strana bila je pokositrena i ukrašena urezanim stiliziranim listovima.

1. stoljeće nakon Krista

5. |

Lunulasti privjesak sa zakačnom aplikacijom

Po sredini privjeska stilizirano dugmetasto ispupčenje s nekoliko, uokolo, koncentričnih krugova. Iznad dugmetaste stilizacije nalazi se trakasta zakačka koja povezuje privjesak s pločastom aplikacijom.

1. stoljeće nakon Krista

6. |

Falera

Pokositrena brončana falera kružnog oblika. Na središnjem dijelu nalazi se kalotasto ispupčenje koje je sa strana ukrašeno višestruko urezanim kružnicama.

1. stoljeće nakon Krista

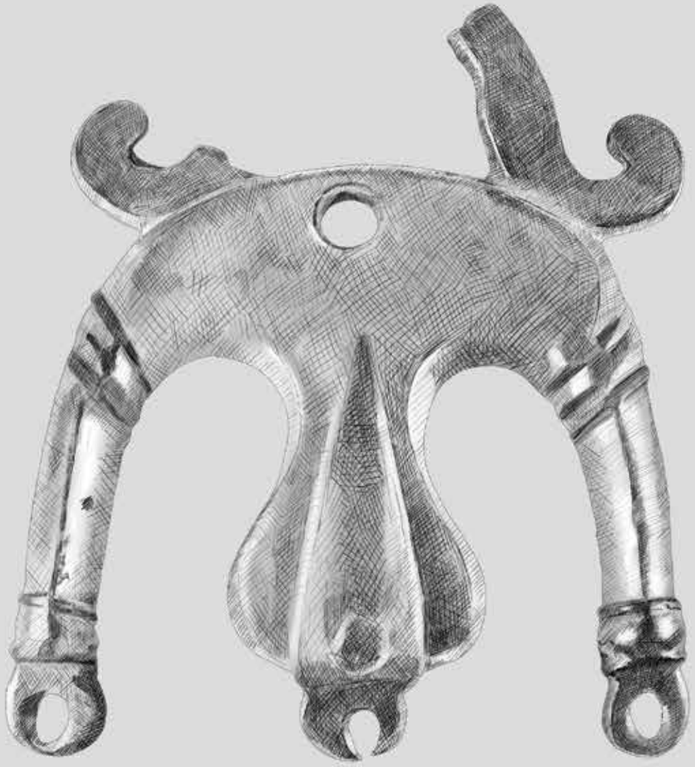

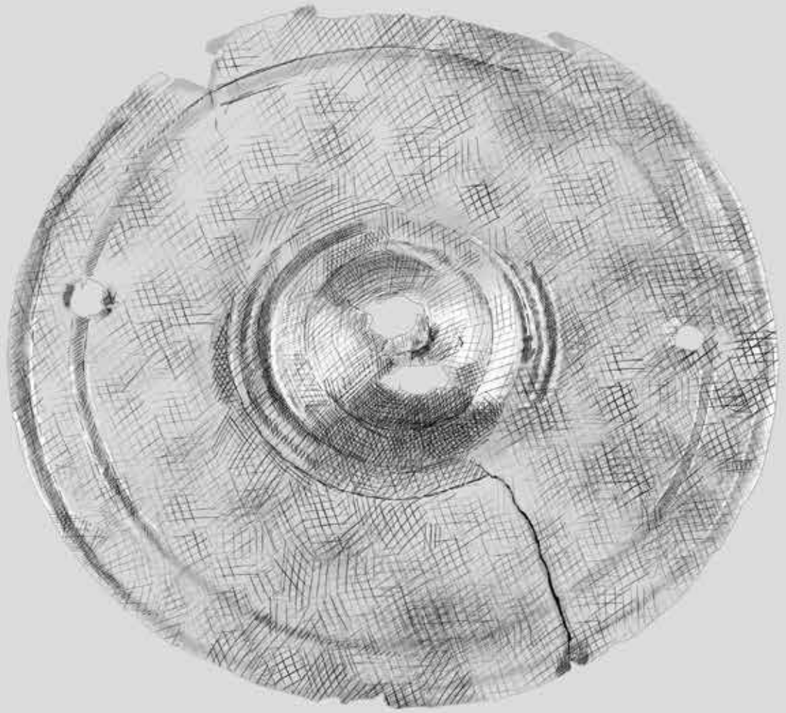

7. |

Vrh koplja

Željezni vrh koplja s trakastim tijelom iskovan u jednom komadu. Vrh ima trokutasti završetak. Bočne strane vrha su tehnikom kovanja istanjene u odnosu na sredinu. Na dnu se nalazi stožasto proširenje za nasađivanje u drveno tijelo koplja.

1. stoljeće nakon Krista

8. |

Vrh balističkog projektila

Željezni vrh balističkog projektila s nasadom na tuljac i piramidalnom glavom. Tijelo tuljca stožastog je oblika.

1. stoljeće nakon Krista

9. |

Ulomak piluma

Željezni vrh piluma s dijelom vrata. Vrh je izduženog piramidalnog oblika četvrtastog presjeka kao i vrat.

1. stoljeće nakon Krista

10. |

Privjesak konjske orme

Brončani privjesak konjske orme listolikog oblika izrađen od lima. Na dnu privjeska nalazi se dvostožasto – dugmasto ispupčenje. Na vrhu se nalazi stilizirana ušica u obliku ptičje glave (labud ?). Vanjska površina privjeska nije ukrašena.

1. stoljeće nakon Krista

11. |

Jabučica s vrha ručice bodeža

Brončana jabučica stožasto – prstenastog oblika s probojem kroz sredinu. Stožasta jabučica je po čitavojh površini narebrena (kanelirana), a kružni ili prstenasti dio stiliziran ispupčenjima. Nalazila se na vrhu bodeža, iznad ručice. Kroz nju je prolazio željezni trn ručice bodeža koji je na izlazu iz jabučice bio zakovan.

1. stoljeće nakon Krista

12. |

Okov remena vojničke pregače

Pokositrena brončana pločica pravokutnog oblika. Gornji dio je proširen i stiliziran. Na vrhu pločice se nalazi dugmetasti završetak. Na donjem se dijelu nalazi dvostožasta stilizacija oblikovana lijevanjem.

1. stoljeće nakon Krista

13. |

Jabučica s vrha ručice mača (?)

Brončana jabučica stožasto – prstenastog oblika s probijenom sredinom. Stožasta je jabučica po čitavojh površini ukrašena prstenastim ispupčenjima. Nalazila se na vrhu mača, iznad ručice. Kroz nju je prolazio željezni trn koji je na izlazu iz jabučice bio zakovan.

1. stoljeće nakon Krista

14. |

Dno korica mača

Brončano dno korica mača. Oblik mu je prstenasto – stožast. U sredini je proboj kroz kojeg je prolazio metalni ili kožni vrh korica.

1. stoljeće nakon Krista

15. |

Držač perjanice na kacigi

Središnja noga iskovana je iz dva dijela. Donji, zažiljeni dio uvlačio se u utor na kaloti kacige. Nosači krijeste stilizirani su u obliku slova U i šire se prema krajevima. Vrhovi su izvijeni prema vani.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

16. |

Držač perjanice na kacigi

Središnja noga pravokutnog oblika iskovana je iz dva dijela. Donji, zažiljeni dio koji se uvlačio u utor na kaloti kacige je razdijeljen. Nosači krijeste stilizirani su u obliku slova U i šire se prema krajevima. Vrhovi su izvijeni prema vani. Lijevi je iskrivljen prema unutra.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

17. |

Držač perjanice na kacigi

Središnja noga pravokutnog oblika iskovana je iz dva dijela. Donji, zažiljeni dio koji se uvlačio u utor na kaloti kacige je razdijeljen. Nosači krijeste stilizirani su u obliku slova U i šire se prema krajevima. Vrhovi su izvijeni prema vani.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

18. |

Privjesak konjske orme

Brončani privjesak konjske orme listolikog oblika izrađen od lima. Na dnu privjeska nalazi se dvostožasto – dugmasto ispupčenje. Na vrhu se nalazi stilizirana ušica u obliku ptičje glave (labud ?). Vanjska površina privjeska nije ukrašena.

1. stoljeće nakon Krista

19. |

Privjesak srcolikog oblika s konjske orme

Pokositreni brončani privjesak srcolikog oblika s konjske orme s trapezoidno – dugmastim ispupčenjem na dnu. Zakačna ušica na vrhu je odlomljena. Vanjski rub privjeska obrubljen je jednostavnim dvostrukim točkastim ukrasom.

1. stoljeće nakon Krista

20. |

Privjesak konjske orme

Brončani privjesak u obliku suze završava kružnom perforacijom. Kroz njega su se, vjerojatno, vješali manji privjesci. Ušica za vješanje ima oblik ptičje glave. Nema ukrasa.

1. stoljeće nakon Krista

21. |

Dio dvodijelne zapinjače s konjske orme

Pokositreni element dvodijelne zapinjače sa stiliziranom statvom. Na površini statrvevidlji su tragovi ukrašavanja. Služila je za pritezanje kožnog remenja.

1. stoljeće nakon Krista

22. |

Višedijelni kompleksni lunulasti privjesak

Brončani višedijelni lunulasti privjesak sa sačuvanim privjeskom na desnoj lunuli.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

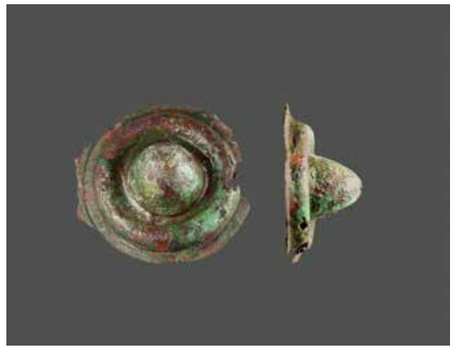

23. |

Ulomak brončane dugmetaste ukrasne aplike

Ulomak središnjeg dijela veće ukrasne aplike ili falere. Kalotasto ispupčenje ima stilizirane kružne prijelaze.

1. stoljeće nakon Krista

24. |

Spojna kuka karičastog oklopa

Brončana spojna kuka karičastog oklopa pravokutnog oblika. Zmijolika, uvijena kuka s jedne strane završava s proširenom glavom. Na njoj su glave dviju okruglih stiliziranih dugmetastih aplikacija.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

25. |

Privjesak pločastog oblika s konjske orme

S lijeve i desne strane gotovo je identična stilizacija falusa. U središnjem donjem dijelu nalazi se istaknut falus s testisima. Ispod njega je alka za vješanje.

1. stoljeće nakon Krista

26. |

Privjesak konjske orme

Lijevani brončani privjesak s prikazom falusa i fige s prstenom za vješanje po sredini kroz kojeg je provučena brončana traka za apliciranje.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

27. |

Ulomak središnjeg okova štita

Polukružni željezni ulomak središnjeg okova štita. Profiliran je u obliku tanjura. Na vanjskom obodu su rupice za apliciranje na štit.

1. stoljeće nakon Krista

28. |

Vrh piluma

Željezni vrh piluma s dijelom odlomljenog i iskrivljenog vrata. Vrh je izduženog piramidalnog oblika četvrtastog presjeka kao i vrat.

1. stoljeće nakon Krista

29. |

Ulomak keramičkog kalupa za izradu alki žičanog okolopa (košulje)

1. stoljeće nakon Krista

30. |

Ulomak piluma

Željezni vrh piluma s dijelom odlomljenog vrata. Vrh je izduženog piramidalnog oblika četvrtastog presjeka. Vrat također ima četvrtasti presjek. Odlomljen i savijen ispod vrha.

1. stoljeće nakon Krista

31. |

Vrh koplja

Listoliko koplje s tuljcem za nasad. Po sredini koplja je rebro. Tuljac je stožastog oblika. Nedostaje vrh.

1. stoljeće nakon Krista

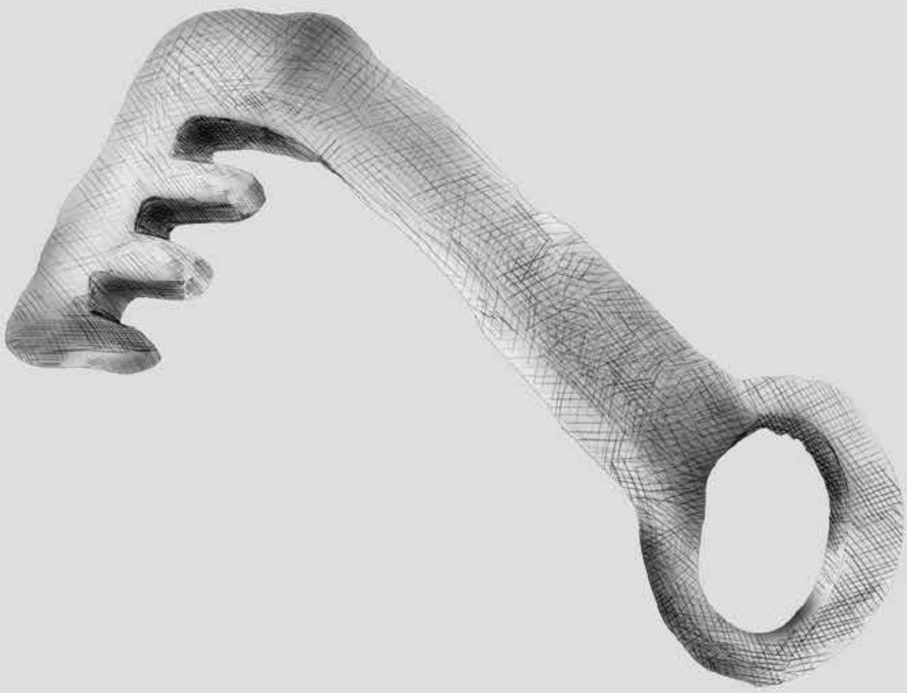

SOBA 3

ARHEOLOŠKA ZBIRKA
BURNUM

1. |

Zavjetni žrtvenik posvećen Jupiteru i Duhu zaštitniku (Geniju) mjesta

U 3. st. podigao je protector consularis M. Aurelije kojem je nadimak Dalmata. Protectores se javljaju sredinom trećeg stoljeća najprije kao počasna titula i red, a zatim postaju elitne trupe carske garde. Marko Aurelije u Burnumu je vršio službu beneficijarija, vjerojatno da bi, kao čovjek od povjerenja, upravljao carskim imanjima kod Burnuma.

Kopija originala koji se čuva u Arheološkom muzeju Zadar.

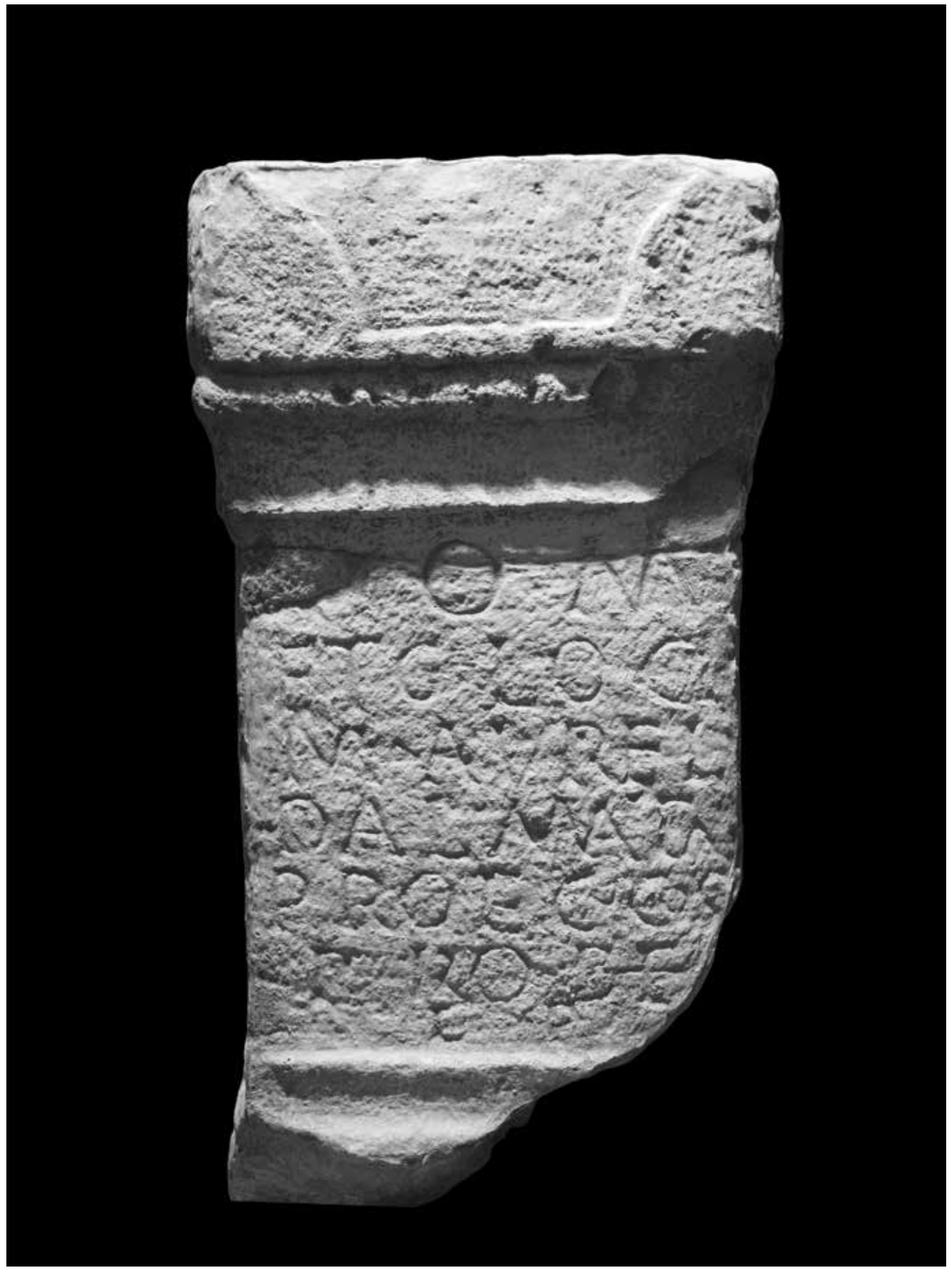

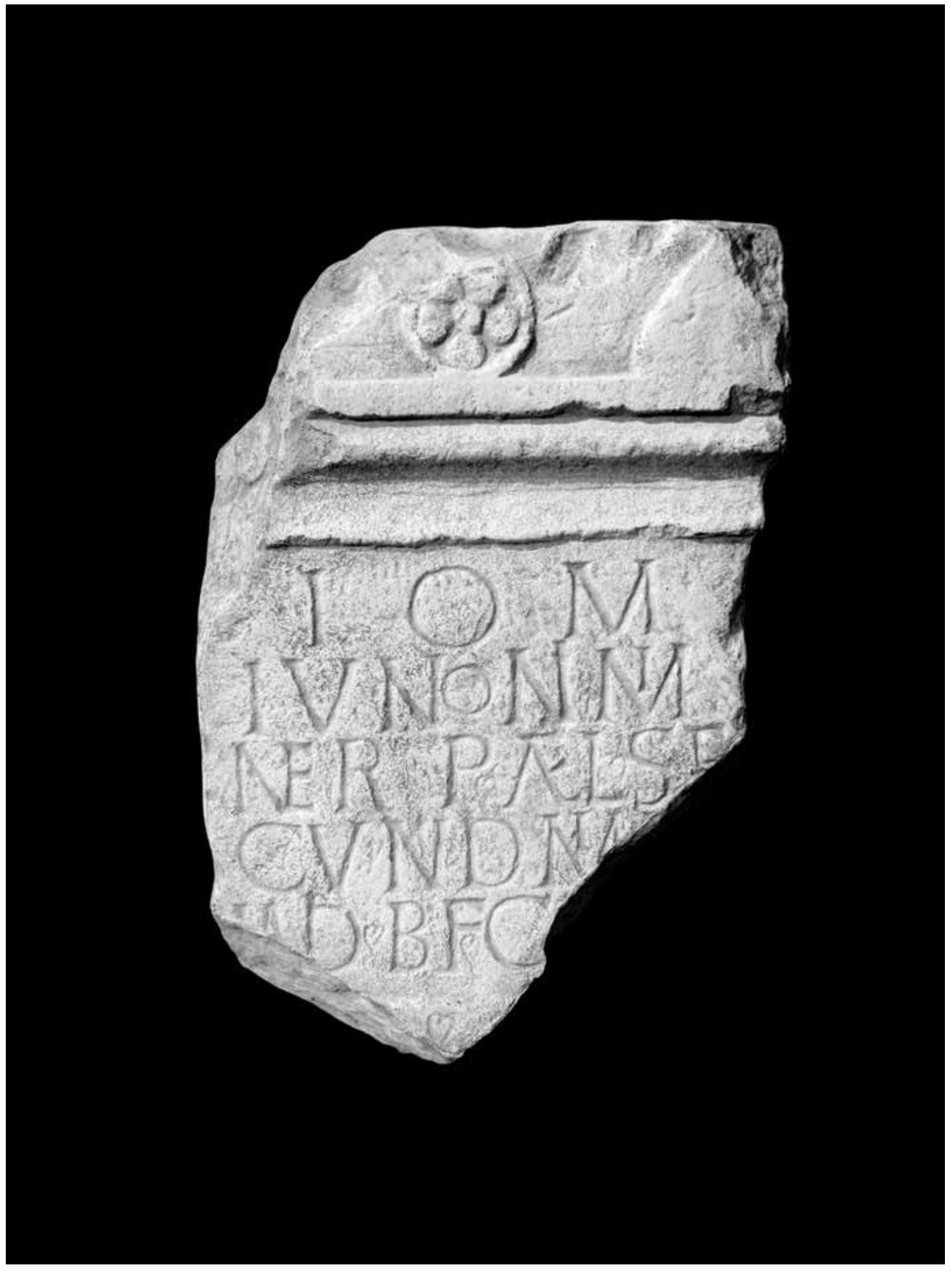

2. |

Zavjetni žrtvenik posvećen kapitolijskoj trijadi (Jupitru, Junoni i Minervi)

U drugoj polovici 2. st. podigao je konzularni beneficijarij Publije Elije Sekund, čija je matična postrojba I. legija Pomoćnica u to vrijeme boravila u Panoniji. Krajem 1. st. Burnum je ostao bez vojnih postrojbi, pa su se od 2. st. beneficijariji, neka vrsta vojne policije, brinuli za sigurnost prostora, a osobito za nesmetano odvijanje cestovnog prostora, sigurnost državne pošte i nadgledanje transporta žitom karavanama iz luke u Skardoni prema legijskim logorima u Panoniji.

Kopija originala koji se čuva u Arheološkom muzeju Zadar.

3. |

Ulomak nadgrobnog spomenika legijskog signifera iz 1. stoljeća

Pored natpisa prikazan je signum, bojni znak centurije ili kohorte koje su manje jedinice unutar legije. Signiferi su bili u prvim redovima i od velikog značaja za moral vojnika u bitci bio je sačuvati bojni znak. Car August se hvalio u svojim memoarima kako je vratio bojne znakove koje su Delmati oteli Rimljanima kad su nekoliko desetljeća ranije strahovito porazili Cezarovog legata Aula Gabinija u gudurama između Burnuma i Salone, glavnog grada provincije Dalmacije.

Kopija originala koji se čuva u Arheološkom muzeju Zadar.

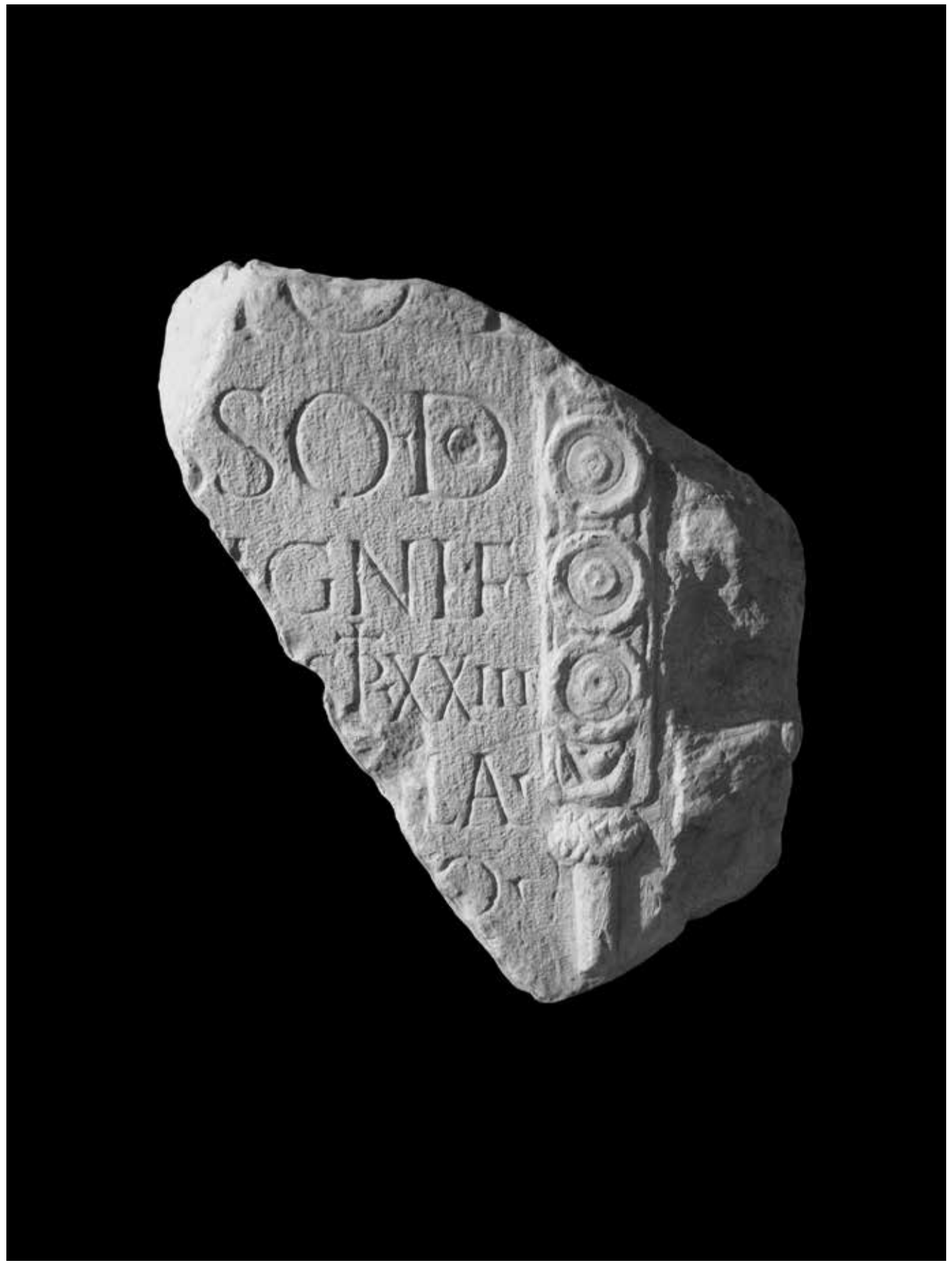

4. |

Nadgrobni spomenik Apsejeva sina Dagnasa, vojnika II. kohorte Cyrhestarum

Dagnas je rodom iz Bereje u Siriji i kao velika većina vojnika u rimskim pomoćnim postrojbama on je peregrinus - slobodan čovjek ali bez građanskog prava. Legionari nisu koristili luk i strijele pa su u rimsku vojsku novačene pomoćne kohorte streličara na Orijentu, da bi nadopunile vrste oružje i taktiku ratovanja. Tijekom 1. st. u Burnumu su boravile četiri pomoćne postrojbe.

Kopija originala iz 1. stoljeća, koji se čuva u Arheološkom muzeju Zadar.

5. |

Nadgrobni spomenik Kvinta Julija Mansueta, vojnika XI. legije

Legionar je rođen u Comu u sjevernoj Italiji. XI. legija došla je u Burnum oko 10. godine, a otišla 68. Slova CPF (Claudia pia fidelis) označavaju počasnu titulu koju je car Klaudije dodijelio XI legiji, kao i VII legiji iz Tilurija, drugog logora u Dalmaciji. Legije su stekle počasni naziv, jer su 42. godine ostale vjerne caru za vrijeme pobune koju je organizirao namjesnik provincije.

Kopija originala iz 1. stoljeća, koji se čuva u Arheološkom muzeju Zadar.

6. |

Ulomak nadgrobnog spomenika iz Burnuma

Na natpisu se možda spominje neki vojnik koji je primio 33 vojničke plaće - stipendije, što znači da je služio 33 godine u vojsci. To je znatno duže od uobičajenog vremena službe od oko 20-25 godina, koji ovisi o tome je li vojnik služi u legiji, pomoćnim postrojbama ili u mornarici

Spomenik je iz 1. stoljeća nakon Krista.

7. |

Ulomak nadgrobnog spomenika vojnika Q. Julija

Spomenik je iz prvog stoljeća, a u neko kasnije vrijeme preuzet je sa nekropole i upotrijebljen kao običan građevinski materijal, vjerojatno prilikom neke popravke amfiteatra gdje je nađen tijekom recentnih arheoloških iskapanja.

Spomenik je iz 1. stoljeća nakon Krista.

ARHEOLOŠKA ZBIRKA

SOBA 4

ARHEOLOŠKA ZBIRKA
BURNUM

1. |

Brončani jezičac remena konjske orme

1. stoljeće nakon Krista

2. |

Željezni nož iz vojničkog ruksaka koji je služio za pripravu i obradu hrane

1. stoljeće nakon Krista

3. |

Brončani listoliki privjesak s konjske orme

1. stoljeće nakon Krista

4. |

Brončana Aucissa fibula sa sačuvanom iglom

Luk fibule polukružnog je presjeka. Mehanizam za zakapčanje nije u funkciji. Igla je dijelom odlomljena. Na dnu nožice nalazi se profilirani dugmetasti završetak.

1. stoljeće nakon Krista

5. |

Ulomak željeznog koplja s piramidalnim vrhom i odlomljenim vratom

1. pol. 1. stoljeća nakon Krista

6. |

Pokositreni brončani srcoliki privjesak s konjske orme

1. stoljeće nakon Krista

7. |

Brončani držač perjanice za kacigu

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

8. |

Željezni nož uzdignutog, blago povijenog hrpta, šiljastog vrha

Na nasadnom trnu nalaze se dvije rupice za pričvršćenje drške. Oštrica noža je oštećena.

1. stoljeće nakon Krista

9. |

Rog s kacige (?)

Obrađeni životinjski rog koji se nalazio najvjerojatnije na kacigi. Donji dio roga obrađen je piljenjem, a vrh je blago zaglađen.

1. stoljeće nakon Krista

10. |

Ulomak diska keramičke svjetiljke s prikazom dviju kazališnih maski

1. stoljeće nakon Krista

11. |

Željezna britva za brijanje s blago lučnim zaobljenim hrptom i konkavnom oštricom

1. stoljeće nakon Krista

12. |

Ulomak keramičke svjetiljke u obliku kazališne maske

1. stoljeće nakon Krista

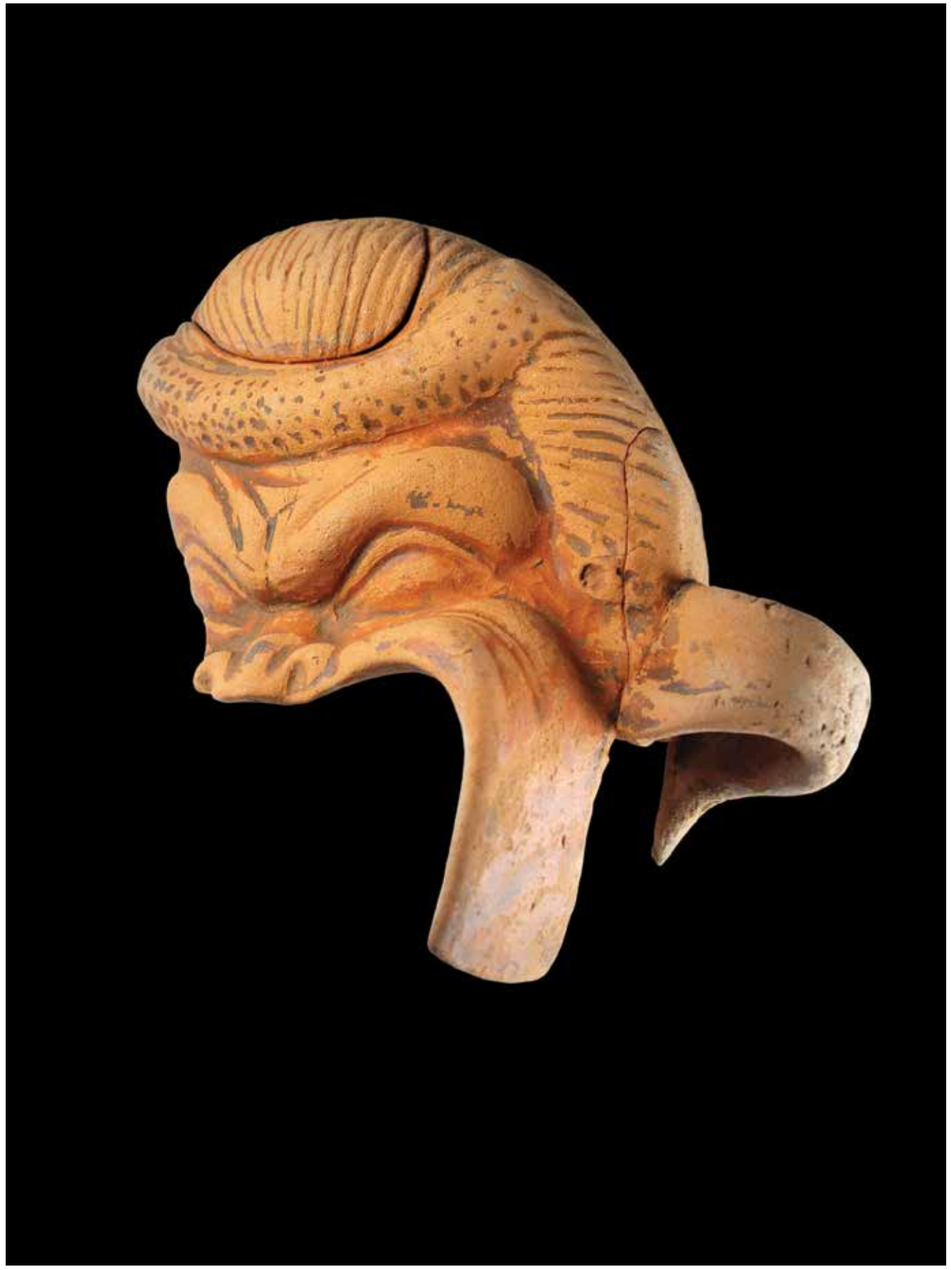

13. |

Pokositrena brončana pojasna pločica s ukrasom na sredini

Ukras se sastoji od koncentričnih reljefnih kružnica. Na pločici su ostaci zakovica koje su pločicu držale za kožni pojas. Nedostaje kopča.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

14. |

Pokositreni brončani srcoliki privjesak s konjske orme

1. stoljeće nakon Krista

15. |

Dvodijelni izduženi brončani privjesak listolikog oblika s konjske orme

Rubovi su mu valoviti. Ušica je savijena prema vanjskoj strani. Kroz nju je zakačena brončana pločica koja se aplicirala na kožu ili platno.

1. stoljeće nakon Krista

16. |

Brončana pokositrena zapinjača konjske orme s jezičcem

Sastojala se od statičnog i pomičnog dijela. Nedostaje pomični dio kroz koji se provlačio i zatezao kožni remen. Zapinjača je bila aplicirana na jednom kraju kožnog remena, dok se na drugoj strani nalazio metalni jezičac. Zapinjača je bila ukrašena tauširanjem.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

17. |

Brončano zvonce izrađeno tehnikom lijevanja

Na tijelu zvonca nalemljen je šesterokutni nosač koji je u sredini probušen. Vanjska površina zvonca ukrašena je pravilno urezanim kružnicama i nalemljenom brončanom žicom. U zvoncu je sačuvan željezni tučak.

1. stoljeće nakon Krista

18. |

Ulomak brončane listolike sonde s vretenastim zadebljanjem

1. stoljeće nakon Krista

19. |

Brončana listolika sonda prelomljena na dva dijela

Držač gladak, pri vrhu četiri prstena i listolika žličica.

1. stoljeće nakon Krista

20. |

Ulomak željeznog koplja s piramidalnim vrhom i odlomljenim vratom

1. pol. 1. stoljeća nakon Krista

21. |

Ulomak brončane pojasne kopče polukružnog oblika sa stanjenim završecima

Na lijevoj strani su stilizirane vitice i odlomljena prečka kopče. Nedostaje desna strana, te trn za kopčanje. Čitava površina bila je ukrašena vegetabilnim ukrasima tehnikom nieliranja.

1. stoljeće nakon Krista

22. |

Brončana dvodijelna kutijica s rupicama

Služila je za pečaćenje pošiljki. Kroz rupice se provlačio konop koji je bio isprepleten po pošiljci. U sredinu kutijice lijevao bi se vrući vosak, a potom kutijica zaklapala.

Prva pol. 1. stoljeća nakon Krista

23. |

Željezni ključ duguljastog ravnog plosnatog tijela sa zavijenom stopom s narezima

1. stoljeće nakon Krista

24. |

Brončana kaserola sačuvana gotovo u cijelosti

Tijelo posude je zaobljeno a obod izvijen van. Dno posude je propalo. Sačuvano je djelomično.

1. stoljeće nakon Krista

25. |

Brončana fibula Aucissa tipa s trakastim lukom

Sačuvana joj je igla i mehanizam za kopčanje. Noga završava dugmetastim ukrasom.

1. stoljeće nakon Krista

26. |

Željezni nož iz vojničkog ruksaka koji je služio za pripravu i obradu hrane

1. st. nakon Krista

27. |

Brončani stilizirani trakasti okov korica mača za kačenje kožnog remena. Nedostaju zakačne alke

1. stoljeće nakon Krista

28. |

Gornji dio malog kamenog žrtvenika za žrtve paljenice pronađenu svetištu u amfiteatru

1. stoljeće nakon Krista

29. |

Brončani prsten – ključ za drvene škrinjice

1. stoljeće nakon Krista

30. |

Keramička svjetiljka. Na dnu se nalazi žig proizvođača FORTIS

Pronađena u svetištu u amfiteatru.

1. stoljeće nakon Krista

30a. |

Keramička svjetiljka

Pronađena u svetištu u amfiteatru.

2. - 3. stoljeće

30b. |

Ulomak diska italske reljefne svjetiljke s prikazom rozete s 16 latica

Pronađen u svetištu u amfiteatru.

1. stoljeće nakon Krista

30c. |

Ulomak keramičke svjetiljke. Dio ramena i stopice te disk s prikazom životinje

Pronađen u svetištu u amfiteatru.

1. stoljeće nakon Krista

30d. |

Ulomak diska keramičke svjetiljke

Pronađen u svetištu u amfiteatru.

1. stoljeće nakon Krista

30e. |

Ulomak keramičke svjetiljke. Trakasta kanelirana ručica i dio ramena.

Pronađen u svetištu u amfiteatru.

1. stoljeće nakon Krista

31. |

Ulomak diska keramičke svjetiljke s prikazom gladijatora. Tipološki pripada italskim reljefnim lampama

1. stoljeće nakon Krista

32. |

Ulomak diska keramičke svjetiljke bez prikaza

1. stoljeće nakon Krista

33. |

Željezna spojnica za povezivanje kamenih blokova

1. stoljeće nakon Krista

34. |

Željezna spojnica za povezivanje kamenih blokova

1. stoljeće nakon Krista

35. |

Željezna spojnica za povezivanje kamenih blokova

1. stoljeće nakon Krista

36. |

Željezna spojnica za povezivanje kamenih blokova

1. stoljeće nakon Krista

37. |

Brončani listoliki privjesak s konjske orme

1. stoljeće nakon Krista

38. |

Ulomak keramičke svjetiljke

1. stoljeće nakon Krista

39. |

Brončana stilizirana ručica posude ili jedaćeg pribora

1. stoljeće nakon Krista

40. |

Brončani prsten – ključ za drvene škrinjice

1. stoljeće nakon Krista

41. |

Željezni lučni nož s blago zaobljenim hrptom i konkavnom oštricom

1. stoljeće nakon Krista

42. |

Brončani listoliki privjesak s konjske orme

1. stoljeće nakon Krista

43. |

Brončani kovani čavao kvadratnog presjeka okrugle glave

1. stoljeće nakon Krista

Arheološka zbirka Burnum

Kamena jednokatnica s visokim prizemljem u kojoj se danas nalazi arheološka zbirka Burnum sagrađena je početkom 50-ih godina 20. stoljeća kao stambeni objekt za djelatnike iz obližnje hidroelektrane Miljacka. Prije nego je zgrada dovršena, tu zgradu zajedno s kompleksom zgrada u Puljanima preuzela je bivša JNA i pretvorila ih u skladišne objekte. Tako je zgrada u kojoj se danas nalazi Arheološka zbirka Burnum do 1995. godine bila skladište streljiva i vojne opreme. Od 1995. do 2005. godine nekadašnji vojni kompleks u Puljanima postupno je propadao i često je bio izložen namjernim devastacijama.

Koncem 2003. godine, točnije 19. studenoga, započela su sustavna arheološka istraživanja na prostoru rimskog amfiteatra u obližnjem Burnumu. Zbog velike količine nalaza koji su tijekom istraživanja pronađeni, smatralo se da bi jedna zgrada u nekadašnjem vojnom kompleksu u Puljanima bila idealno mjesto za smještaj i prezentaciju zbirku nalaza koji potječu iz Burnuma.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 2004. godine odluku da se čitav bivši vojni kompleks u Puljanima ustupi JU Nacionalnom parku „Krka“ koji se obvezao da će kompleks preurediti te pretvoriti u znanstveno-istraživački i edukativni centar. Prvi radovi na obnovi i uređenju kompleksa Puljani započeli su 2005. godine na zgradi u kojoj se danas nalazi Arheološka zbirka Burnum. Zbog velikih oštećenja interijera zgrade i neprilagođenosti prostora za novu, muzejsku namjenu, izvršena je rekonstrukcija čitavog interijera.

Na temelju zadanog prostora i rasporeda prostorija koje su predodređene za izlaganje i prezentiranje muzejske građe, izrađen je scenarij muzejskog postava, a paralelno i izvedbeni arhitektonski projekt uređenja interijera. Radovi na uređenju prve faze muzejskoga postava trajali su dvije godine, a novouređeni muzejski prostor svečano je otvorena 27. svibnja 2010. godine prigodom održavanja XVII. međunarodne konferencije o rimskoj vojnoj opremi (ROMEC, Roman Military Equipment Conference).

Arheološki predmeti s prostora antičkoga Burnuma izloženi su u visokom prizemlju u 4 sobe, a sobe su uređene tematski prema vrsti i kontekstu izloženog materijala.

Izložbena tema u Sobi 1 je graditeljstvo na prostoru Burnuma. Građa je prezentirana u trima vitrinama. Iznimku čine nalazi kacige, kameni projektili i keramička urna koji se zbog idejne koncepcije postava nalaze u Sobi 1 odmah u 1. vitrini.

U Sobi 2 izloženi su raznovrsni predmeti. Tema je svakodnevni život rimskoga vojnika. U vitrinama broj 1 i 2 izloženi su predmeti od stakla i keramičko posuđe. Slijede vitrine 3, 4, 5, 6 u kojima su izloženi novac, koštani predmeti, dijelovi vojne opreme i naoružanja, medicinski instrumenti, ukrasni i predmeti svakodnevne uporabe.

U Sobi 3 izloženi su kameni epigrafski spomenici koji potječu iz Burnuma. Najveći dio spomenika su kopije (5 spomenika), a originali se nalaze u Arheološkom muzeju u Zadru. Dva izložena originalna spomenika pronađena su u Burnumu tijekom istraživanja.

U posljednjoj sobi, Sobi 4, prezentirani su rezultati sustavnih arheoloških istraživanja na burnumskom amfiteatru od 2003. do 2009. godine. Centralna izložbena vitrina izrađena je u obliku segmenta elipse amfiteatra i u njoj je, uz izložene originalne nalaze s amfiteatra, prezentirana slikovna kronologija istraživačkih radova te legenda o burnumskom amfiteatru.

U središnjem dijelu Sobe 4 postavljena je gipsana maketa idealne rekonstrukcije amfiteatra u Burnumu u mjerilu 1:100 te poprsje rimskog cara Vespazijana koji je obnovio i rekonstruirao burnumski amfiteatar 76. ili 77. godine. I maketa i poprsje rad su akademskog kipara Bože Vrekala.

Likovna rješenja prilagođena su osnovnoj temi muzejskoga postava: Rimska vojska u Burnumu. U čitavom prostoru nalazi se 6 ilustriranih pokretnih platana. Četiri velika platna opremljena su slikama prizora s Trajanovog stupa u Rimu gdje su prikazani rimski vojnici u vojnom pohodu protiv Dačana (Soba 1 i Soba 3). Na ostalim pokretnim platnima prikazana je zračna fotografija aglomeracije Burnum (Soba 1) i ilustracija borbe dvaju gladijatora (Soba 4).

U svim sobama nalaze se pisane i slikovne legende u svjetlećim panelima koje prate građu izložene prema tematskim cjelinama, legende se nalaze i pored kamenih epigrafičkih spomenika.

Druga faza muzejskog postava arheološke zbirke Burnum u postupku je realizacije i trebala bi biti dovršena do kraja 2015. godine.

Svečano otvorenje
Arheološke zbirke Burnum
27. svibnja 2010.

Interijer arheološke zbirke Burnum (soba 3 - kameni epigrafski spomenici)

Manojlovački slapovi i puljanska Gradina

LITERATURA

ABRAMIĆ, M., 1924. - Militaria Burnensia, Zagreb 1924.

BISHOP, M.C., 2012, - Handbook to Roman legionary fortresses, ed. Pen&Sword military, Barnsley.

BISHOP, M.C. – COULSTON, J.C.N., 2011, - Roman military equipment from fhe Punic wars to the fall of Rome (Secon edition), ed. Oxbow Books.

BOJANOVSKI, I., 1974. - Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji, Sarajevo.

BORZIĆ, I., 2007. – Geografski položaj Burnuma na razmeđi liburnskog i delmatskog područja, Simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park «Krka» prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik, 5. - 8. listopada 2005, 163-181.

BORZIĆ, I., 2008. - Ennion čaše iz Burnuma, Archaeologia Adriatica 2/1, Zadar, 91-101.

BORZIĆ, I., 2011. - Čaša Aristeja Cipranina iz Burna, Vjeznik za arheologiju i povijest dalmatinsku 104, 79-91.

BORZIĆ, I., 2011. - Sarius šalice iz Burnuma, Rimske keramičarske i staklarske radionice ; Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru, Institut za arheologiju, Grad Crikvenica, Muzej grada Crikvenice, Crikvenica 2011., 279-290 .

BORZIĆ, I., 2012. - Hispanski garum na burnumskom stolu, Archaeologica Adriatica 5, Zadar, 65-88

BORZIĆ, I. - JADRIĆ–KUČAN, I., 2013. – Staklo puhano u kalup iz Burnuma, Radovi XVII. ROMEC-a Rimska vojna oprema u pogrebnom kontekstu, Zagreb, 523-537.

BOSCHI, F. et alii, 2007. - Sul campo: Il municipium romano di Burnum (Drniš, Croazia), Groma, 1, Bologna, 2007, 131-138.

BULIĆ, F., 1879. - Cenni archeologico-epigrafici sui distretti diZara, Benkovac, Knin, Sebenico", Bullettino di archeologia e storia dalmata, 2, sv. 6, Spalato, 17-25.

BULJEVIĆ, Z., 2003. - Stakleni inventar, u: M. Sanader (ur.), Tilurium I, Istraživanja – Forschungen,1997.-2001., Zagreb, 271-356.

BULJEVIĆ, Z., 2005. - Narona – Augusteum, Stakleni inventar iz Augusteuma Narone, Vjesnik za historiju i arheologiju dalmatinsku, 97, Split, 109-150.

BULJEVIĆ, Z., 2006. - Tragovi staklara u rimskoj provinciji Dalmaciji, Vjesnik za povijest i arheologiju dalmatinsku, 98, Split, 93-105.

CALVI, C., 1968. - I vetri Romani del Museo di Aquileia, Aquileia.

CAMBI, N., 2001. - I porti della Dalmazia, Antichità Altoadriatiche, 46, Trieste – Roma, 137-160.

CAMBI, N. - GLAVIČIĆ, M. - MARŠIĆ, D. - MILETIĆ, Ž. - ZANINOVIĆ, J., 2006. - Amfiteatar u Burnumu, stanje istraživanja 2003. - 2005., Drniš - Šibenik - Zadar.

CAMBI, N. - GLAVIČIĆ, M. - MARŠIĆ, D. - MILETIĆ, Ž. - ZANINOVIĆ, J., 2007. – Rimska vojska uBurnumu - L'esercito romano a Burnum, Drniš – Šibenik – Zadar.

CAMBI, N., 2007. – Kiparstvo rimskog legijskog logora i kasnijeg municipija Burnum, Simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park «Krka» prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik, 5. - 8. listopada 2005, 23-49.

CAMBI, N., 2009. –Skribonijanova pobuna protiv Klaudija u Dalmaciji godine 42., Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Razred za društvene znanosti, Zagreb, 63-79.

CRAWFORD M.H., 1974. - Roman Republican Coinage, Cambridge.

DANDO – COLLINS, S., 2010. – Legions of Rome, the definitive history of every imperial Roman legion, ed. Thomas Dunne Books, New York.

ČAČE, S., 1989. - Pogranične zajednice i jugoistočna granica Liburnije u kasno predrimsko i u rimsko doba, Diadora, 11, Zadar, 59-91.

FADIĆ, I., 2006. - Import of Syrio-Palestinian Glass Products in Liburnia, Les routes de L'Adriatiqueantique, geographie et economie, Bordeaux - Zadar, 253-255.

FEGUÈRE, M., 2010. – Weapons of the Romans (translated from the French by David G. Smith), ed. The History Press

GLAVIČIĆ, M., 2007. – O municipalitetu antičke Skardone, Simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park «Krka» prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik, 5. - 8. listopada 2005, 251-259.

GLAVIČIĆ, M. – MILETIĆ, Ž., 2008. - Roman epigraphical monuments from asseria and burnum: THE ROLE OF EPIGRAPHY IN RECONSTRUCTING THE HISTORY OF SITES, ARCHAIA Case Studies on Research Planning,Characterisation, Conservationand Management of Archaeological Sites (Edited by Nicolò MarchettiIngolf Thuesen), BAR International Series 1877, Oxford, 435-444.

GLAVIČIĆ, M., 2011. – Arheološka istraživanja amfiteatra u Burnumu, Arheol. istr. u Cetinskoj krajini, Zagreb, 289-313.

GLAVIČIĆ, M. – MILETIĆ, Ž., 2012.- Arhitektura amfiteatra u Burnumu, Histria Antiqua, 21, Pula, 157-172.

HARDEN, D.B., 1935. - Romano-Syrian Glasses with Mold-blown Inscriptions, Journal of RomanStudies, 25, 163-186.

ILAKOVAC, B., 1982. - Rimski akvedukti na području sjeverne Dalmacije, Zagreb.

ILAKOVAC, B., 1984. - Burnum II: der Römische aquädukt Plavno polje - Burnum bericht über die forschungen 1973 und 1974, Wien.

ISRAELI, Y., 1983. - Ennion in Jeruzalem, Journal of glass studies, 25, Corning - New York, 65-69.

IVČEVIĆ, S., 2013. – First-century military gear from Salona, Radovi XVII. ROMEC-a Rimska vojna oprema u pogrebnom kontekstu, Zagreb 2010, 299-317.

JADRIĆ –KUČAN, I. – BORZIĆ, I., 2013. – Staklo puhano u kalup iz Burnuma, Radovi XVII. ROMEC-a Rimska vojna oprema u pogrebnom kontekstu, Zagreb 2010, 517-523.

KANDLER, M., 1977. - Burnum, Jahreshefte des Österreischen Archäologischen Instituts, 51 (1976-1977), Wien, 39-45.

KUBITSCHEK, W., 1928. - Aus Dalmatien und seinen Hinterlande, Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 15, Zagreb, 35-42.

MANDRUZZATO, L., 2007. - Ennion e Aquileia, Convegno. Le regioni di Aquileia e Spalato in epoca Romana, Castello di Udine, 4 aprile 2006, Treviso, 185-195.

MARŠIĆ, D., 2007.- Nadgrobni spomenici Burnuma (pregled), Simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park «Krka» prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik, 5. - 8. listopada 2005, 203-229.

MARUN, L., 1998. - Starinarski dnevnici , Katalozi i monografije, 4, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Split.

MEDINI, J., 1967. - Epigrafički podaci o munificencijama i ostalim javnim gradnjama iz antičke Liburnije, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti, 6 (3), Zadar, 45-74.

MEDINI, J., 1974. - Ordines decurionum Liburniae, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio povijesnih znanosti, 12 (5), Zadar, 27-53.

MILETIĆ, Ž., 2007. – Prostorna organizacija i urbanizam rimskog Burnuma, Simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park «Krka» prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik, 5. - 8. listopada 2005, 181-203.

MILETIĆ, Ž., 2010. – Burnum – vojničko središte provincije Dalmacije (s Katalogom nalaza) Nalazi rimske vojne opreme u Hrvatskoj, Arheološki muzej u Zagrebu, Zagreb, 113-143.

MILETIĆ, Ž., 2011. - Production of tegulae in Burnum in the context of building activities, Rimske keram. i stakl. radionice, Crikvenica, 263-277.

MILETIĆ, Ž., - GLAVIČIĆ, M., 2007, - Excavations on the legionary amphitheatre of Burnum, Croatia, Roman Amphitheatres and Spectacula: a 21 st Century perspective: papers from an international conference held at Chester, 16th-18th February, 2007, BAR (British Archaeological Reports), 2009., 75-84.

MORETTI, C., 2001. - Le tecniche di fabricazione dei vetri archeologici, Atti della V Giornata Nazionaledi Studio Vetri di ogni tempo, Massa Martana (Perugia) 30 ottobre 1999, Milano, 1-14.

PATSCH, C., 1899. - Burnum, Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft, 3, 1068.

POLLARD, N. – BERRY, J., 2012, The complete Roman legions, ed. Thames&Hudson, London.

RADMAN-LIVAJA, I., 2004, - Militaria Sisciensia. Nalazi rimske vojne opreme iz Siska u fundusu Arheološkog muzeja u Zagrebu, Musei Archaeologici Zagrabiensis, Catalogi et Monographiae 1, Zagreb.

REISCH, E., 1913. - Die Grabungen des Österreichischen archäologischen Institutes während der Jahre 1912 und 1913, Jahreshefte des Österreischen Archäologischen Instituts, 16, Wien, 89-144.

ROMAN IMPERIAL COINAGE (RIC) I-XI, London.

SOUTHERN, P., 2007. – The Roman army: a social and institutional history, ed. Oxford University Press. Oxford – New York.

STARAC, A., 2000. - Rimsko vladanje u Histriji i Liburniji II: Liburnija, Pula.

STERN, E. M., 1995. - Roman Mold-Blown Glass, The first through sixth centuries, Roma

STERN, E. M., 1999. - Roman Glassblowing in the cultural context, American Journal of Archeology 103/3, Boston, 441-484.

STERN, E. M., 2000. - Three notes on Early Roman Mold-Blow Glass, Journal of glass studies, 42, Corning - New York, 165-167.

STERN, E. M., 2007. - Ancient glass in a philological context, Mnemosyne 60, Leiden, 341-406.

SUIĆ, M., 1970. - Neobjelodanjeni rimski natpisi iz sjeverne Dalmacije, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 54, Split, 1952, 210-211; IL Jug, 19, br. 845.

SUIĆ, M., 1970. - Noviji natpisi iz Burnuma, Diadora, 5, Zadar, 93-129.

SUIĆ, M., 1976. - Antički grad na istočnom Jadranu, Sveučiilšna naklada Liber, Zagreb.

SUIĆ, M., 1981. - Zadar u starom vijeku, Prošlost Zadra, knj. 1, Filozofski fakultet Zadar, Zadar.

ŠIMIĆ- KANAET, Z., 2013. – Project Tilurium –Roman pottery from Tilurium, Radovi XVII. ROMEC-a Rimska vojna oprema u pogrebnom kontekstu, Zagreb 2010, 463-471.

ZABEHLICKY-SCHEFFENEGGER, S. - KANDLER, M., 1979. - Burnum I. Erster Bericht über die Kleinfunde der Grabungen 1973 und 1974 auf dem Forum, Wien.

ZANINOVIĆ, M., 1968. - Burnum, castellum - municipium, Diadora 4, Zadar, 119-129.

ZANINOVIĆ, M., 1985. - Prata legionis u Kosovom polju kraj Knina s osvrtom na teritorij Tilurija, Opuscula Archaeologica, 10, Zagreb, 63-79.

ZANINOVIĆ, M., 1990. - La Dalmatia in età imperiale, La Dalmazia e l'altra sponda. Problemi di arhaiologhìa adriatica (ur./eds.: L. Braccesi, S. Graciotti), Venezia – Perugia, 213-224.

ZANINOVIĆ, M., 2010. – Rimska vojska u Iliriku, Nalazi rimske vojne opreme u Hrvatskoj, Arheološki muzej u Zagrebu, Zagreb, 13-33.

ZANINOVIĆ, N., 2007. – Arheološka topografija na prostoru NP „Krka", Simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park «Krka» prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik, 5. - 8. listopada 2005, 259-277.

WHITEHOUSE, D., 2001. - Roman Glass in the Corning Museum of Glass, vol. II, Corning – New York

WILKES, J. J., 1969. - John J. Wilkes, Dalmatia, London.

Lukovi burnumske principije iz 2014. godine

Idejna rekonstrukcija zgrade principije

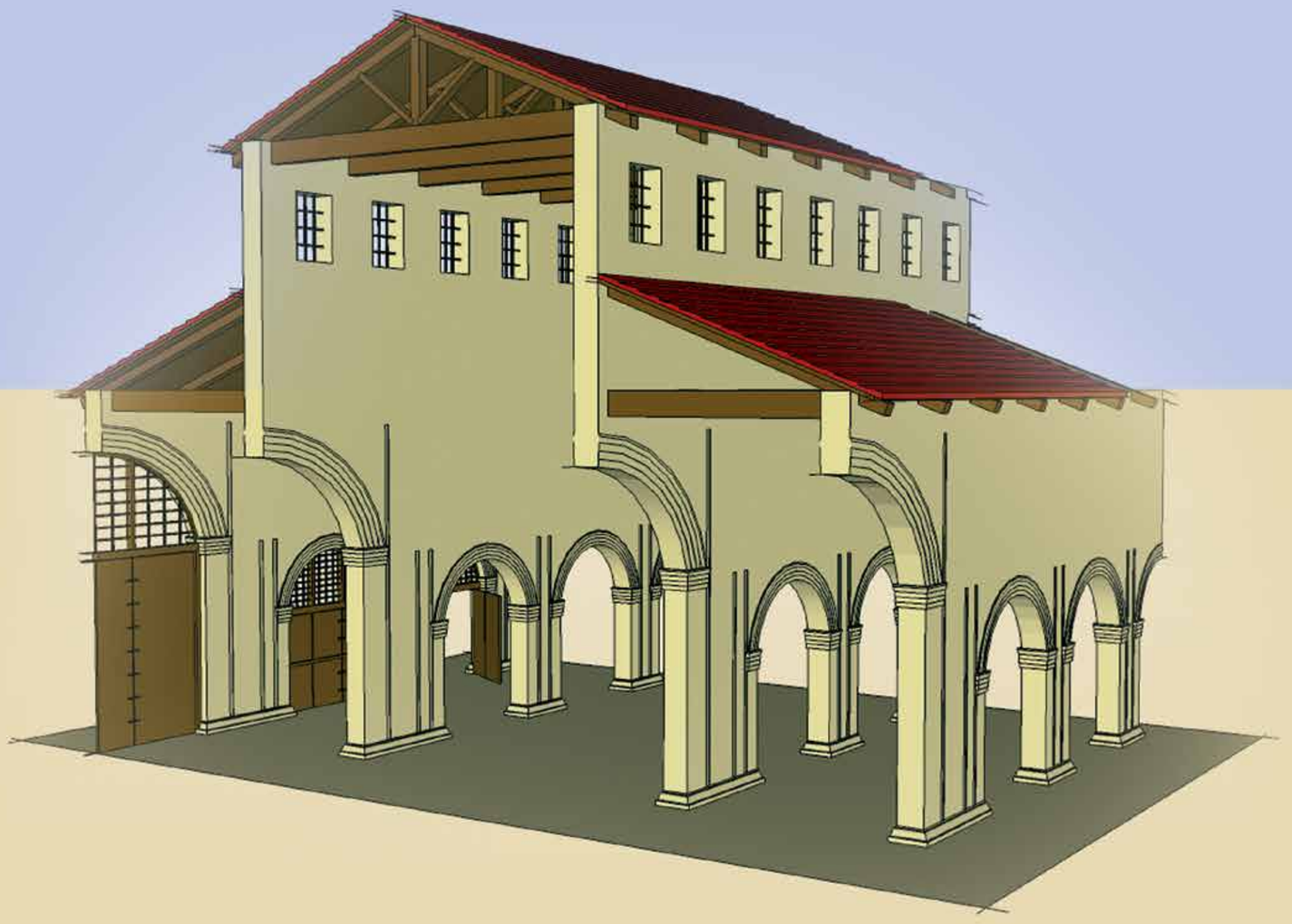

Roški slap

BURNUM 10
AREA V
SAGGIO 2
US S 18/19

Rekonstruirani svod južnog ulaza amfiteatra
s kopijom natpisa cara Vespazijana
(prosinac 2014.)

Unutrašnjost rekonstruiranog svoda
nad južnim prolazom u amfiteatar

Cijena: 150 kn

ISBN 978-953-7406-32-5

KRKA
Nacionalni park • National Park

PARKOVI
HRVATSKE
Parks of Croatia